

U S T A W A

z dnia 2022 r.

o działalności windykacyjnej i zawodzie windykatora¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) zasady prowadzenia działalności windykacyjnej oraz czynności windykacyjnych;
- 2) zasady i tryb nabywania oraz utraty uprawnień do wykonywania zawodu windykatora;
- 3) zasady nadzoru nad działalnością przedsiębiorstw windykacyjnych i windykatorów.

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) czynność windykacyjna – każda czynność faktyczna lub prawna podejmowana w ramach prowadzonej działalności windykacyjnej;
- 2) działalność windykacyjna – całokształt czynności faktycznych i prawnych zmierzających do polubownego spełnienia przez osobę zobowiązaną należnego od niej świadczenia pieniężnego z wyłączeniem czynności zastrzeżonych dla komorników sądowych i wykonywanych przez organy administracji publicznej w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2022 r. poz. 479, 1301, 1692 i 1967);
- 3) nota windykacyjna – dokument wystawiony przez osoby upoważnione do reprezentowania przedsiębiorstwa windykacyjnego, będący podstawą prowadzenia czynności windykacyjnych;
- 4) osoba zobowiązana – konsument w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360) lub rolnik indywidualny, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 461 i 1846), wobec których podejmowane są czynności windykacyjne;

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń, z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym, z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych oraz z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim.

- 5) przedsiębiorstwo windykacyjne – osoba prawna działająca na podstawie zezwolenia ministra właściwego do spraw gospodarki i wpisie tego podmiotu do Rejestru Przedsiębiorstw Windykacyjnych i Windykatorów;
- 6) Rejestr – Rejestr Przedsiębiorstw Windykacyjnych i Windykatorów;
- 7) sprzeciw – żądanie skierowane wobec przedsiębiorstwa windykacyjnego do natychmiastowego zaprzestania przez nie czynności windykacyjnych;
- 8) windykator – osoba fizyczna posiadająca licencję windykatora i wpisana do Rejestru;
- 9) zastrzeżenie – powiadomienie organu sprawującego nadzór nad działalnością windykatorów i przedsiębiorstw windykacyjnych, przez osobę zobowiązaną o stwierdzonych przez tę osobę nieprawidłowościach w czynnościach windykacyjnych.

Art. 3. Przepisów niniejszej ustawy nie stosuje się do czynności wykonywanych przez:

- 1) komorników sądowych;
- 2) organy administracji publicznej w postępowaniu egzekucyjnym w administracji;
- 3) osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej – o ile są wierzycielami pierwotnymi i nie zajmują się zawodowo działalnością windykacyjną.

Art. 4. Wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie windykacji jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162 i 2105 oraz z 2022 r. poz. 24, 974 i 1570) i wymaga uzyskania zezwolenia i wpisu do Rejestru.

Art. 5. 1. Czynności windykacyjne, podejmowane są wyłącznie:

- 1) przez windykatora;
- 2) w przypadku braku sprzeciwu osoby zobowiązanej (polubownie);
- 3) z wyłączeniem stosowania jakichkolwiek środków i zachowań, które mogłyby mieć charakter agresywny, w tym związanych ze stosowaniem przemocy, gróźb lub wprowadzających inną osobę w błąd.

2. Czynności windykacyjne nie mogą:

- 1) być prowadzone wobec osób:
 - a) niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym albo znacznym,
 - b) niewidomych albo słabowidzących w stopniu znacznym,
 - c) nieposiadających pełnej zdolności do czynności prawnych,
 - d) powyżej 75 roku życia;
- 2) obejmować należności, które uległy przedawnieniu.

Art. 6. Pojęcia „działalność windykacyjna” oraz „przedsiębiorstwo windykacyjne”, mogą być używane w obrocie prawnym wyłącznie dla określenia działalności lub reklamy przedsiębiorstwa windykacyjnego lub windykatora, działającego na podstawie niniejszej ustawy.

Rozdział 2

Zasady prowadzenia działalności windykacyjnej

Art. 7. 1. Działalność windykacyjna może być prowadzona wyłącznie:

- 1) w przypadku osoby prawnej mającej siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – w formie spółki akcyjnej,
- 2) przypadku osoby prawnej mającej siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym – w formie spółki akcyjnej albo spółki działającej na zasadach właściwych dla tej spółki, mającej siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w formie oddziału – o kapitale zakładowym wynoszącym co najmniej 5 milionów złotych po uzyskaniu zezwolenia wydanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki i wpisie tej spółki do Rejestru.

2. W przypadku spółki, o której mowa w ust. 1 pkt 2, jeżeli kwota kapitału zakładowego jest wyrażona w walucie obcej, jej wysokość w przeliczeniu na złote nie może być niższa niż kwota wskazana odpowiednio w ust. 1.

3. Przeliczenia na złote dokonuje się według kursu średniego danej waluty obcej ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego dzień złożenia wniosku o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności windykacyjnej.

Art. 8. 1. Zezwolenie na prowadzenie działalności windykacyjnej wydaje, odmawia wydania, zawiesza i cofa – w drodze decyzji minister właściwy do spraw gospodarki.

2. Zezwolenie na prowadzenie działalności windykacyjnej, wydawane jest na wniosek zainteresowanego.

3. Wniosek o wydanie zezwolenia zawiera:

- 1) firmę przedsiębiorcy, jego siedzibę i adres;
- 2) numer w rejestrze przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP), a przypadku spółki, o której mowa w art. 7 w ust. 1 pkt 2

numer z odpowiedniego rejestru spółek państwa siedziby spółki albo numer w Krajowym Rejestrze Sądowym oddziału tej spółki;

- 3) dane członków organu zarządzającego oraz organu nadzorczego spółki;
- 4) aktualne zaświadczenie, że osoby wchodzące w skład organu zarządzającego oraz organu nadzorczego nie były skazane za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;
- 5) adres stałego miejsca wykonywania działalności.

4. Wraz z wnioskiem przedsiębiorca składa oświadczenie następującej treści:

„Oświadczam, że:

- 1) dane zawarte we wniosku są kompletne i zgodne z prawdą;
- 2) znane mi są i spełniam warunki wykonywania działalności windykacyjnej, określone w odrębnych przepisach ustawowych.”.

5. Oświadczenie powinno również zawierać:

- 1) firmę przedsiębiorcy, jego siedzibę i adres;
- 2) oznaczenie miejsca i datę złożenia oświadczenia;
- 3) podpis osoby uprawnionej do reprezentowania przedsiębiorcy, ze wskazaniem imienia (imion) i nazwiska oraz pełnionej funkcji.

Art. 9. Minister właściwy do spraw gospodarki:

- 1) odmawia wydania zezwolenia na prowadzenie działalności windykacyjnej w przypadku:
 - a) niespełnienia warunków, o których mowa w art. 7 ust. 1,
 - b) gdy przedsiębiorstwo windykacyjne zawarło we wniosku o zezwolenie na prowadzenie działalności windykacyjnej dane niezgodne ze stanem faktycznym,
 - c) gdy osoby wchodzące w skład organu zarządzającego lub nadzorczego przedsiębiorstwa windykacyjnego zostały prawomocnie skazane za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym,
 - d) złożenia wniosku przez przedsiębiorstwo o zezwolenie na prowadzenie działalności windykacyjnej, które zostało uprzednio cofnięte albo przedsiębiorstwo to zostało

uprzednio wykreślone z Rejestru – minister właściwy do spraw gospodarki niezwłocznie;

- 2) cofa wydane zezwolenie w przypadku:
 - a) gdy przedsiębiorstwo windykacyjne przestało spełniać warunki konieczne do uzyskania zezwolenia,
 - b) przedsiębiorstwo windykacyjne nie uściło nałożonych prawomocnie na to przedsiębiorstwo kar pieniężnych lub nie wykonało żądań sądu, prokuratora, w lub organu nadzoru,
 - c) rażącego naruszenia przez przedsiębiorstwo windykacyjne zasad prowadzenia czynności windykacyjnych, polegającego w szczególności na dokonywaniu czynności windykacyjnych pomimo złożonego sprzeciwu przez osobę zobowiązaną.

Art. 10. 1. Zmiana w składzie organu zarządzającego lub organu nadzorczego spółki prowadzącej działalność, jako przedsiębiorstwo windykacyjne, wymaga zawiadomienia ministra właściwego do spraw gospodarki w terminie 7 dni od dnia ujawnienia tych zmian w Krajowym Rejestrze Sądowym.

2. Do zawiadomienia dołącza się aktualne zaświadczenie, potwierdzające, że nowy członek organu zarządzającego lub organu nadzorczego nie był skazany za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

3. Minister właściwy do spraw gospodarki określi w drodze rozporządzenia wzór wniosku, o którym mowa w art. 8 ust. 3, zawierającego oświadczenie o którym mowa w art. 8 ust. 4, oraz wzory wniosków o zmianę danych zawartych w Rejestrze, w formie dokumentów elektronicznych w rozumieniu ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2021 poz. 2070 oraz z 2022 r. poz. 1087), uwzględniając potrzebę uzyskania dostatecznych informacji o przedsiębiorstwach windykacyjnych, w szczególności wpływających na możliwość prawidłowego sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw gospodarki oraz Komisję Nadzoru Finansowego nad przedsiębiorstwami windykacyjnymi.

Art. 11. 1. Tworzy się Rejestr Przedsiębiorstw Windykacyjnych i Windykatorów.

2. Rejestr składa się z:

- 1) rejestru przedsiębiorstw windykacyjnych oraz
- 2) rejestru windykatorów.

3. Wpisowi do:

- 1) rejestru przedsiębiorstw windykacyjnych podlegają następujące dane:
 - a) firma przedsiębiorcy, jego siedziba i adres;
 - b) dane osób uprawnionych do reprezentacji przedsiębiorcy;
 - c) numer identyfikacji podatkowej (NIP) przedsiębiorcy;
 - d) numer wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym spółki lub oddziału spółki;
 - e) adres stałego miejsca wykonywania działalności;
 - f) data dokonania wpisu do rejestru;
 - g) imię (imiona) i nazwisko oraz stanowisko służbowe pracownika dokonującego wpisu do rejestru;
- 2) rejestru windykatorów podlegają następujące dane:
 - a) numer licencji windykatora i datę jej przyznania,
 - b) datę przyznania licencji i nazwę organu przyznającego,
 - c) imię (imiona) i nazwisko windykatora oraz jego numer PESEL,
 - d) datę i miejsce urodzenia posiadacza licencji,
 - e) fotografię windykatora zgodną z wymaganiami określonymi w art. 29 ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych.

4. Rejestr prowadzi minister właściwy do spraw gospodarki.

5. Rejestr jest prowadzony w sposób umożliwiający każdemu zainteresowanemu dostęp do danych w nim zawartych oraz zapewniający bezpieczeństwo tych danych, w szczególności ochronę przed nieuprawnionym dostępem osób trzecich.

6. Utrzymanie i rozwój Rejestru, w celu realizacji zadań określonych w ustawie, zapewnia minister właściwy do spraw gospodarki.

Art. 12. 1. W przypadku wydania albo cofnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności windykacyjnej – minister właściwy do spraw gospodarki w dniu uprawomocnienia się decyzji w tej sprawie, z urzędu dokonuje odpowiedniego wpisu do Rejestru.

2. Minister właściwy do spraw gospodarki z urzędu lub na wniosek przedsiębiorstwa windykacyjnego dokonuje aktualizacji danych zawartych w Rejestrze.

Rozdział 3

Wymagania kwalifikacyjne windykatora

Art. 13. 1. O licencję windykatora może ubiegać się osoba, która:

- 1) ma obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;
 - 2) ma pełną zdolność do czynności prawnych;
 - 3) nie była karana za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
 - 4) posiada nieposzlakowaną opinię potwierdzoną wywiadem środowiskowym sporządzonym na zlecenie komendanta powiatowego policji właściwego, dla miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o licencję windykatorka;
 - 5) nie toczy się przeciwko niej postępowanie o umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
 - 6) posiada wykształcenie średnie i ukończyła prowadzony przez szkołę wyższą kurs specjalistyczny obejmujący zagadnienia z podstaw prawa cywilnego, prawa karnego, postępowania cywilnego i postępowania karnego lub posiada wykształcenie wyższe;
 - 7) posiada zdolność, ze względu na stan zdrowia, do wykonywania zawodu windykatorka, potwierdzoną badaniami lekarskimi i psychologicznymi;
 - 8) ukończyła 24 lata;
 - 9) nie jest wpisana do rejestru dłużników niewypłacalnych Krajowego Rejestru Sądowego oraz nie jest ujawniona w Krajowym Rejestrze Zadłużonych.
2. W przypadku złożenia wniosku o wydanie licencji windykatorka osobie, której została ona uprzednio cofnięta – minister właściwy do spraw gospodarki odmawia przyznania tej osobie licencji windykatorkowej.
3. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności gdy prawo państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym nie przewiduje sporządzania dokumentów określonych w ustawie, można zamiast tych dokumentów przedłożyć inne dokumenty potwierdzające spełnienie tych warunków.

Art. 14. 1. Licencję windykatorka przyznaje się na wniosek osoby ubiegającej się o licencję.

2. Do wniosku należy dołączyć dokumenty potwierdzające spełnienie przez osobę ubiegającą się o licencję windykatorka wymogów, określonych w art. 13 ust. 1 pkt 1, 3, 6, 7, 8 i 9 oraz składane pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenie tej osoby, że nie toczy się przeciwko niej postępowanie o umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe oraz oświadczenie tej osoby o tym, że ma pełną zdolność do czynności prawnych.

3. Do wniosku dołącza się również oświadczenie osoby ubiegającej się o licencję windykatorka o następującej treści:

„Świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny oświadczam, że dane zawarte we wniosku są kompletne i zgodne z prawdą.”. Oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

4. Dokumenty sporządzone w języku obcym lub ich odpisy przedkłada się wraz z uwierzytelnionym tłumaczeniem na język polski.

Art. 15. 1. Licencję windykatorka wydaje, przedłuża jej ważność, odmawia jej wydania, zawiesza i cofa wojewoda.

2. Licencja windykatorka zawiera:

- 1) numer licencji windykatorka i datę jej przyznania;
- 2) oznaczenie i podpis organu przyznającego;
- 3) imię (imiona) i nazwisko windykatorka oraz jego numer PESEL;
- 4) datę i miejsce urodzenia posiadacza licencji;
- 5) fotografię windykatorka zgodną z wymaganiami określonymi w art. 29 ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych (Dz.U. z 2022 r. poz. 671).

3. Licencję windykatorka przyznaje się na okres 4 lat.

4. Opłatę za wydanie licencji windykatorka ustala się w wysokości 50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z ostatniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski.

5. W przypadku wydania, przedłużenia ważności albo cofnięcia licencji – minister właściwy do spraw gospodarki na wniosek wojewody w dniu uprawomocnienia się decyzji w tej sprawie, z urzędu dokonuje odpowiedniego wpisu do Rejestru.

6. Ilekroć w rozdziale jest mowa o wojewodzie rozumie się przez to wojewodę właściwego ze względu na miejsce zamieszkania windykatorka, a w przypadku osoby zamieszkałej poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wojewodę mazowieckiego.

Art. 16. 1. Osoba posiadająca licencję windykatorka, której ważność wygasa z uwagi na upływ terminu, na jaki została udzielona, może wystąpić o jej przedłużenie na okres kolejnych 4 lat.

2. Wniosek o przedłużenie ważności licencji składa się, w terminie co najmniej 90 dni przed upływem okresu jej ważności.

3. Do wniosku o przedłużenie ważności licencji dołącza się oświadczenie o następującej treści:

„Świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny oświadczam, że dane zawarte we wniosku o przedłużenie ważności licencji windykatorka są kompletne i zgodne z prawdą.”. Oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

4. Do wniosku o przedłużenie ważności licencji windykatorka stosuje się odpowiednio przepisy o wydaniu licencji.

Art. 17. 1. Wojewoda cofa licencję w przypadku, gdy osoba posiadająca licencję windykatorka:

- 1) przestała spełniać którykolwiek z wymogów określonych w ustawie;
 - 2) pisemnie zrzekła się licencji;
 - 3) została skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
 - 4) rażąco naruszyła zasady prowadzenia czynności windykatorkowych, w szczególności wykonując czynności windykatorkowe naruszyła prawa osoby zobowiązanej.
2. Wojewoda, w przypadku powzięcia wiadomości o wszczęciu przeciwko windykatorkowi postępowania karnego o umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe zawiesza prawa wynikające z licencji do czasu wydania prawomocnego orzeczenia w sprawie.
3. Wojewoda w przypadku powzięcia wiadomości o wszczęciu postępowania karnego przeciwko windykatorkowi o przestępstwo umyślne inne niż wymienione w ust. 2 lub postępowania w sprawie o umyślne przestępstwo skarbowe, może zawiesić prawa wynikające z licencji do czasu wydania prawomocnego orzeczenia w sprawie.

Art. 18. Minister właściwy do spraw gospodarki określi w drodze rozporządzenia:

- 1) wzór wniosku o wydanie licencji windykatorka albo o przedłużeniu ważności już wydanej licencji,
- 2) wzór licencji windykatorka,
- 3) sposób i terminy wnoszenia opłaty za wydanie licencji windykatorka albo przedłużenie jej ważności

– z uwzględnieniem potrzeby identyfikacji windykatorka oraz bezpieczeństwa windykatorka i osoby zobowiązanej.

Art. 19. Windykator podczas wykonywania czynności windykacyjnych jest obowiązany do:

- 1) kierowania się zasadami współżycia społecznego i dochowania najwyższej staranności;
- 2) posiadania przy sobie legitymacji pracowniczej oraz okazywania jej osobie zobowiązanej, w taki sposób, aby miała ona możliwość jej odczytania i ewentualnego utrwalenia danych w niej zawartych;
- 3) podania swojego imienia (imion) i nazwiska, numeru licencji oraz poinformowania o możliwości i sposobie zweryfikowania faktu posiadania przez niego licencji w Rejestrze – w razie bezpośredniego kontaktu z osobą zobowiązaną albo kontaktu za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej lub kontaktu telefonicznego.

Art. 20. 1. Podczas wykonywania przez windykatora czynności windykacyjnych posługuje się on legitymacją pracowniczą.

2. Legitymację pracowniczą windykatorowi wydaje i cofa przedsiębiorstwo windykacyjne w którym jest on zatrudniony.

3. Legitymacja pracownicza windykatora zawiera co najmniej:

- 1) numer licencji windykatora i datę jej przyznania;
- 2) imię (imiona) i nazwisko windykatora;
- 3) fotografię windykatora zgodną z wymaganiami określonymi w art. 29 ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych;
- 4) określenie przedsiębiorstwa windykacyjnego, w którym windykator jest zatrudniony.

4. Legitymacja pracownicza windykatora nie może pod względem zawartości oraz wizualnie być wzorowana na legitymacjach służbowych komorników, innych funkcjonariuszy publicznych oraz służb mundurowych i specjalnych,

Art. 21. 1. Wykonując czynności windykacyjne windykator nie może stosować środków, metod lub działań zastrzeżonych dla upoważnionych organów na mocy odrębnych przepisów, w szczególności dla komorników sądowych i administracyjnych organów egzekucyjnych.

2. Niedopuszczalne jest wykonywanie czynności windykacyjnych przez windykatora w sposób, który sugerowałby innej osobie, że działa on jako komornik, administracyjny organ egzekucyjny, przedstawiciel organu administracji publicznej lub sugerowanie przez niego posiadania uprawnień do wykonywania czynności faktycznych lub prawnych, których windykator nie posiada.

Zasady prowadzenia windykacji

Art. 22. Czynności windykacyjne mogą być podejmowane wyłącznie przez windykatorów zatrudnionych na umowę o pracę w przedsiębiorstwie windykacyjnych.

Art. 23. 1. Wszczęcie czynności windykacyjnych przez przedsiębiorstwo windykacyjne dokonywane jest na wniosek wierzyciela, w jego imieniu i na jego rachunek albo przez przedsiębiorstwo windykacyjne we własnym imieniu i na jego rachunek.

2. We wniosku o wszczęcie czynności windykacyjnych przez przedsiębiorstwo windykacyjne wskazuje się należność, która jest ma być przedmiotem windykacji.

3. Do wniosku dołącza się:

- 1) dokument określający źródło należności mającej być przedmiotem windykacji oraz wyraźne określenie wierzyciela i osoby zobowiązanej;
- 2) oświadczenie wierzyciela, że należność objęta wnioskiem nie jest przedmiotem będącego w toku postępowania egzekucyjnego;
- 3) dokument, z którego wynika, że doszło do przerwania biegu przedawnienia – jeżeli z informacji zawartych we wniosku wynika, że termin przedawnienia mającej być przedmiotem windykacji należności upłynął.

4. Jeżeli warunki, określone w ust. 2 i 3, nie zostały spełnione lub termin przedawnienia windykowanej należności upłynął, a nie doszło do przerwania jego biegu – przedsiębiorstwo windykacyjne nie wszczyna czynności windykacyjnych, a wszczęte zakańcza.

Art. 24. 1. Podstawą podjęcia czynności windykacyjnych jest nota windykacyjna, której odpis doręczany jest osobie zobowiązanej przy pierwszej czynności windykacyjnej.

2. Nota windykacyjna zawiera co najmniej:

- 1) wysokość dochodzonych należności, w tym wysokość odsetek oraz sposób ich naliczenia;
- 2) dane określające, w sposób niebudzący wątpliwości, tożsamość pierwotnego i aktualnego wierzyciela;
- 3) źródło zobowiązania z którego wynika należność (dokument, z którego wynika zobowiązanie);
- 4) informację o tym, czy doszło do upływu terminu przedawnienia objętej wnioskiem o windykację należności;
- 5) wezwanie do zapłaty;
- 6) pouczenie o możliwości złożenia sprzeciwu na każdym etapie czynności windykacyjnych oraz o skutkach braku reakcji osoby zobowiązanej na czynności windykacyjne;

- 7) informację o tym czy w przypadku danej należności wydane zostało prawomocne orzeczenie sądu lub referendarza sądowego;
- 8) dane identyfikujące przedsiębiorstwo windykacyjne wystawiające notę.

Art. 25. Przedsiębiorstwo windykacyjne obowiązane jest do stosowania najwyższych standardów w prowadzonej działalności gospodarczej oraz przestrzegania zasad współzycia społecznego i zasad uczciwej konkurencji, w tym w szczególności do:

- 1) prowadzenia działalności gospodarczej pod firmą, która nie może wprowadzać w błąd, w szczególności w zakresie rodzaju prowadzonej działalności;
- 2) udzielania informacji osobom zobowiązanym i wierzycielom, a także ich pełnomocnikom, o prowadzonym wobec tych osób albo na ich rzecz postępowaniach windykacyjnych.

Art. 26. 1. Osoba zobowiązana na każdym etapie windykacji może wnieść sprzeciw wobec podejmowanych w stosunku do niej czynności windykacyjnych. Najpóźniej przy pierwszej czynności należy osobę zobowiązaną pouczyć o prawie żądania zaprzestania czynności windykacyjnych (sprzeciwu).

2. Złożenie sprzeciwu obliguje windykatora do natychmiastowego zaprzestania czynności windykacyjnych wobec osoby zobowiązanej.

3. Po złożeniu sprzeciwu niedopuszczalne jest ponowne wszczęcie czynności windykacyjnych w stosunku do tej samej osoby zobowiązanej przez to samo przedsiębiorstwo windykacyjne oraz odnośnie tej samej należności.

4. Dokumentację sporządzoną w wyniku złożenia i rozpatrzenia sprzeciwu zamieszcza się w aktach windykacyjnych.

Art. 27. 1. Osoba zobowiązana w przypadku prowadzenia wobec niej czynności windykacyjnych, niezależnie od złożonego sprzeciwu, może wnieść zastrzeżenie bezpośrednio do organu nadzoru.

Art. 28. 1. Sprzeciw i zastrzeżenie można przekazać na dowolnym etapie czynności windykacyjnych, według swojego wyboru:

- 1) w postaci elektronicznej – za pomocą środków komunikacji elektronicznej na dedykowany adres dla doręczeń elektronicznych albo
- 2) w postaci papierowej – przesyłką pocztową w rozumieniu art. 3 pkt 21 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. z 2022 r. poz. 896 i 1933) albo
- 3) ustnie – do protokołu windykacyjnego.

2. Sprzeciw i zastrzeżenie może przekazać osoba zobowiązana albo działający w jej imieniu lub na jej rzecz pełnomocnik lub organizacja pozarządowa, której zadanie statutowe nie polega na prowadzeniu działalności gospodarczej.

Art. 29. 1. Niedopuszczalny jest kontakt telefoniczny z osobą zobowiązaną w dniach ustawowo wolnych od pracy oraz w pozostałych dniach tygodnia w godzinach od 17 do 9. Dotyczy to także przesyłania wiadomości tekstowych oraz połączeń realizowanych przy użyciu automatycznego urządzenia.

2. Niedopuszczalne jest wykonanie przez windykatorów jednego przedsiębiorstwa windykacyjnego w ciągu tygodnia więcej niż 3 połączeń telefonicznych lub przesłania więcej niż 3 wiadomości tekstowych do osoby zobowiązanej. Dotyczy to także połączeń realizowanych przy użyciu automatycznego urządzenia.

Art. 30. 1. Prawo do bezpośredniego kontaktu z osobą zobowiązaną przysługuje wyłącznie windykatorowi.

2. Czynności windykacyjne połączone z bezpośrednim kontaktem windykatora z osobą zobowiązaną, w tym w miejscu jej zamieszkania lub zatrudnienia możliwe są jedynie po wcześniejszym uzgodnieniu terminu z osobą zobowiązaną, za wyraźną zgodą tej osoby, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. W przypadku braku możliwości nawiązania kontaktu z osobą zobowiązaną, niedopuszczalne są wizyty windykatora w miejscu jej zamieszkania w dniach ustawowo wolnych od pracy oraz w pozostałych dniach tygodnia w godzinach od 17 do 9.

4. Osoba zobowiązana może wyrazić zgodę na wizytę w miejscu jej zamieszkania w innym niż określone w ust. 3 terminie i czasie.

Art. 31. W toku czynności windykacyjnych, niedopuszczalne jest w szczególności:

- 1) naruszanie godności ludzkiej, prawa do prywatności, prawa do leczenia, prawa do wypoczynku, prawa do wykonywania czynności zarobkowych oraz innych praw osobistych osoby zobowiązanej;
- 2) udostępnianie informacji zarówno o stanie majątkowym, zadłużeniu osoby zobowiązanej, jak i o podejmowanych wobec tej osoby czynnościach windykacyjnych w sposób, który umożliwia zapoznanie się z tymi informacjami przez osoby trzecie;
- 3) odmowa, ograniczanie, utrudnianie lub uniemożliwianie osobistego spotkania przedstawiciela przedsiębiorstwa windykacyjnego z pełnomocnikiem osoby zobowiązanej;
- 4) podejmowanie czynności w celu ujawnienia przez osobę zobowiązaną:

- a) źródeł dochodu oraz posiadanego majątku,
 - b) rachunków bankowych,
 - c) miejsca jej zatrudnienia;
- 5) użycie lub zapowiedź użycia środków lub działań wykraczających poza ustawowy zakres czynności windykacyjnych;
- 6) wywieranie nacisku na osobę zobowiązaną, aby pozyskała środki na spłatę zadłużenia poprzez sprzedaż nieruchomości, ruchomości albo innego prawa majątkowego lub zaciągnięcie nowego zobowiązania;
- 7) zachowanie lub używanie sformułowań, dokumentów albo przedmiotów które:
- a) mają agresywny charakter, noszą znamiona groźby, wywołują poczucie strachu lub wprowadzają w błąd,
 - b) mogą wywoływać wątpliwości osoby zobowiązanej co do:
 - statusu prawnego windykatora albo co do charakteru czynności dokonywanych przez niego oraz co do charakteru dokumentów przedstawionych osobie zobowiązanej,
 - uprawnień windykatora albo wierzyciela,
 - c) noszą znamiona podszywania się pod komorników sądowych, innych funkcjonariuszy publicznych albo adwokatów lub radców prawnych;
- 8) używanie dokumentów, które zawierają:
- a) informacje wprowadzające, w błąd co do konsekwencji braku płatności należności przez osobę zobowiązaną,
 - b) nazwy, tytuły, elementy graficzne, sformułowania, treści oraz informacje, które mogą sugerować, iż dokumenty te stanowią korespondencję urzędową lub sądową.
- 9) nawiązywanie kontaktów albo próby nawiązania przez windykatora kontaktów z rodziną, innymi osobami bliskimi, sąsiadami, pracodawcami, pracownikami, współpracownikami lub sąsiadami osoby zobowiązanej;
- 10) pobieranie od osób zobowiązanych opłat w związku z prowadzonymi czynnościami windykacyjnymi.

Art. 32. 1. Każda czynność windykacyjna dokumentowana jest protokołem windykacyjnym sporządzonym przez windykatora.

2. Protokół windykacyjny zawiera w szczególności:

- 1) wskazanie rodzaju czynności oraz jej miejsca i czasu,

- 2) imiona i nazwiska windykatorka i osoby zobowiązanej oraz innych osób biorących udział w czynności windykatorkyjnej,
- 3) adnotację o doręczeniu osobie zobowiązanej wymaganych dokumentów, w tym pouczeń,
- 4) opis przebiegu czynności windykatorkyjnej, w tym wnioski i oświadczenia osób biorących udział w tej czynności,
- 5) informację o sposobie utrwalania czynności windykatorkyjnej przy użyciu urządzenia rejestrującego dźwięk,
- 6) adnotację o ustnym zgłoszeniu sprzeciwu przez osobę zobowiązaną,
- 7) adnotację o oświadczeniu przez osobę zobowiązaną, że należność będąca przedmiotem windykatorki nie stanowi przedmiotu postępowania egzekucyjnego,
- 8) adnotację o odczytaniu protokołu windykatorkyjnego,
- 9) dane identyfikujące przedsiębiorstwo windykatorkyjne zatrudniającego windykatorka;
- 10) podpisy windykatorka i innych osób biorących udział w czynności windykatorkyjnej lub wzmiankę o przyczynie braku możliwości uzyskania powyższych podpisów.

3. W przypadku dokonania przez osobę zobowiązaną płatności należności w całości lub w części windykatork wydatuje tej osobie pokwitowanie. Pokwitowania nie wydatuje się w przypadku dokonania płatności elektronicznej.

4. Rozmowy telefoniczne z osobą zobowiązaną są nagrywane. Przed rozpoczęciem nagrywania należy o tym fakcie poinformować rozmówcę. W razie niewyrażenia zgody na nagrywanie rozmowa nie może być kontynuowana.

Art. 33. Przedsiębiorstwo windykatorkyjne prowadzi dla każdej osoby zobowiązanej odrębnie akta windykatorkyjne, zawierające w szczególności:

- 1) notę windykatorkyjną;
- 2) dokumentację z podejmowanych z udziałem osoby zobowiązanej czynności windykatorkyjnych;
- 3) odpisy lub kopie doręczonych osobie zobowiązanej dokumentów, w tym w postaci elektronicznej;
- 4) złożone przez osobę zobowiązaną pisma, w tym sprzeciwu i zastrzeżenia;
- 5) wykaz wykonanych do osoby zobowiązanej, w imieniu lub na rzecz przedsiębiorstwa windykatorkyjnego – połączeń telefonicznych, połączeń audiowizualnych oraz wysłanych wiadomości tekstowych, w tym z wykorzystaniem: faksów, poczty elektronicznej, wiadomości SMS, MMS lub komunikatorów internetowych;

- 6) zestawienie dokonanych przez osobę zobowiązaną płatności związanych z zaspokojeniem należności;
- 7) zapisy rozmów telefonicznych przeprowadzonych przez windykatorów z osobą zobowiązaną, związanych z podejmowanymi wobec tej osoby czynnościami windykacyjnymi.

3. Przedsiębiorca windykacyjny jest obowiązany:

- 1) zachowywać formę pisemną w postaci papierowej albo elektronicznej, dokumentacji dotyczącej wykonywanej działalności windykacyjnej;
- 2) prowadzić i przechowywać dokumentację dotyczącą zatrudnianych windykatorów oraz realizowanych czynności windykacyjnych;
- 3) przedstawiać akta windykacyjne i dokumentację, o której mowa w pkt 2, na żądanie sądu, prokuratora, wojewodę oraz organu nadzoru.

4. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, rodzaj dokumentacji, o której mowa w ust. 3 pkt 2, sposób i formy jej prowadzenia oraz okres przechowywania, uwzględniając w szczególności wykaz zatrudnionych przez przedsiębiorcę windykatorów.

Art. 34. Przedsiębiorstwo windykacyjne oraz zatrudnione w nim osoby są obowiązane:

- 1) zachować w tajemnicy źródło informacji oraz okoliczności sprawy, o których powzięły wiadomość w związku z wykonywaniem czynności windykacyjnych lub działalności windykacyjnej;
- 2) do powstrzymania się od jakichkolwiek form nieuczciwej konkurencji, a w szczególności od:
 - a) wpływania w sposób bezpośredni lub pośredni na wybór przedsiębiorstwa windykacyjnego dokonywany przez wierzycieli,
 - b) ustalania kosztów działalności windykacyjnej w nieuzasadnionej wysokości,
 - c) korzystania z usług pośredników, którzy zawodowo bądź w innej formie pozyskują dla przedsiębiorstwa windykacyjnego wierzycieli.

Art. 35. 1. Przedsiębiorstwo windykacyjne prowadzi i na bieżąco aktualizuje listę prowadzonych windykacji, zawierającą w szczególności: dane osób zobowiązanych, oznaczenie akt windykacyjnych, wykaz podejmowanych czynności windykacyjnych ze wskazaniem ich daty i miejsca, złożonych w toku windykacji sprzeciwów i zastrzeżeń.

2. Odpis aktualnej listy prowadzonych windykacji oraz innych wymaganych dokumentów i informacji wydawany jest przez przedsiębiorstwo windykacyjne niezwłocznie na żądanie sądu, prokuratora, wojewody oraz organów nadzoru.

Rozdział 5

Nadzór nad przedsiębiorstwami windykacyjnymi i windykatorami

Art. 36. 1. Organem nadzoru nad działalnością przedsiębiorstw windykacyjnych jest minister właściwy do spraw gospodarki, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W zakresie określonym ustawą z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 660, 872, 1488 i 1692) organem nadzoru jest Komisja Nadzoru Finansowego, zwana dalej „Komisją”.

3. W zakresie dotyczącym nadzoru nad działalnością windykatorów – właściwy jest wojewoda.

Art. 37. 1. Organ nadzoru sprawuje nadzór nad działalnością przedsiębiorstw windykacyjnych i windykatorów w zakresie zgodności ich działania z przepisami prawa.

2. Organ nadzoru ma prawo w wyznaczonym terminie nie krótszym niż 14 dni żądać:

- 1) przekazania przez przedsiębiorstwo windykacyjne dokumentacji związanej z działalnością windykacyjną, a w szczególności akt windykacyjnych i list prowadzonych windykacji;
- 2) złożenia przez przedsiębiorstwo windykacyjne niezbędnych wyjaśnień.

Art. 38. 1. Organ nadzoru sprawuje kontrolę nad działalnością przedsiębiorstwa windykacyjnego, jako instytucją obowiązaną w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w zakresie zgodności jego działania z przepisami tej ustawy.

2. Do kontroli, o której mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 12 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2022 r. poz. 593, 655 i 835).

Art. 39. 1. Organ nadzoru lub osoba przez niego upoważniona przeprowadza kontrolę działalności przedsiębiorstwa windykacyjnego w zakresie przestrzegania przepisów ustawy.

2. Kontrola, o której mowa w ust. 1, może dotyczyć zasad prowadzenia działalności windykacyjnej oraz gospodarki finansowej przedsiębiorstwa windykacyjnego.

3. Osoby upoważnione przez organ nadzoru do przeprowadzenia kontroli są uprawnione w szczególności do:

- 1) wstępu na teren nieruchomości, obiektu, lokalu lub ich części albo innych miejsc, gdzie jest wykonywana działalność windykacyjna objęta zezwoleniem, w dniach i w godzinach, w których ta działalność jest lub powinna być wykonywana w celu sprawdzenia, czy działalność ta jest zgodna z przepisami prawa;
- 2) żądania ustnych lub pisemnych wyjaśnień osób wchodzących w skład zarządu przedsiębiorstwa windykacyjnego;
- 3) żądania ustnych lub pisemnych wyjaśnień od pracowników przedsiębiorstwa windykacyjnego, okazania dokumentów oraz udostępnienia danych mających związek z przedmiotem kontroli;
- 4) nakładania kar pieniężnych za:
 - a) utrudnianie czynności kontrolnych;
 - b) brak akt windykacyjnych, listy windykacji, dokumentacji dotyczącej zatrudnianych windykatorów oraz realizowanych czynności windykacyjnych albo prowadzenie ich w sposób niezgodny z zasadami określonymi w ustawie.

4. Protokół kontroli zawiera w szczególności:

- 1) oznaczenie spółki prowadzącej działalność windykacyjną;
- 2) imię (imiona) i nazwisko kontrolującego lub kontrolujących;
- 3) datę rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych;
- 4) miejsce przeprowadzonych czynności kontrolnych
- 5) określenie zakresu kontroli;
- 6) opis ustalonego w wyniku kontroli stanu faktycznego, w tym stwierdzonych nieprawidłowości;
- 7) informację o nałożeniu kary pieniężnej za utrudnianie czynności kontrolnych, a w szczególności:
 - a) określenie przyczyn jej nałożenia,
 - b) wysokości nałożonej kary pieniężnej;
 - c) osoby, na którą kara pieniężna została nałożona;
- 8) wnioski z przeprowadzonej kontroli i zalecenia pokontrolne.

5. Protokół kontroli jest przekazywany przez organ nadzoru przedsiębiorstwu windykacyjnemu objętemu kontrolą w terminie 30 dni od dnia zakończenia kontroli.

Art. 40. Organ nadzoru, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w wykonywanej działalności windykacyjnej może wezwać przedsiębiorstwo windykacyjne do ich usunięcia w wyznaczonym terminie nie krótszym niż 14 i nie dłuższym niż 60 dni.

Art. 41. 1. Kto:

- 1) uniemożliwia lub utrudnia przeprowadzenie czynności kontrolnych, prowadzonych przez organ nadzoru,
- 2) nie prowadzi akt windykacyjnych, listy prowadzonych windykacji, dokumentacji dotyczącej zatrudnianych windykatorów oraz realizowanych czynności windykacyjnych albo prowadzi tę dokumentację w sposób niezgodny z zasadami określonymi w ustawie podlega karze pieniężnej w wysokości od 1000 do 200 000 zł.

2. Przedsiębiorstwo windykacyjne, który nie usunęło stwierdzonych podczas kontroli naruszeń prawa, podlega karze pieniężnej w wysokości od 10000 do 200 000 zł.

3. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1 i 2, wymierza osoba upoważniona przez organ nadzoru do przeprowadzenia kontroli.

Art. 42. Organ nadzoru może zwracać się do sądów, prokuratury, Policji oraz innych organów administracji publicznej o przekazanie informacji, materiałów i danych będących w ich posiadaniu, istotnych dla prowadzonego postępowania administracyjnego lub postępowania wyjaśniającego, w celu potwierdzenia spełniania warunków wymaganych prawem do wykonywania działalności w zakresie usług windykacyjnych oraz przestrzegania przez przedsiębiorstwo windykacyjne przepisów prawa.

Art. 43. Organy uprawnione do prowadzenia postępowań karnych oraz postępowań w sprawach o przestępstwa skarbowe mają obowiązek powiadomić organ nadzoru oraz wojewodę o wszczęciu postępowania karnego przeciwko osobie posiadającej licencję windykatora.

Art. 44. 1. W przypadku stwierdzenia naruszenia przez przedsiębiorstwo windykacyjne przepisów prawa w zakresie przestrzegania zasad prowadzenia windykacji, w tym w przypadku rażącego naruszenia przez przedsiębiorstwo windykacyjne zasad prowadzenia czynności windykacyjnych, polegającego w szczególności na dokonywaniu czynności windykacyjnych pomimo złożonego sprzeciwu przez osobę zobowiązaną organ nadzoru nakazuje przedsiębiorstwu windykacyjnemu niezwłoczne zaprzestanie tych naruszeń lub niezwłoczne zakończenie czynności windykacyjnych przeciwko osobie zobowiązanej .

2. Ponadto organ nadzoru może w przypadku stwierdzenia naruszenia zasad prowadzenia windykacji przez windykatora wystąpić do przedsiębiorstwa windykacyjnego o pociągnięcie windykatora do odpowiedzialności pracowniczej za naruszenie obowiązków określonych w ustawie lub wystąpić do właściwego wojewody o wszczęcie postępowania w przedmiocie cofnięcia licencji windykatora.

3. W przypadku stwierdzenia naruszeń przez przedsiębiorstwo windykacyjne zasad prowadzenia windykacji, organ nadzoru w drodze decyzji, może nałożyć na przedsiębiorstwo windykacyjne karę pieniężną w wysokości wyższej niż 100000 nie wyższej niż 500000 zł.

Art. 45. 1. Decyzję organu nadzoru doręcza się osobie zobowiązanej oraz przedsiębiorstwu windykacyjnemu.

2. Decyzje w sprawach, o których mowa w ust. 1, są natychmiast wykonalne.

Art. 46. 1. W przypadku ujawnienia nieprawidłowości w działalności finansowej przedsiębiorstwa windykacyjnego organ nadzoru zawiadamia Komisję.

2. Organ nadzoru może ponadto zażądać podjęcia przez Komisję działań polegających na wyeliminowaniu dostrzeżonych naruszeń oraz przedłożenia informacji z podjętych działań.

Art. 47. Komisja, jako organ nadzoru w zakresie określonym ustawą z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym, w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania przedsiębiorstw windykacyjnych, ich stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości w ich działalności, a także w celu zapewnienia ochrony interesów osób zobowiązanych może podjąć działania polegające na:

- 1) przeprowadzeniu kontroli przedsiębiorstw windykacyjnych;
- 2) wydaniu publicznie ostrzeżenia wskazującego osobę odpowiedzialną za naruszenie prawa oraz charakter tego naruszenia;
- 3) nakazaniu przedsiębiorstwu windykacyjnemu zaprzestania danego zachowania oraz powstrzymania się od takiego zachowania w przyszłości;
- 4) zawieszeniu w wykonywaniu czynności członka zarządu przedsiębiorstwa windykacyjnego odpowiedzialnego za stwierdzone naruszenie;

Art. 48. 1. W razie stwierdzenia na podstawie uzyskanych informacji, wyjaśnień, dokumentów i sprawozdań, przypadków naruszeń prawa lub interesu osób zobowiązanych, Komisja powiadamia przedsiębiorstwo windykacyjne o stwierdzonych nieprawidłowościach oraz wyznacza termin do ich usunięcia.

2. Przedsiębiorstwo windykacyjne, do której zostało skierowane powiadomienie, może w terminie 7 dni od dnia doręczenia powiadomienia pisemnie zgłosić umotywowane zastrzeżenia do treści powiadomienia.

3. Komisja po rozpatrzeniu zastrzeżeń powiadamia przedsiębiorstwo windykacyjne, do którego zostało skierowane powiadomienie o sposobie ich rozpatrzenia. W powiadomieniu o rozpatrzeniu zastrzeżeń Komisja może:

- 1) uwzględnić zastrzeżenia w całości lub w części i dokonać odpowiedniej zmiany w treści powiadomienia;
- 2) nie uwzględnić zastrzeżeń,.

4. W przypadku gdy zostały zgłoszone zastrzeżenia zgodnie z ust. 2, termin do usunięcia nieprawidłowości, o którym mowa w ust. 1, liczy się od dnia doręczenia powiadomienia o rozpatrzeniu zastrzeżeń.

5. W terminie 3 dni od dnia wyznaczonego do usunięcia nieprawidłowości, przedsiębiorstwo windykacyjne, do którego zostało skierowane powiadomienie, informuje pisemnie Komisję o sposobie usunięcia nieprawidłowości.

6. W razie nieusunięcia nieprawidłowości w wyznaczonym terminie, Komisja może zastosować wobec podmiotu, o którym mowa w ust. 1, do którego zostało skierowane powiadomienie, odpowiednio kary, o których mowa w art. 49.

Art. 49. 1. W przypadku gdy przedsiębiorstwo windykacyjne narusza przepisy prawa w zakresie określonym ustawą z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym, nie usuwa nieprawidłowości w wyznaczonym terminie lub narusza interesy osób zobowiązanych, Komisja Nadzoru Finansowego może w drodze decyzji nałożyć na nie karę pieniężną w wysokości wyższej niż 200000 i nie wyższej niż 2000000 zł albo w wysokości kwoty stanowiącej równowartość 10% całkowitego rocznego przychodu przedsiębiorstwa wykazanego w ostatnim sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy.

2. Wydanie decyzji następuje po przeprowadzeniu rozprawy. Komisja może nadać decyzji rygor natychmiastowej wykonalności.

3. Decyzja podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Komisji Nadzoru Finansowego. Komisja może nakazać jej ogłoszenie w dwóch dziennikach ogólnopolskich na koszt przedsiębiorstwa windykacyjnego.

4. Komisja przekazuje do publicznej wiadomości informację o treści rozstrzygnięcia oraz o rodzaju i charakterze stwierdzonych naruszeń, firmie i siedzibie przedsiębiorstwa windykacyjnego.

5. Przekazanie do publicznej wiadomości informacji określonych w ust. 6 pkt 1 lub 3 wymaga podjęcia przez Komisję uchwały.

6. Komisja może w drodze uchwały opóźnić przekazanie do publicznej wiadomości informacji, o których mowa w ust. 5, lub przekazać te informacje bez wskazywania przedsiębiorstwa windykacyjnego, na które została nałożona sankcja w przypadku stwierdzenia, że podanie tych informacji do publicznej wiadomości:

- 1) w przypadku danych osobowych – jest nieproporcjonalne względem wagi stwierdzonego naruszenia;
- 2) stanowiłyby poważne zagrożenie dla stabilności systemu finansowego lub miałyby negatywny wpływ na będące w toku postępowanie administracyjne, wyjaśniające lub karne;
- 3) wyrządziłyby niewspółmierną szkodę osobom zobowiązanym.

7. Informacje, o których mowa w ust. 5, są dostępne na stronie internetowej Komisji przez 5 lat, licząc od dnia ich udostępnienia.

Art. 50. Opłaty oraz kary pieniężne określone w ustawie stanowią dochód budżetu państwa.

Art. 51. W zakresie nieuregulowanym w ustawie do:

- 1) postępowań:
 - a) toczących się przed Komisją Nadzoru Finansowego mają odpowiednio zastosowanie przepisy:
 - ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735, 1491 i 2052 oraz 2022 poz. 1301 i 1855),
 - ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym,
 - b) odwoławczych stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego;
- 2) decyzji dotyczących wydania, odmowy wydania lub cofnięcia zezwolenia albo wydania, odmowy wydania, zawieszenia lub cofnięcia licencji, stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego;
- 3) kar pieniężnych, stosuje się przepisy działu IVa ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

Rozdział 6

Przepisy karne

Art. 52. 1. Kto nie posiadając licencji windykatora lub pomimo jej cofnięcia podejmuje czynności windykacyjne podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Tej samej karze podlega ten, kto wprowadza w błąd lub wyzyskuje błędne przekonanie innej osoby co do wymagalności lub wysokości windykowanych należności, w tym wysokości odsetek oraz sposobu ich naliczenia.

3. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 53. 1. Kto prowadzi czynności windykacyjne wobec osób niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym albo znacznym, niewidomych albo słabowidzących w stopniu znacznym, nieposiadających pełnej zdolności do czynności prawnych lub powyżej 75 roku życia;

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Tej samej karze podlega ten kto prowadzi czynności windykacyjne wobec należności, które uległy przedawnieniu

Art. 54. Kto, w prowadzonej przez siebie działalności, nie będąc do tego uprawnionym, używa pojęć: „przedsiębiorstwo windykacyjne”, „przedsiębiorca windykacyjny”, „firma windykacyjna”, „kancelaria windykacyjna”, „działalność windykacyjna” lub „windykator” lub innej nazwy bądź określenia wprowadzających w błąd co do posiadania zezwolenia na prowadzenie działalności windykacyjnej podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Rozdział 7

Zmiany w przepisach

Art. 55. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 i 1726) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 190a:

a) po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. Jeżeli sprawca działa w sposób określony w § 1 w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1, 2 lub 2a jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie,

sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”;

2) w art. 191:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli sprawca działa w sposób określony w § 1 lub w § 1a w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”.

Art. 56. W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2021 r. poz. 2008, z późn. zm.²⁾) po art. 139b dodaje się art. 139c w brzmieniu:

„Art. 139c. Windykator, który w toku czynności windykacyjnych:

- 1) narusza podczas czynności windykacyjnych zakazy, lub
- 2) nie poucza osoby zobowiązanej o prawie żądania zaprzestania czynności windykacyjnych (sprzeciwu) w toku czynności windykacyjnych, o których mowa w ustawie z dnia(Dz. U.poz.) o działalności windykacyjnej i zawdzie windykatora
podlega karze grzywny.”.

Art. 57. W ustawie z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym w art. 1 w ust. 2 po pkt 12 dodaje się pkt 13 w brzmieniu:

„13) nadzór nad przedsiębiorstwami windykacyjnymi, sprawowany zgodnie z przepisami ustawy z dnia r. o działalności windykacyjnej i zawdzie windykatora (Dz.U. z.....), zwanej dalej, ustawą o działalności windykacyjnej i zawdzie windykatora”.

Art. 58. W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2022 r. poz. 246) po art. 6 dodaje się art. 6a w brzmieniu:

„Art. 6a. Roszczenie, przeciwko konsumentowi, wynikające z umowy o kredyt konsumencki, stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju, jak również stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawnia się z upływem trzech lat.”.

Art. 59. W ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (Dz.U. z 2021 r. poz. 2057 oraz z 2022 poz. 1855) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 14 w ust. 1:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) zobowiązanie powstało w związku z określonym stosunkiem prawnym, w szczególności z tytułu umowy o kredyt konsumencki;”,

b) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 2008, 2052, 2269 i 2328 oraz z 2022 r. poz. 1726 i 1768.

- „2) łączna kwota wymagalnych zobowiązań dłużnika będącego konsumentem wobec wierzyciela wynosi co najmniej 500 złotych oraz są one wymagalne od co najmniej 60 dni;
- c) pkt 4 otrzymuje brzmienie:
- „4) nie upłynęło 3 lata od dnia wymagalności zobowiązania, a w przypadku roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczeń stwierdzonych ugodą zawartą przed sądem albo sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd nie upłynęło 6 lat od dnia stwierdzenia roszczenia.”;
- 2) w art. 15 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) łączna kwota wymagalnych zobowiązań dłużnika niebędącego konsumentem wobec wierzyciela wynosi co najmniej 1000 złotych oraz są one wymagalne od co najmniej 30 dni;”.

Rozdział 8

Przepisy przejściowe i dostosowujące

Art. 60. Osoby fizyczne, osoby prawne oraz inne podmioty prowadzące w dniu wejścia w życie ustawy działalność lub czynności, w tym czynności faktyczno-prawne, pokrywające się zakresowo z czynnościami windykacyjnymi lub działalnością windykacyjną określonymi w niniejszej ustawie zobowiązane są w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy do:

- 1) dostosowania swojej działalności, w tym formy prawnej przedsiębiorstwa windykacyjnego;
- 2) uzyskania określonych w ustawie zezwoleń i licencji.

Rozdział 9

Przepisy końcowe

Art. 61. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r.

UZASADNIENIE

I. Część ogólna uzasadnienia

Przedmiotowy projekt ustawy wprowadza uregulowania dotyczące funkcjonowania przedsiębiorstw windykacyjnych i działalności windykatorów. Chodzi o normatywne określenie pojęcia i zakreszenie ram prawnych działalności windykacyjnej oraz wprowadzenie uregulowań dotyczących statusu oraz praw i obowiązków osób prowadzących windykację, zwanych windykatorami.

Projekt obejmuje unormowania określające podmioty uprawnione do podjęcia działalności windykacyjnej, regulujące kwestie udzielania i cofania zezwoleń na prowadzenie tej działalności oraz kompetencje właściwego w tym zakresie organu i wreszcie określające zasady sprawowania nadzoru nad działalnością przedsiębiorstw windykacyjnych.

Odrębne regulacje poświęcone zostały unormowaniu statusu windykatora, w szczególności kwestii nabywania i utraty uprawnień zawodowych oraz jego praw i obowiązków. Dotyczą one w szczególności warunków uzyskania licencji i zasad jej przyznawania i ewentualnego cofnięcia, kwestii związanych z samym dokumentem potwierdzającym posiadanie licencji oraz szczegółowych zagadnień związanych z prowadzeniem czynności windykacyjnych przez windykatorów. Najobszerniejszą część projektowanej regulacji poświęcono zasadom prowadzenia samej windykacji oraz nadzorowi nad działalnością przedsiębiorstw windykacyjnych i windykatorów.

Założeniem projektowanej ustawy jest to, że wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie windykacji jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców i wymaga uzyskania zezwolenia, i wpisu do rejestru.

Działalność windykacyjna będzie mogła być prowadzona wyłącznie przez określoną kategorię podmiotów (spółki akcyjne z kapitałem zakładowym wynoszącym co najmniej 5 mln zł) po uzyskaniu zezwolenia wydanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki i wpisie do prowadzonego przez niego (nowoutworzonego) Rejestru Przedsiębiorstw Windykacyjnych i Windykatorów.

Natomiast samo wykonywanie czynności windykacyjnych rozumianych jako faktyczne działania zmierzające bezpośrednio do dobrowolnej (polubownej) zapłaty dochodzonej należności zostało zastrzeżone dla windykatorów zatrudnionych w przedsiębiorstwie windykacyjnym. Windykatorem będzie mogła być jedynie osoba posiadająca licencję i wpisana do rejestru windykatorów.

Wszystkie dokumenty i pisma sporządzane w związku z działalnością windykacyjną będą musiały zawierać oznaczenie przedsiębiorstwa windykacyjnego, w tym jego adres; wskazanie numeru w Rejestrze Przedsiębiorstw Windykacyjnych i Windykatorów oraz numeru w Krajowym Rejestrze Sądowym; imiona i nazwiska osób upoważnionych do reprezentowania przedsiębiorstwa windykacyjnego.

Ma to istotne znaczenie dla zapewnienia rzetelności działania przedsiębiorstw windykacyjnych, ochrony obywateli przed ewentualnymi nadużyciami przedsiębiorstw windykacyjnych lub innych podmiotów podszywających się pod taką działalność, jak również umożliwienia efektywnego nadzoru nad działalnością regulowaną w ustawie oraz ustalenia osób odpowiedzialnych za ewentualne nieprawidłowości. Podobne znaczenie ma obowiązek prowadzenia akt windykacyjnych, w tym sporządzania noty windykacyjnej oraz ewidencjonowania prowadzonych windykacji w formie na bieżąco aktualizowanej listy windykacji.

Nota windykacyjna będzie częścią akt windykacyjnych, które przedsiębiorstwo windykacyjne będzie miało obowiązek prowadzić odrębnie dla każdej osoby zobowiązanej. Oprócz noty windykacyjnej będą one zawierały dokumentację wszystkich podejmowanych z udziałem osoby zobowiązanej czynności windykacyjnych, doręczonych jej pism, pouczeń i formularzy, złożone przez nią pisma, w tym skargi i zastrzeżenia, wykaz wykonanych połączeń telefonicznych, wiadomości tekstowych oraz wiadomości przesłanych elektronicznie, zestawienie wszystkich dokonanych przez osobę zobowiązaną płatności. Akta windykacyjne będą wydawane niezwłocznie na każde żądanie sądu, prokuratora oraz organów nadzoru.

Ponadto przedsiębiorstwo windykacyjne będzie miało obowiązek prowadzenia i aktualizowania listy prowadzonych windykacji zawierającej w szczególności: dane osób zobowiązanych, oznaczenie akt windykacyjnych, wykaz podejmowanych czynności windykacyjnych ze wskazaniem daty i miejsca, złożonych w toku windykacji sprzeciwów.

Jeżeli chodzi o nadzór nad działalnością przedsiębiorstw windykacyjnych oraz windykatorów, to powierzony on został ministrowi właściwemu do spraw gospodarki. Minister ten będzie wydawał, odmawiał wydania oraz cofał zezwolenia na działalność przedsiębiorstw windykacyjnych. Ministrowi temu przyznano szerokie uprawnienia kontrolne i nadzorcze.

Natomiast w zakresie wydawania, zawieszania i cofania licencji windykatorom w projekcie panuje się nadanie uprawnień w tym zakresie wojewodom.

W zakresie określonym ustawą z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym organem nadzoru będzie Komisja Nadzoru Finansowego.

Odnosnie do proponowanych uregulowań karnych, w ocenie projektodawcy, aktualne uregulowania prawne w tym obszarze nie stwarzają dostatecznych podstaw i środków do zwalczania oraz obrony przed niezgodnymi z prawem działaniami windykacyjnymi. Zaproponowane w projekcie ustawy nowe typy czynów zabronionych, w tym szersza penalizacja zachowań, w przypadku których pokrzywdzonymi są osoby dotknięte windykacją, zapewnią skuteczniejszą ochronę przed karygodnymi praktykami windykatorów.

Według wstępnych danych projekt będzie oddziaływał na obecnie działające na nieuregulowanym rynku działalności windykacyjnej przedsiębiorstwa. Według danych GUS za rok 2021 działalność windykacyjną zajmowało się 75 przedsiębiorstw (w tym 18 spółek akcyjnych, 42 spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz 15 podmiotów o innych formach prawnych). W 59 przedsiębiorstwach dominował kapitał krajowy, a w 16 kapitał zagraniczny.

Przedsiębiorstwa windykacyjne posiadały łącznie 82 oddziały i autoryzowane przedstawicielstwa.

Wśród zbadanych przez GUS podmiotów, 43 jednostki wskazało windykację jako jedyny zakres swojej działalności, dla 23 podmiotów był to zakres dominujący, a dla 9 firm – zakres uboczny. Do grup kapitałowych należały 22 przedsiębiorstwa, w tym jednostek dominujących było 5, jednostek zależnych – 11, jednostek jednocześnie zależnych i dominujących – 6.

Według stanu na koniec 2021 r. w badanych podmiotach działalnością w zakresie windykacji zajmowało się 6 037 osób.

Przedmiotowy projekt wpłynie na działalność firm windykacyjnych poprzez uregulowanie zasad prowadzenia przez nie działalności. Działalność windykacyjną będą mogły prowadzić jedynie spółki akcyjne o kapitale zakładowym wynoszącym co najmniej 5 mln zł.

Po reformie funkcjonowania systemu egzekucji sądowej wprowadzonej ustawą z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych i ustawą z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych oraz towarzyszącymi im zmianami legislacyjnymi w Kodeksie postępowania cywilnego do uregulowania pozostała kwestia tzw. windykacji należności, określanej inaczej „windykacją polubowną”.

Chodzi zwłaszcza o normatywne określenie pojęcia i zakreszenie ram prawnych działalności windykacyjnej oraz wprowadzenie uregulowań dotyczących statusu oraz praw i obowiązków osób prowadzących windykację, zwanych windykatorami.

Dokonywane w tym zakresie przez różne podmioty, w tym instytucje państwowe oraz organizacje społeczne badania i analizy wskazują na liczne nieprawidłowości, a nawet patologie związane z pozasądowym i „pozaegzekucyjnym” dochodzeniem roszczenia.

W powszechnym odbiorze społecznym, także wskutek braku odpowiednich regulacji prawnych w omawianym zakresie, windykator (rozumiany jako osoba prowadząca działania zmierzające do spełnienia przez inną osobą świadczenia pieniężnego) jest często mylony z komornikiem sądowym. W przestrzeni publicznej i medialnej pojawiają się nawet sygnały o podszywaniu się pod komornika sądowego lub pozorowaniu dokonywania czynności urzędowych organu egzekucyjnego. Niejednokrotnie na stronach internetowych właściwych komend policji pojawiają się ostrzeżenia przed oszustami, podszywającymi się za komorników (zob. np. <https://grodzisk-wielkopolski.policja.gov.pl/wl5/informacje/pomoc-ofiarom-przesteps/28878,Uwaga-przeczytaj-To-moze-byc-oszustwo.html>).

Tymczasem to jedynie komornicy uprawnieni są do przymusowego wykonywania tytułów wykonawczych w ramach szczegółowo unormowanego postępowania egzekucyjnego, w toku którego osoba zobowiązana ma zapewnioną możliwość obrony swych praw.

W aktualnym stanie prawnym, w toku pozaegzekucyjnej windykacji osoby zobowiązane praktycznie pozbawione są możliwości obrony i przeciwdziałania aktywności windykatorów.

W związku z powyższym w praktyce podczas tzw. windykacji dochodzi do nadużyć polegających w szczególności na tym, że osoby zobowiązane nie mając świadomości, że mają do czynienia zaledwie z pracownikiem przedsiębiorstwa windykacyjnego często spełniają świadczenie, pomimo że sprawa dotyczy wątpliwego i możliwego do zakwestionowania roszczenia, które nie było przedmiotem postępowania sądowego. Może to dotyczyć sytuacji, w której dług w dochodzonej wysokości nie istnieje lub jest przedawniony, a dodatkowo często jest to następstwem wyzyskania błędu osoby, przeciwko której skierowano windykację lub wręcz wprowadzenia jej w błąd.

Sektor działalności windykacyjnej funkcjonuje w oparciu o zasadę swobody podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej, a jedynym jego celem jest maksymalizowanie zysku. Obecnie nie ma żadnych regulacji szczegółowych dotyczących tego segmentu gospodarki oraz realnego mechanizmu nadzoru. Natomiast od osób

przeprowadzających windykację nie wymaga się posiadania jakiegokolwiek kwalifikacji merytorycznych i moralnych.

Przepis art. 777 § 1 k.p.c. ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego dalej k.p.c., definiuje pojęcie tytułu wykonawczego, który jest elementem niezbędnym do wszczęcia i przeprowadzenia egzekucji. Zgodnie zaś z treścią art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych dalej u.k.s., komornik wykonuje czynności w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym, zaś na podstawie art. 758 k.p.c. sprawy egzekucyjne należą do właściwości sądów rejonowych.

Pomimo ww. regulacji niejednokrotnie dochodzi do sytuacji, w których pracownicy przedsiębiorstw windykacyjnych stosują lub grożą zastosowaniem środków przymusu określonych w dziale III k.p.c., a które to środki zastrzeżone są jedynie dla komorników sądowych i sądów. Nie należą do rzadkości sytuacje, w których celem odzyskania należności pracownicy przedsiębiorstw windykacyjnych wymuszają spełnienie świadczeń. Wymuszanie to przybiera różnorodną formę, taką np. jak: sugerowanie posiadania uprawnień zbliżonych do komorników sądowych, wchodzenie do mieszkań i pozorowanie zajęcia ruchomości, nachodzenie w miejscu pracy, żądanie ujawnienia posiadanego majątku, czy też żądanie wskazania numeru rachunku bankowego.

W większości przypadków przedsiębiorstwa windykacyjne podejmują działania windykacyjne wobec konsumentów. Pomimo tego, że konsumentom przysługują szeroko zakrojone prawa, określone m.in. w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, ustawie z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym oraz w ustawie z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta, to ochrona praw konsumentów na etapie postępowania windykacyjnego wymaga wzmocnienia.

Tytułem przykładu można wskazać, że pomimo tego, iż Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ma uprawnienia do wydania decyzji o uznaniu działań przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazania zaniechania jej stosowania, to w praktyce takie decyzje w stosunku do przedsiębiorstw windykacyjnych zapadają stosunkowo rzadko. Z uwagi na specyfikę postępowania windykacyjnego, w postępowaniu tym w większości przypadków nie dochodzi do zawarcia umowy z konsumentem, przepisy np. ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, w tym art. 12 ww. ustawy ma w postępowaniu windykacyjnym ograniczone zastosowanie. Skuteczna ochrona osób, wobec których prowadzona jest windykacja, wymaga wprowadzenia nowych mechanizmów ochronnych. Projektodawca proponuje szereg

rozwiązań, które w sytuacji naruszenia lub zagrożenia interesu osób zobowiązanych pozwoli im zażądać zaniechania takich praktyk oraz usunięcia skutków tych praktyk. Projekt ustawy wprowadza ponadto mechanizmy, które pozwolą osobom zobowiązanim na szybkie i efektywne zastosowanie ochrony przed bezprawną windykacją.

Niewystarczająca świadomość prawna obywateli, a ponadto fakt, że zainicjowanie postępowania sądowego wiąże się z zaangażowaniem czasu i środków finansowych sprawia, że dłużnicy w przypadku naruszenia przez przedsiębiorstwa windykacyjne ich dóbr osobistych, rzadko korzystają z ochrony prawnej na drodze sądowej. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu sądowym np. na podstawie art. 415 lub art. 24 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny nie jest szybką ścieżką do realizacji praw osób, wobec których podjęto działania windykacyjne.

Z tych względów jednym z celów proponowanych rozwiązań jest to, aby w przypadku, gdy już dojdzie do naruszenia dóbr osobistych osób zobowiązanych lub wyrządzenia im szkody, osoby te miały dodatkowe, skuteczne metody na ochronę ich praw.

Podkreślić należy, że przedsiębiorstwa windykacyjne nie są podmiotami znajdującymi się w strukturze wymiaru sprawiedliwości, lecz stanowią element sektora rynkowego. Działają jako przedsiębiorcy funkcjonujący w oparciu o ustawę z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców. Sektor działalności windykacyjnej funkcjonuje więc w oparciu o zasadę swobody podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej, a jedynym jego celem jest maksymalizowanie zysku.

Wskazać przy tym należy, że Minister Sprawiedliwości nie sprawuje nadzoru nad działalnością przedsiębiorstw windykacyjnych, ani nad działalnością osób, które przeprowadzają czynności windykacyjne. Nadzór administracyjny Ministra Sprawiedliwości w zakresie egzekucji wierzytelności obejmuje działalność komorników sądowych i sądów powszechnych. W ocenie projektodawcy, to minister do spraw gospodarki jest właściwym organem do prowadzenia rejestru przedsiębiorstw windykacyjnych oraz prowadzenia rejestru windykatorów. Za takim rozwiązaniem przemawia to, że zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej to do ministra właściwego do spraw gospodarki należą sprawy kształtowania warunków podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej.

II. Uzasadnienie szczegółowe

Przechodząc do przedstawienia konkretnych uregulowań wskazać należy, że celem ustawy w pierwszej kolejności jest określenie zasad działalności windykacyjnej rozumianej jako całokształt czynności faktycznych i prawnych zmierzających do polubownego spełnienia przez osobę zobowiązaną należnego od niej świadczenia pieniężnego oraz wprowadzenie ochrony osób zobowiązanych przed nieuprawnionymi działaniami przedsiębiorców albo przed działaniami windykatorów dokonywanych z naruszeniem prawa albo niezgodnych z zasadami współżycia społecznego.

Rozdział 1 ustawy – przepisy ogólne:

1. określa zakres spraw regulowanych ustawą:

- 1) zasady prowadzenia działalności windykacyjnej oraz czynności windykacyjnych;
- 2) zasady i tryb nabywania oraz utraty uprawnień do wykonywania zawodu windykatora;
- 3) zasady nadzoru nad działalnością przedsiębiorstw windykacyjnych i windykatorów.

2. zawiera objaśnienia użytych w ustawie określeń, takich jak:

- 1) czynność windykacyjna;
- 2) działalność windykacyjna;
- 3) nota windykacyjna;
- 4) osoba zobowiązana;
- 5) przedsiębiorstwo windykacyjne;
- 6) Rejestr – Rejestr Przedsiębiorstw Windykacyjnych i Windykatorów;
- 7) sprzeciw;
- 8) windykator;
- 9) zastrzeżenie.

3. określa, katalog włączeń, z którego wynika, iż przepisów niniejszej ustawy nie stosuje się do czynności wykonywanych przez:

- 1) komorników sądowych;
- 2) organy administracji publicznej w postępowaniu egzekucyjnym w administracji;
- 3) osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej – o ile są wierzycielami pierwotnymi i nie zajmują się zawodowo działalnością windykacyjną.

4. normuje generalną zasadę, zgodnie z którą wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie windykacji jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162 i 2105 oraz z 2022 r. poz. 24, 974 i 1570) i wymaga uzyskania zezwolenia i wpisu do nowotworzonego (na podstawie tej ustawy) Rejestru Przedsiębiorstw Windykacyjnych i Windykatorów, zwanego dalej „Rejestrem”.

5. określa od strony pozytywnej, iż czynności windykacyjne, podejmowane są wyłącznie:

- 1) przez windykatora;
- 2) w przypadku braku sprzeciwu osoby zobowiązanej (polubownie);
- 3) z wyłączeniem stosowania jakichkolwiek środków i zachowań, które mogłyby mieć charakter agresywny, w tym związanych ze stosowaniem przemocy, gróźb lub wprowadzających inną osobę w błąd.

6. określa zakazy, zgodnie z którymi czynności windykacyjne nie mogą:

- 1) być prowadzone wobec osób:
 - a) niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym albo znacznym,
 - b) niewidomych albo słabowidzących w stopniu znacznym,
 - c) nieposiadających pełnej zdolności do czynności prawnych,
 - d) powyżej 75 roku życia;
- 2) obejmować należności, które uległy przedawnieniu.

To między innymi ta regulacja ma na celu objęcie jak najszerszą ochroną osoby zadłużone (obowiązane do zaspokojenia należności pieniężnych) wskazując enumeratywnie kategorie tych z nich, które w opinii projektodawcy są najbardziej bezbronne w bezpośrednim kontakcie z przedsiębiorcami działającymi na rynku windykacyjnym. Warto w tym miejscu podkreślić, iż wyraźny zakaz prowadzenia w ww. zakresie legalnych działań windykacyjnych wobec określonych kategorii osób oraz wobec należności, które uległy przedawnieniu powinien znacząco i w krótkim okresie czasu uporządkować tę sferę działalności gospodarczej, wywierającej obecnie tak duży i często negatywny wpływ na najbardziej wrażliwą społecznie część społeczeństwa.

7. określa katalog pojęć objętych ochroną prawną przez projektowaną ustawę w celu ograniczenia możliwości wprowadzania w błąd osób zadłużonych i osób trzecich co do faktycznego charakteru i uprawnień podmiotów posługujących się takimi pojęciami (określeniami), jak: „działalność windykacyjna” oraz „przedsiębiorstwo windykacyjne”.

Rozdział 2 ustawy – Zasady prowadzenia działalności windykacyjnej

W ustawie wprowadza się zasady dotyczące prowadzenia działalności windykacyjnej. Projektowane regulacje zakładają, że działalność windykacyjna będzie mogła być prowadzona jedynie przez przedsiębiorstwa działające w formie spółek akcyjnych o minimalnym kapitale zakładowym 20 000 000 zł. Działalność windykacyjna będzie mogła być prowadzona również przez spółki z państw członkowskich Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, przy czym niezbędne będzie utworzenie w tym celu oddziału na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W odniesieniu do formy prawnej zagranicznych osób prawnych przewiduje się, że działalność będzie mogła być prowadzona w formie spółki działającej na zasadach spółki akcyjnej. Do interpretacji tego pojęcia służyć będzie załącznik I Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie niektórych aspektów prawa spółek (tekst jednolity)¹.

Wymogi dotyczące minimalnego kapitału zakładowego mają zagwarantować spełnianie standardów określonych ustawą. Tylko większe spółki będą mogły spełniać wymogi odnośnie do zatrudniania na podstawie umowy o pracę windykatorów posiadających licencję windykatora, zapewnić rzetelne prowadzenie i przechowywanie dokumentacji akt prowadzonych postępowań windykacyjnych oraz przechowywanie pieniędzy wierzycieli w sposób uniemożliwiający ich kradzież.

Przewiduje się, że działalność windykacyjna będzie prowadzona na podstawie zezwolenia wydawanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki. Wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności windykacyjnej będzie odbywało się na wniosek zainteresowanej spółki. W ustawie wprowadza się wymogi co do informacji przekazywanych we wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności windykacyjnej. Rozwiązanie to ma zapewnić sprawdzenie przez właściwy organ władzy publicznej, spełnianie przez przedsiębiorstwo windykacyjne wymogów określonych w ustawie.

Wprowadza się przesłanki wydania, odmowy i cofnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności windykacyjnej. Przy podejmowaniu decyzji w przedmiocie zezwolenia na prowadzenie działalności windykacyjnej minister właściwy do spraw gospodarki będzie badał na podstawie dołączonych do wniosku dokumentów w szczególności, czy przedsiębiorstwo windykacyjne spełnia wymogi co do minimalnego kapitału zakładowego oraz braku karalności

¹ (Dz. U. UE. L. z 2017 r. Nr 169, str. 46 z późn. zm.).

osób wchodzących w skład organów zarządzających i nadzorczych przedsiębiorstwa windykacyjnego.

Nakłada się na przedsiębiorstwa windykacyjne obowiązek aktualizowania danych osób wchodzących w skład organów zarządzających i nadzorczych tych przedsiębiorstw. Wraz z informacją o tych zmianach przedsiębiorstwo windykacyjne będzie zobowiązane przedstawić odpowiednie dokumenty potwierdzające, iż osoby te spełniają wymóg niekaralności.

Przewiduje się utworzenie Rejestru Przedsiębiorstw Windykacyjnych i Windykatorów. Rejestr będzie zawierał dane przedsiębiorstw windykacyjnych pozwalające na jego identyfikację. Rejestr będzie także zawierał dane windykatorów, którym wydano licencję windykatora, które umożliwią zidentyfikowanie tej osoby na podstawie zdjęcia załączonego do wniosku o wydanie licencji. Jawność rejestru ma zapewnić osobom zadłużonym możliwość weryfikacji czy określone przedsiębiorstwo lub określona osoba prowadząca czynności windykacyjne posiada stosowne zezwolenia. Stworzenie i prowadzenie rejestru powierza się ministrowi właściwemu do spraw gospodarki.

Projekt przewiduje, iż minister właściwy do spraw gospodarki będzie dokonywał z urzędu stosownych wpisów do rejestru po uprawomocnieniu się decyzji o wydaniu lub cofnięciu zezwolenia. Wpisy w rejestrze dotyczące aktualizacji danych przedsiębiorstw windykacyjnych będą dokonywane na wniosek tych przedsiębiorstw.

Rozdział 3 ustawy – Wymagania kwalifikacyjne windykatora

Projekt ustawy przewiduje, iż czynności windykacyjne wobec osób zobowiązanych będą mogły prowadzić jedynie osoby posiadające licencję windykatora. O wydanie licencji będą mogły ubiegać się osoby dające rękojmię należytego wykonania zawodu.

W projekcie wprowadzono wymóg zatrudniania na umowę o pracę windykatorów. Przepisy te także wzmocnią nadzór nad windykatorami również ze strony samych przedsiębiorstw windykacyjnych.

Dodatkowo w przypadku naruszenia przez windykatorów zasad prowadzenia windykacji, które to działania wyrządzą szkodę osobom zobowiązanych, przedsiębiorstwo windykacyjne będzie musiało naprawić szkodę w pełnej wysokości na podstawie art. 120 § 1 ustawy – Kodeks pracy. Nie będzie mogło powołać się na przesłanki wyłączające odpowiedzialność z art. 429 ustawy – Kodeks cywilny, co możliwe byłoby w przypadku nawiązania z windykatorem innego stosunku prawnego niż umowa o pracę.

Rozwiązanie zatem przewidujące wymóg zatrudniania windykatorów na podstawie umowy o pracę ma służyć wzmocnieniu nadzoru nad czynnościami windykacyjnymi prowadzonymi przez windykatorów, co w połączeniu z innymi rozwiązaniami przewidzianymi w projekcie ustawy będzie w jeszcze pełniejszy sposób chroniło słuszne interesy osób zobowiązanych.

Wprowadza się minimalne wymogi, które osoby ubiegające się o wydanie licencji będą musiały spełnić. Przede wszystkim wprowadza się wymóg braku karalności, wymóg posiadania nieposzlakowanej opinii potwierdzonej wywiadem sporządzonym na zlecenie właściwego komendanta powiatowego Policji.

Projektowane regulacje mają zagwarantować aby czynności windykacyjne wobec osób zobowiązanych były prowadzone w sposób nie naruszający ich praw. W przypadku odebrania licencji wskutek zaistnienia przesłanek dana osoba nie będzie mogła ponownie ubiegać się o wydanie licencji.

Postępowanie w przedmiocie wydania licencji windykatora prowadzone jest na wniosek osoby ubiegającej się o wydanie licencji. We wniosku o wydanie licencji należy podać wszystkie informacje oraz przedstawić dokumenty potwierdzające spełnienie wymogów ustawowych do wydania licencji windykatora.

Przewiduje się, iż organem właściwym do wydania licencji windykatora będzie wojewoda właściwy miejscowo ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o wydanie licencji. W przypadku osoby nie posiadającej miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej organem właściwym będzie wojewoda mazowiecki.

Licencja windykatora będzie wydawana na okres 4 lat. Po uprawomocnieniu się decyzji o wydaniu lub cofnięciu licencji windykatora z urzędu będzie następował wpis danej osoby do Rejestru Przedsiębiorstw Windykacyjnych i Windykatorów.

Osoba, której ważność licencji wygasa z uwagi na upływ terminu będzie mogła starać się o przedłużenie licencji na kolejne 4 lata. W postępowaniu w przedmiocie przedłużenia licencji wojewoda będzie badał spełnianie w dalszym ciągu przez windykatora stosownych wymogów ustawowych.

Wprowadza się również przesłanki cofnięcia licencji windykatora. Następować to będzie z urzędu w przypadku stwierdzenia, że windykator nie spełnia stosownych wymogów ustawowych, powzięcia przez wojewodę informacji o skazaniu windykatora. Przewiduje się także, iż w przypadku wszczęcia postępowania karnego lub o przestępstwo skarbowe

przeciwko osobie posiadającej licencję windykatora wojewoda będzie zawieszala prawa wynikające z licencji do czasu prawomocnego zakończenia postępowania karnego.

W projekcie ustawy przewiduje się udzielenie upoważnienia dla ministra właściwego do spraw gospodarki do określenia w drodze rozporządzenia wzoru wniosku w postępowaniu o udzielenie lub przedłużenie licencji, wzoru licencji windykatora oraz sposób i terminy wnoszenia opłat za wydanie licencji windykatora.

Projekt ustawy wprowadza minimalne standardy staranności przy prowadzeniu czynności windykacyjnych przez windykatorów. W szczególności powinni kierować się zasadami współżycia społecznego i dochowywać należytej staranności, nadto powinni okazywać legitymację pracowniczą osobie zobowiązanej przy prowadzeniu czynności windykacyjnych oraz udzielać stosownych pouczeń osobom zobowiązanym.

Wprowadza się obowiązek wydania przez przedsiębiorstwa windykacyjne legitymacji pracowniczych zatrudnionych w danym przedsiębiorstwie windykacyjnym. Legitymacja pracownicza powinna umożliwiać identyfikację osoby przeprowadzającej czynności windykacyjne oraz umożliwiać sprawdzenie czy posiada ona stosowną licencję, poprzez umieszczenie numeru licencji w jej treści. Wprowadza się także wyraźny zakaz aby legitymacja miała cechy wprowadzające w błąd co do charakteru pracy windykatora, nie może być wzorowana na legitymacjach służbowych komorników, innych funkcjonariuszy publicznych oraz służb mundurowych i specjalnych.

Projekt ustawy w odniesieniu do czynności windykatorów wprowadza zakaz stosowania środków, metod lub działań zastrzeżonych dla organów państwa na mocy odrębnych przepisów. Windykator nie może także wprowadzać osób zobowiązanych w błąd i wzbudzać przeświadczenie, iż działa on jako komornik lub administracyjny organ egzekucyjny. Wynika to z założenia, iż czynności windykacyjne wobec osób zobowiązanych opierają się na zasadzie dobrowolności. W przypadku gdy osoba zobowiązana nie reguluje dobrowolnie zobowiązań lub w przypadku sporu co do istnienia wierzytelności, jedyną dochodzenia zwrotu wierzytelności jest skorzystanie z przymusu państwowego w postępowaniu egzekucyjnym na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego.

Rozdział 4 projektu ustawy – Zasady prowadzenia windykacji

W projekcie ustawy czynności windykacyjne będą mogły być podejmowane wyłącznie przez windykatorów, a prawo do bezpośredniego kontaktu z osobą zobowiązaną będzie przysługiwać wyłącznie windykatorowi. Wprowadzenie tego wymogu niewątpliwie związane

jest z koniecznością wyeliminowania niepożądanych zjawisk społecznych w postaci windykacji długów przez osoby pozbawione jakiegokolwiek nadzoru, nieszanujące zasad współżycia społecznego lub reguł komunikowania się między wierzycielem żądającym od dłużnika spełnienia świadczenia a dłużnikiem.

Projekt zakłada, że podstawą podjęcia czynności windykacyjnych będzie nota windykacyjna, która będzie doręczona osobie zobowiązanej przy pierwszej czynności windykacyjnej. Nota windykacyjna zawierać będzie m.in. wysokość dochodzonych należności, pierwotnego i aktualnego wierzyciela, źródło zobowiązania, informację o tym, czy doszło do upływu terminu przedawnienia objętej wnioskiem o windykację należności, wezwanie do zapłaty, pouczenie o możliwości złożenia sprzeciwu na każdym etapie czynności windykacyjnych.

Ustawa zobowiązuje przedsiębiorstwa windykacyjne do stosowania najwyższych standardów w prowadzonej działalności gospodarczej oraz przestrzegania zasad współżycia społecznego i zasad uczciwej konkurencji. Dotychczas niejednokrotnie dochodziło do tego, że model prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorców, których działalność gospodarcza polegała na odzyskiwaniu swoich albo cudzych wierzytelności, oparty był na bezprawiu. Przedsiębiorcy ci posługiwali się pracownikami, do których zadań należało m.in. wykonywanie do dłużników, częstokroć kilkudziesięciu telefonów dziennie lub wielokrotne „nachodzenie” ich w miejscu zamieszkania. Sposób działania firm windykacyjnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, skrajnie odbiegał od metod i zasad windykacji długów w państwach Europy Zachodniej. Dotychczasowe działania firm windykacyjnych i osób zajmujących się windykacją, polegające na prowadzeniu czynności windykacyjnych w sposób nadmierny, nakierowany na zastraszanie dłużnika i wywierający silną presję psychiczną i emocjonalną na dłużnikach, naruszały godność osoby ludzkiej i nie przystawały do zwyczajów panujących w obrocie w państwach o rozwiniętej gospodarce rynkowej. W ocenie projektodawcy zdecydowanie najskuteczniejszym środkiem do walki z dotychczasowymi patologiami związanym z dochodzeniami należności przez firmy windykacyjnej, jest wprowadzenie ustawowych obowiązków, nakazów i zakazów na przedsiębiorstwa windykacyjne i windykatorów.

Przedsiębiorstwa windykacyjne, będą zobowiązane m.in. do udzielania informacji osobom zobowiązanym o prowadzonym wobec tych osób postępowaniach windykacyjnych, poinformowania osoby zobowiązanej, że objęta windykacją należność jest przedawniona, pouczenia osoby zobowiązanej o prawie zaprzestania czynności windykacyjnych (sprzeciwu)

oraz prawie złożenia zastrzeżenia, a także do powstrzymania się od jakichkolwiek form nieuczciwej konkurencji. Przepisy projektowanego Rozdziału 4 ustawy, zawierają ponadto liczne przepisy, które zapewnią ochronę osób zobowiązanych przed bezprawnym działaniem przedsiębiorstw windykacyjnych i samych windykatorów. I tak, tytułem przykładu można wskazać, że w świetle projektowanych przepisów niedopuszczalny będzie kontakt telefoniczny z osobą zobowiązaną w dni ustawowo wolne od pracy oraz wykonywanie do niej wielokrotnych połączeń telefonicznych, czy też tekstowych. Windykatorzy będą mieli ponadto zakaz „nachodzenia” osób zobowiązanych w ich miejscach zamieszkania lub zatrudnienia. Projekt ustawy zakłada ponadto, że w toku prowadzonej windykacji, na każdym jej etapie, osoba zobowiązana będzie miała prawo do złożenia sprzeciwu, a sprzeciw ten będzie skutkował zaprzestaniem czynności windykacyjnych wobec osoby zobowiązanej. W przypadku zaś gdy przedsiębiorstwo windykacyjne nie będzie wywiązywało się ze swoich obowiązków, które nakłada na nich projektowana ustawa, osoba zobowiązana będzie miała w takim przypadku, prawo wniesienia zastrzeżenia do organu nadzoru.

Przepisy projektowanej ustawy przyczynią się, w opinii projektodawcy, do zwiększenia ochrony osób zobowiązanych, m.in. poprzez wymienienie katalogu (otwartego) bezprawnych czynności, których nie będą mogły dopuszczać się przedsiębiorstwa windykacyjne i windykatorzy, co zapewni stabilną ochronę dóbr osobistych osób zobowiązanych. Tytułem przykładu można wskazać, że ustawa stanowi o niedopuszczalności w szczególności: udostępniania informacji o stanie majątkowym i zadłużeniu osoby zobowiązanej osobom trzecim, wywierania nacisku na osobę zobowiązaną, aby pozyskała środki na spłatę zadłużenia poprzez sprzedaż np. nieruchomości, zachowywania się wobec osoby zobowiązanej w sposób agresywny, wywołujący poczucie strachu, zagrożenia.

Podkreślić należy, że Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w przepisach art. 47, art. 49, oraz art. 50, gwarantuje ochronę prywatności, ochronę tajemnicy komunikowania się i gwarantuje nietykalność mieszkania. Przepisy projektowanej ustawy zapewnią osobom zobowiązany, w toku postępowania windykacyjnego, wzmożoną ochronę tych konstytucyjnych wartości.

Rozdział 5 projektu ustawy – Nadzór nad przedsiębiorstwami windykacyjnymi i windykatorami

W projekcie określono, iż organami nadzoru nad działalnością przedsiębiorstw windykacyjnych i windykatorów będą: minister właściwy do spraw gospodarki oraz Komisja Nadzoru Finansowego KNF wyłącznie w zakresie określonym ustawą z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym). A w zakresie dotyczącym wyłącznie windykatorów - ze względu na zadania wojewody dotyczące wydawania i cofania licencji windykatora – wojewoda.

Organ nadzoru ma prawo w wyznaczonym terminie nie krótszym niż 14 dni żądać:

- 1) przekazania przez przedsiębiorstwo windykacyjne dokumentacji związanej z działalnością windykacyjną, a w szczególności akt windykacyjnych i list prowadzonych windykacji;
- 2) złożenia przez przedsiębiorstwo windykacyjne niezbędnych wyjaśnień.

W ramach sprawowanego nadzoru organ nadzoru sprawuje również kontrolę nad działalnością przedsiębiorstwa windykacyjnego, w tym jako instytucją obowiązaną w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w zakresie zgodności jego działania z przepisami tej ustawy.

Projekt określa także sposób, zakres przedmiotowy przeprowadzania i dokumentowania kontroli nad działalnością przedsiębiorstwa windykacyjnego oraz uprawnienia osoby dokonującej kontroli, w tym prawo:

- 1) wstępu na teren nieruchomości, obiektu, lokalu lub ich części albo innych miejsc, gdzie jest wykonywana działalność windykacyjna objęta zezwoleniem, w dniach i w godzinach, w których ta działalność jest lub powinna być wykonywana w celu sprawdzenia, czy działalność ta jest zgodna z przepisami prawa;
- 2) żądania ustnych lub pisemnych wyjaśnień osób wchodzących w skład zarządu przedsiębiorstwa windykacyjnego;
- 3) żądania ustnych lub pisemnych wyjaśnień od pracowników przedsiębiorstwa windykacyjnego, okazania dokumentów oraz udostępnienia danych mających związek z przedmiotem kontroli;
- 4) nakładania kar pieniężnych za:

a) utrudnianie czynności kontrolnych;

b) brak akt windykacyjnych, listy windykacji, dokumentacji dotyczącej zatrudnianych windykatorów oraz realizowanych czynności windykacyjnych albo prowadzenie ich w sposób niezgodny z zasadami określonymi w ustawie.

W projekcie określono ponadto możliwość nakładania zarówno przez osobę kontrolującą, jak i organ nadzoru kar pieniężnych – na przedsiębiorstwo windykacyjne, w szczególności za:

1) uniemożliwianie lub utrudnianie przeprowadzenia czynności kontrolnych, prowadzonych przez organ nadzoru,

2) nie prowadzenie akt windykacyjnych, listy prowadzonych windykacji, dokumentacji dotyczącej zatrudnianych windykatorów oraz realizowanych czynności windykacyjnych albo prowadzenia tej dokumentacji w sposób niezgodny z zasadami określonymi w ustawie.

Wysokość kar pieniężnych została znacząco zróżnicowana ze względu na rodzaje naruszeń prawa oraz możliwość ich popełnienia w różnych warunkach. Nie bez znaczenia pozostaje możliwość ich różnicowania np. ze względu na wagę, ilość naruszeń oraz wielkość kapitału zakładowego przedsiębiorstwa windykacyjnego ukaranego karą pieniężną.

Kary pieniężne nakładane są w drodze decyzji administracyjnej przez organ nadzoru.

Dodatkowo w przypadku ujawnienia nieprawidłowości w działalności finansowej przedsiębiorstwa windykacyjnego organ nadzoru zawiadamia KNF.

W projekcie określono zasady współpracy pomiędzy organami nadzoru, a sądami, prokuraturą, Policją oraz innymi organów administracji publicznej w zakresie informacji dotyczących spełniania warunków wymaganych prawem do wykonywania działalności w zakresie usług windykacyjnych oraz przestrzegania przez przedsiębiorstwo windykacyjne przepisów prawa.

Określono również w projekcie, iż opłaty oraz kary pieniężne określone w ustawie stanowią dochód budżetu państwa.

Jednocześnie wprowadzono regulacje, zgodnie z którą w zakresie nieuregulowanym w ustawie do:

1) postępowań:

a) toczących się przed Komisją Nadzoru Finansowego mają odpowiednio zastosowanie przepisy:

- ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735, 1491 i 2052 oraz 2022 poz. 1301 i 1855),
 - ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym,
- b) odwoławczych stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego;
- 2) decyzji dotyczących wydania, odmowy wydania lub cofnięcia zezwolenia albo wydania, odmowy wydania, zawieszenia lub cofnięcia licencji, stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego;
- 3) kar pieniężnych, stosuje się przepisy działu IVa ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

Rozdział 6 ustawy – Przepisy karne

W art. 52 ust. 1 projektu wprowadzono przepis, w którym spenalizowano zachowania polegające na podejmowaniu czynności windykacyjnych przez osoby, które nie posiadają licencji windykatora albo przez osoby, którym ta licencja została cofnięta, określając że czyn ten zagrożony będzie karą grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

W ustępie 3 zaś zaproponowano wprowadzenie typu uprzywilejowanego przestępstwa z art. 52 polegający na tym, że sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, odpowiednio obniżając zagrożenie karne przewidziane tym przepisem tj. określając że sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Proponowana regulacja jest konsekwencją uregulowań wprowadzanych ustawą odnośnie możliwości wykonywania czynności windykacyjnych jedynie przez windykatorów posiadających licencję wydaną przez właściwego wojewodę oraz zatrudnionych w przedsiębiorstwie windykacyjnym.

Jednocześnie w ustępie 2 przywołanego przepisu określono, że tej samej karze o której mowa w ustępie 1 podlegał będzie ten kto wprowadza w błąd lub wyzyskuje błędne przekonanie innej osoby co do wymagalności lub wysokości windykowanych należności, w tym wysokości odsetek oraz sposobu ich naliczenia. Konieczność interwencji legislacyjnej w ww. zakresie uzasadniona jest licznymi bulwersującymi opinią publiczną przykładami związanymi z dotychczasową działalnością przedsiębiorców w zakresie windykacji długów, w tym informacjami o kierowaniu przez nich wezwań do spełnienia świadczeń, które wierzycielom nie przysługują, w tym tych, które zostały prawomocnie oddalone lub nie są stwierdzone tytułem wykonawczym. Proponowane zmiany legislacyjne mają na celu

wyeliminowanie nieformalnych działań przedsiębiorstw windykacyjnych prowadzonych bez podstawy prawnej i z pominięciem kompetencji uprawnionych organów egzekucyjnych.

W art. 53 ustawy zaproponowano wprowadzenie regulacji, zgodnie z którą kto prowadzi czynności windykacyjne wobec osób niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym albo znacznym, niewidomych albo słabowidzących w stopniu znacznym, nieposiadających pełnej zdolności do czynności prawnych lub powyżej 75 roku życia; podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. W ustępie 2 przywołanego przepisu określono, że tej samej karze podlega ten kto prowadzi czynności windykacyjne wobec należności, które uległy przedawnieniu.

Konieczność wprowadzenia powyższej regulacji jest konsekwencją zakazów wprowadzonych w art. 5 ust. 2 pkt 1) i 2) ustawy.

W art. 54 ustawy zaproponowano wprowadzenie regulacji zgodnie, z którą kto w prowadzonej przez siebie działalności, nie będąc do tego uprawnionym, używa pojęć: „przedsiębiorstwo windykacyjne”, „przedsiębiorca windykacyjny”, „firma windykacyjna”, „kancelaria windykacyjna”, „działalność windykacyjna” lub „windykator” lub innej nazwy bądź określenia wprowadzających w błąd co do posiadania zezwolenia na prowadzenie działalności windykacyjnej, podlega karze grzywny, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Proponowane rozwiązanie ma na celu ukrócenie praktyki prowadzenia przez różne podmioty działalności o charakterze windykacyjnym, bez spełnienia wymogów określonych w ustawie dla przedsiębiorstw windykacyjnych i windykatorów, pod nazwa bądź firmą, która wprowadza w błąd co do posiadania przez przedsiębiorcę zezwolenia na prowadzenie działalności windykacyjnej.

Rozdział 7

Zmiany w przepisach

Odnosnie proponowanych zmian w regulacjach z zakresu prawa karnego, w ocenie projektodawcy, aktualne uregulowania prawne w tym obszarze nie stwarzają dostatecznych podstaw i środków do zwalczania oraz obrony przed niezgodnymi z prawem działaniami przedsiębiorstw windykacyjnych oraz windykatorów.

W projekcie ustawy zaproponowano zmiany w dotychczasowych przepisach art. 190a kodeksu karnego oraz art. 191 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny poprzez

wprowadzenie nowych kwalifikowanych typów czynów zabronionych. Zaproponowane w projekcie ustawy zmiany, w tym szersza penalizacja zachowań, gdzie pokrzywdzonymi są osoby, wobec których jest prowadzona windykacja, zapewnią skuteczniejszą ochronę przed karygodnymi praktykami przedsiębiorstw windykacyjnych oraz windykatorów.

Dotychczasowe rozwiązania prawne, w tym przepis art. 190a § 1 k.k., nie zapewniają osobom nękanym przez osoby prowadzące wobec nich czynności windykacyjne, stosujące działania wypełniające znamiona stalkingu, należytej ochrony. Wprowadzenie nowego typu kwalifikowanego przestępstwa z art. 190a § 1, określonego w projektowanym §2a, uzasadnione jest potrzebą zwiększenia ochrony obywateli przed zachowaniem sprawców, które podejmowane jest w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności, a które polega na uporczywym nękanii osób pokrzywdzonych lub osób dla nich najbliższych, wzbudzaniu w nich uzasadnionego okolicznościami poczucia zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza ich prywatność. Okolicznością skutkującą surowszą odpowiedzialnością jest podjęcie bezprawnych środków w celu odzyskania wierzytelności. Istotą tego czynu jest zatem zastosowanie zamiast przewidzianej w tym celu legalnej drogi prawnej zakazanych środków. Tego typu zachowanie charakteryzuje się zwiększonym stopniem społecznej szkodliwości czynu, który w ocenie projektodawcy wymaga interwencji legislacyjnej. Stypizowany w projektowanym art. 190a § 2a typ kwalifikowany przestępstwa, z uwagi na to, że będzie niewątpliwie charakteryzować się wyższą społeczną szkodliwością czynu niż typ podstawowy określony w art. 190a § 1, zagrożony będzie odpowiednio wyższą karą pozbawienia wolności od roku do lat 10. Jednocześnie mając na uwadze zasadę proporcjonalności w zwalczaniu niepożądanych zjawisk społecznych w drodze reakcji prawnokarnej ściganie tego typu przestępstwa będzie następowało z urzędu.

Jednocześnie mając na celu zapewnienie spójności systemowej, w projekcie ustawy zaproponowano zmianę w § 3 art. 190a poprzez objęcie dyspozycją ww. przepisu sytuacji, gdy skutkiem zachowań opisanych § 2a jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, proponując, aby sprawca takiego czynu podlegał karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Istotnym zagadnieniem, które w ocenie projektodawcy wymaga interwencji legislacyjnej, jest nadto uzupełnienie typu kwalifikowanego określonego w § 2 art. 191 kodeksu karnego poprzez objęcie nim także zachowań określonych w § 1a przywołanego przepisu. Projektodawca proponuje mianowicie zaostrenie karalności zachowania określonego w art. 191 § 1a kodeksu karnego, które związane jest ze stosowaniem przemocy innego rodzaju

uporczywie lub w sposób istotnie utrudniający innej osobie korzystanie z zajmowanego lokalu mieszkalnego, jeżeli sprawca działa w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności. Pojawiające się coraz częściej informacje na temat nagannych zachowań podejmowanych przez osoby egzekwujące zadłużenia w celu opuszczenia przez lokatorów zajmowanych przez nich lokali oraz powiększająca się skala tego zjawiska, w ocenie projektodawcy uzasadnia, aby takie zachowanie podlegało wyższej karze, tj. karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5, niż zachowanie (w tym przemoc, groźby bezprawne, utrudnianie z korzystania lokalu mieszkalnego), które nie jest podyktowane takim celem działania sprawy. Działanie w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności jest bowiem zachowaniem, którego społeczna szkodliwość czynu jest znaczna a skutkiem takiego czynu może niejednokrotnie dla pokrzywdzonego być bezdomność czy załamanie psychiczne.

Dostrzegając wagę i skalę niedopuszczalnych praktyk windykacyjnych projektodawca proponuje ponadto penalizację takich zachowań, poprzez wprowadzenie do **ustawy dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń** nowego czynu zabronionego, stypizowanego w projektowanym art. 139c. zagrożonego karą grzywny.

Podkreślić należy, że częstymi praktykami podmiotów zajmujących się odzyskiwaniem długów są m.in. wizyty tzw. „windykatorów terenowych” w miejscu zamieszkania dłużnika, kierowane do kontrahenta informacje o potrzebie pobrania od niego próbek pisma do ekspertyzy grafologicznej, czy o konieczności przeprowadzenia „lustracji” jego mieszkania, ujawnienie informacji o zadłużeniu osobom trzecim, podejmowanie czynności windykacyjnych w porze nocnej albo w dniach wolnych od pracy, a także intensywne komunikaty kierowane do dłużnika w formie pisemnej lub elektronicznej. Bezprawne są również sytuacje, w których mimo tego, że dłużnik zaprzecza istnieniu zobowiązania, sprzeciwia się podejmowanym czynnościom windykacyjnym, windykatorzy mimo to kontynuują swoje działania, wysyłają do rzekomego dłużnika kolejne wezwania, które de facto zmierzają do wywarcia na dłużniku presji i skłonienia go w ten sposób do spełnienia świadczenia, a częstokroć też żądając uiszczenia dodatkowej opłaty za podejmowane wobec tej osoby czynności windykacyjne. Niewątpliwie takie postępowanie jest przekroczeniem granic dozwolonych prawem działań w celu zaspokojenia należności.

Jako przykłady niedopuszczalnych praktyk windykacyjnych, potwierdzonych w orzeczeniach sądów powszechnych, a których wyeliminowanie jest celem projektowanych zmian przepisów karnych zawartych w Kodeksie karnym i ustawy o kredycie konsumenckim można wskazać: stosowanie lustracji mieszkań przez tzw. windykatorów terenowych (wyrok

SA w Warszawie z 11 października 2018 r. I ACa 387/18); kierowanie czynności windykacyjnych przeciwko krewnym i sąsiadom dłużnika (wyrok SA we Wrocławiu z 4 marca 2014 r. I ACa 45/14; stwarzanie pozorów podejmowania czynności, które są dopuszczalne jedynie po wszczęciu egzekucji przez uprawnione organy, (wyrok SA w Warszawie z 10 czerwca 2011 r. VI ACa 84/11); nękanie pokrzywdzonego telefonami i wezwaniami wysyłanymi drogą pocztową po prawomocnym oddaleniu przeciwko niemu powództwa, kontaktowanie się telefoniczne z dłużnikiem w godzinach wieczornych lub nocnych, w tym przy wykorzystaniu automatycznej sekretarki (wyrok SA we Wrocławiu z 15 lutego 2013 r. I ACa 31/13).

W ocenie projektodawcy dotychczasowe rozwiązania prawne nie zapewniają należytej ochrony obywateli przed bezprawnymi czynnościami windykacyjnymi. Osoby, które czuły się pokrzywdzone działaniami przedsiębiorstw windykacyjnych, z uwagi na ułomność dotychczasowych rozwiązań, zazwyczaj nie podejmowały działań zmierzających do uzyskania należytej ochrony prawnokarnej. Jednym z nielicznych instrumentów prawnych, z których korzystali rzekomi dłużnicy, pokrzywdzeni działaniami windykatorów, była ścieżka cywilnoprawna. Jednakże proces cywilny wymaga od stron wzmoczonego zaangażowania i nakładu środków pieniężnych m.in. na opłaty sądowe, pomoc prawną oraz niesie za sobą ryzyko oddalenia powództwa, które wiąże się z dodatkowymi kosztami należnymi stronie przeciwnej.

Dostrzegając powyższe mankamenty oraz nieprawidłowości występujące w praktyce prowadzenia działalności gospodarczej, przedstawiony projekt nie tylko określa katalog niedopuszczalnych czynności windykacyjnych (art. 31), ale w konsekwencji również zmierza do szerszej penalizacji zachowań windykatorów, którzy w sposób bezprawny dochodzą wierzytelności, bądź też mimo wyraźnego zakazu ustawowego prowadzą czynności windykacyjne mimo złożonego przez osobę zobowiązaną sprzeciwu. Proponowane rozwiązania ukroćą praktyki przedsiębiorstw windykacyjnych, które w sposób nadmierny, nakierowany na zastraszenie dłużnika, zakłócają jego spokój i prywatność.

Kolejne propozycje dotyczą zmiany w **ustawie z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym** w art. 1 w ust. 2 po pkt 12. Proponuje się wprowadzenie w art. 1 ust. 2 punktu 13 poprzez objęcie nadzorem nad rynkiem finansowym przedsiębiorstw windykacyjnych. Proponowana regulacja jest konieczna w świetle przepisów ustawy, które w art. 44 organem nadzoru nad przedsiębiorstwami windykacyjnymi w zakresie określonym ustawą o nadzorze nad rynkiem finansowym ustanawiają Komisję Nadzoru Finansowego.

W ocenie projektodawcy konieczne jest również dokonanie zmiany w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim poprzez wprowadzenie art. 6a, który jako przepis szczególny znajdzie pierwszeństwo przed regulacją ogólną z art. 125 § 1 k.c. Podnieść należy, że dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej termin przedawnienia wynosi 3 lata (art. 118 k.c.), natomiast takie roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu przedawnia się z upływem 6 lat (art. 125 § 1 k.c.). W ocenie projektodawcy sytuacja, w której roszczenie przedsiębiorcy będącego kredytodawcą, instytucją pożyczkową, przedawnia się z upływem 3 lat, a roszczenia tych podmiotów m.in. przeciwko konsumentowi, stwierdzone już prawomocnym orzeczeniem sądu dopiero po 6 latach, jest niespójna i wymaga interwencji legislacyjnej. Należy podkreślić, że roszczenie przeciwko konsumentowi, wynikające z kredytu konsumenckiego, a stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju, jak również stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, powinno przedawniać się z upływem trzech lat. Sytuacja, w której wyspecjalizowany przedsiębiorca będący kredytodawcą nie dochodzi swojej wierzytelności przez tak długi okres m.in. przez zainicjowanie przeciwko konsumentowi postępowania egzekucyjnego, nie znajduje uzasadnienia. Proponowany 3 letni okres przedawnienia spowoduje, że konsument - osoba zobowiązana nie będzie pozostawał przez wiele lat w niepewności co do tego, czy wierzyciel wszcznie wobec niego postępowanie egzekucyjne. Skrócenie okresu przedawnienia ww. zakresie powinno doprowadzić również do ograniczenia wielokrotnego przelewu wierzytelności, wprowadzi transparentność i przyspieszy czynności zmierzające do odzyskania wierzytelności przez przedsiębiorstwa windykacyjne. Konsumenci – osoby zobowiązane nie będą już więc po wielu latach od wydania przeciwko nim tytułu egzekucyjnego „zaskakiwani” prowadzonymi wobec nich czynnościami windykacyjnymi, czy też wnioskami egzekucyjnymi i wszczynanymi postępowaniami egzekucyjnymi.

Kolejne propozycje dotyczą zmian w **ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych**. Podkreślić należy, że zawarte w art. 14 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy odesłanie do umów, o których mowa w art. 1871 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, stało się bezprzedmiotowe. Ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw uchylono bowiem art. 1871 k.p.c. Wobec powyższego, interwencja legislacyjna, która usunie z przepisu art. 14 ust. 1 pkt 1 ustawy odesłanie do uchylonego w 2019 r. art. 1871 k.p.c. jest wskazana.

Kolejna propozycja odnosi się do podwyższenia łącznej kwoty wymagalnych zobowiązań dłużnika będącego konsumentem (wobec którego niejednokrotnie podejmowane są już czynności windykacyjne), z kwoty co najmniej 200 złotych na kwotę co najmniej 500 zł. Podkreślić należy, że wymagalne zobowiązanie w kwocie co najmniej 200 zł, które decyduje o możliwości złożenia wniosku do biura informacji gospodarczej, pozostaje na tym samym poziomie od dnia wejścia w życie ustawy, a okoliczność ta uzasadnia podwyższenie tej kwoty. Ponad 10 letni upływ czasu od dnia wejście w życie ustawy, spadek wartości pieniądza w czasie oraz ochrona konsumentów – osób zobowiązanych przed tym, by ci nie znajdowali się w „rejestrze dłużników” posiadając stosunkowo niewielkie zobowiązanie, wymaga w ocenie projektodawcy podwyższenia tej kwoty do poziomu co najmniej 500 zł. Powyższe względy uzasadniają ponadto podwyższenie łącznej kwoty wymagalnych zobowiązań dłużnika niebędącego konsumentem, z kwoty co najmniej 500 zł na kwotę co najmniej 1000 zł.

Ponadto projektodawca proponuje, aby wierzyciel mógł przekazać do biura informacji gospodarczej informacje o zobowiązaniu dłużnika będącego konsumentem wyłącznie wówczas, gdy zobowiązania te są wymagalne od co najmniej 60 dni. Zmiana ta będzie rozwiązaniem korzystnym dla konsumentów – osób zobowiązanych, kredytobiorców, albowiem będą oni mieli określony dłuższy czas na zgromadzenie środków finansowych i ewentualną spłatę wymagalnych zobowiązań.

W celu ograniczenia zjawiska przekazywania przez wierzycieli do biura informacji gospodarczej informacji o zobowiązaniu dłużnika będącego konsumentem – osobą zobowiązaną, które to zobowiązanie są już przedawnione, projektodawca proponuje, aby do biura mogły być przekazane informacje o zobowiązaniu dłużnika będącego konsumentem tylko wtedy, gdy nie upłynęło 3 lata od dnia wymagalności zobowiązania. Ponadto dotychczasowe rozwiązanie umożliwia wpisywanie wierzytelności, które są już od dawna przedawnione. Podkreślić bowiem należy, że zgodnie z art. 118 k.c., dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej termin przedawnienia wynosi trzy lata. W ocenie projektodawcy 3 letni okres na złożenie do biura informacji o wymagalnym zobowiązaniu dłużnika, jest w pełni wystarczający, a dotychczasowy 6-letni okres jest niezasadnie długi. Nie ma bowiem racjonalnych argumentów przemawiających za tym, aby wierzyciel, po wielu latach od upływu terminu wymagalności zobowiązania, składał wnioski do biura informacji gospodarczej o zobowiązaniu dłużnika. Takie zachowanie ze strony wierzycieli jest niejednokrotnie już tylko przejawem złej woli, które może naruszać zaufanie konsumentów – osób zobowiązanych do m.in. rynku finansowego.

Rozdział 8

Przepisy przejściowe i dostosowujące

W projekcie zawarto przepisy o charakterze przejściowym ze względu na konieczność umożliwienia osobom fizycznym, prawnym oraz inne podmiotom prowadzącym w dniu wejścia w życie ustawy działalność lub czynności, w tym czynności faktyczno-prawne, będące czynnościami windykacyjnymi lub działalnością windykacyjną określonymi w niniejszej ustawie dostosowania swojej działalności, w tym formy prawnej do wymogów ustawy oraz uzyskania określonych w ustawie zezwoleń i licencji, określając czas potrzebny na dostosowanie na 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Rozdział 9

Przepisy końcowe

Ustawa wejdzie w życie w dniu 1 stycznia 2023 r. Z uwagi na przyjęte w projekcie rozwiązania prawne, proponowany termin wejścia w życie niniejszej ustawy nie narusza zasady demokratycznego państwa prawnego.

Projekt nie jest niezgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projektowane przepisy zostały przeanalizowane pod kątem wpływu na małe i średnie przedsiębiorstwa. Przyjęte w projekcie rozwiązania nie będą miały wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, stosownie do przepisu art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców.

Projekt nie będzie mieć wpływu na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.

Rozwiązania zaproponowane w projekcie ustawy nie stwarzają zagrożeń korupcyjnych.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu ograniczenie biurokracji ani mogących spowodować jej wzrost.

Projektowana regulacja nie będzie wymagała notyfikacji Komisji Europejskiej w trybie ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej.

Projektowana regulacja nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania

krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych i nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej.

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom i Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Stosownie do postanowień art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa, projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej. Ponadto, z chwilą skierowania do uzgodnień, konsultacji publicznych lub opiniowania, projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”.

Żaden z podmiotów nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem w trybie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa.

Przedstawione w ustawie propozycje przyczynią się do zapewnienia wyższego poziomu ochrony konsumentów, w tym osób zobowiązanych. Podnieść bowiem należy, że kryzys związany z COVID-19 i wynikające z niego ograniczenia zakłóciły funkcjonowanie gospodarki oraz miały poważny wpływ na rynek konsumentów, w tym kredytobiorców. Kryzys ten objął zwłaszcza tych konsumentów, którzy już uprzednio byli narażeni na zagrożenia, w związku z czym wiele gospodarstw domowych utraciło stabilność finansową. Również z tych względów uzasadnione jest wprowadzenie rozwiązań chroniących takie osoby przed nieusprawiedliwionymi działaniami windykacyjnymi.

Jednocześnie należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanych środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

Nazwa projektu Projekt ustawy o działalności windykacyjnej i zawdzie windykatora	Data sporządzenia 03.10.2022 r.
Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości	Źródło: Inicjatywa własna
Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu dr hab. Marcin Warchoń, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości	Nr w wykazie prac
Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Sędzia dr Rafał Reiwer, Dyrektor Departamentu Prawa Gospodarczego sekretariat.dpg@ms.gov.pl	

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Po reformie funkcjonowania systemu egzekucji sądowej wprowadzonej ustawą z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 850 z późn. zm.), dalej: „u.k.s.” i ustawą z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (Dz. U. z 2021 r. poz. 210 z późn. zm.) oraz towarzyszącymi im zmianami legislacyjnymi w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.), dalej: „k.p.c.” do uregulowania pozostała kwestia tzw. windykacji należności, określanej inaczej „windykacją polubowną”. Chodzi zwłaszcza o normatywne określenie pojęcia i zakreszenie ram prawnych działalności windykacyjnej oraz wprowadzenie uregulowań dotyczących statusu oraz obowiązków osób prowadzących windykację, zwanych windykatorami.

Firmy (przedsiębiorstwa) windykacyjne to organizacje, które zajmują się odzyskiwaniem zadłużenia. Instytucje i podmioty, które borykają się z problemem niespłaconych należności, mają prawo zlecić obsługę długów innym podmiotom - w tym przypadku przedsiębiorstwo windykacyjnym. Sektor działalności windykacyjnej funkcjonuje w oparciu o zasadę swobody podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej, a jedynym jego celem jest maksymalizowanie zysku. Na podstawie odpowiedniego pełnomocnictwa mogą odzyskiwać należności na rzecz wierzyciela lub w ramach umowy cesji wierzytelności jako wierzyciel we własnym imieniu. Co ważne, konsument nie musi wyrażać zgody na przeniesienie jego zadłużenia do obsługi przez zewnętrzną firmę – wystarczy, że zostanie powiadomiony o takiej zmianie (zgodnie z art. 509-518 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 z późn. zm.), dalej: „k.c.”). Firmy windykacyjne mogą podejmować działania związane z odzyskaniem pieniędzy jedynie w sposób zgodny z prawem. Zasady takich działań reguluje kodeks cywilny (art. 5 k.c.). I tak na przykład pracownik takiej firmy może podjąć próbę nawiązania osobistego kontaktu z osobą zadłużoną, w tym również odwiedzić ją w miejscu jej zamieszkania. Nie może jednak uprzejmie nękać, obrażać oraz nachodzić w domu lub pracy osoby zadłużonej. Nie ma też prawa wejść do mieszkania bez jej zgody czy zajmować jej mienia. Obecnie nie ma żadnych regulacji szczegółowych dotyczących branży windykacyjnej oraz realnego mechanizmu nadzoru. Natomiast od osób przeprowadzających windykację nie wymaga się posiadania jakiegokolwiek kwalifikacji merytorycznych i moralnych, czy choćby niekaralności.

W powszechnym odbiorze społecznym, także wskutek braku odpowiednich regulacji prawnych w omawianym zakresie, windykator (rozumiany jako osoba wykonująca czynności faktyczne i prawne, zmierzające do dobrowolnego spełnienia przez osobę zobowiązaną należności) jest często mylony z komornikiem sądowym. W przestrzeni publicznej i medialnej pojawiają się sygnały o podszywaniu się pod komornika sądowego lub pozorowaniu dokonywania czynności urzędowych organu egzekucyjnego. Niejednokrotnie na stronach internetowych właściwych komend policji lub sądów

powszechnych pojawiają się ostrzeżenia przed oszustami, podszywającymi się pod komorników¹. Tymczasem to jedynie komornicy uprawnieni są do przymusowego wykonywania tytułów wykonawczych w ramach szczegółowo unormowanego postępowania egzekucyjnego, w toku którego osoba zobowiązana ma zapewnioną możliwość obrony swych praw.

W aktualnym stanie prawnym, w toku pozaegzekucyjnej windykacji osoby zobowiązane często pozbawione są możliwości obrony i przeciwdziałania aktywności windykatorów, wówczas gdy windykatorzy ci działają z naruszeniem prawa.

Podczas tzw. windykacji, niejednokrotnie dochodzi do nadużyć polegających w szczególności na tym, że osoby zobowiązane nie mając świadomości, że mają do czynienia z pracownikiem firmy windykacyjnej a nie z komornikiem sądowym, spełniają świadczenie, pomimo tego, że sprawa dotyczy wątpliwego i możliwego do zakwestionowania roszczenia, które nie było przedmiotem postępowania sądowego. Może to dotyczyć sytuacji, w której dług w dochodzonej wysokości nie istnieje lub jest przedawniony, a dodatkowo często jest to następstwem wyzyskania błędu osoby, przeciwko której skierowano windykację lub wprowadzenia jej w błąd².

W tym miejscu warto przytoczyć dane Komendy Głównej Policji dotyczące przestępstw z art. 190, 190a k.k. i 191 k.k. ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2021 r. poz. 2345 z późn. zm.), dalej: „k.k.”, oraz dane własne Ministerstwa Sprawiedliwości. Analizując poniższe dane, należy mieć na uwadze, że dotyczą one ogółu spraw, a nie tylko spraw dotyczących windykacji, jednak oddają one skalę popełnianych przestępstw. Ze względu na agregację danych nie jest możliwe wskazanie precyzyjnych danych dotyczących wszczętych postępowań oraz skazań, tak aby zidentyfikować na ich podstawie trend dotyczący ilości czynów zabronionych bezpośrednio związanych z niewłaściwym prowadzeniem działań windykacyjnych.

Tab.1 Postępowania wszczęte przez Policję w latach 2019-2020 z art. 190 – 191 k.k.

Przestępstwo	Groźba karalna (art. 190)		Uporczywe nękanie i wykorzystanie wizerunku (art. 190a)		Zmuszanie (art. 191)	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Liczba postępowań wszczętych	20 952	18 525	10 712	8 984	2 521	2 225
Liczba przestępstw stwierdzonych	18 125	17 123	6 364	5 878	1 809	1 739
Przestępstwa wykryte	17 268	16 267	4 148	3 621	1 340	1 265
Wskaźnik wykrycia (w %)	95,20	95,00	63,40	61,50	73,80	72,60

Jak wynika z powyżej przedstawionych danych liczba tego rodzaju spraw utrzymuje się na wysokim poziomie. Najwięcej postępowań zostało wszczętych w przypadku gróźb karalnych, w 2019 r. - 20 952 i w 2020 r. - 18 525.

Tab. 2 Skazani ogółem w latach 2019-2020 za przestępstwa z art. 190 – 191 k.k.

Przestępstwo	Groźba karalna	Uporczywe nękanie i	Zmuszanie (art. 191)
--------------	----------------	---------------------	----------------------

¹ https://www.czestochowa.sr.gov.pl/new_mg_1.html,232

<https://grodzisk-wielkopolski.policja.gov.pl/w15/informacje/pomoc-ofiarom-przesteps/28878,Uwaga-przeczytaj-To-moze-byc-oszustwo.html>

² <https://www.money.pl/gospodarka/wiadomosci/artukul/krd-dlugi-przedawnienie-firmy-windykacyjne,212,0,2395348.html>

Rok	(art. 190)		wykorzystanie wizerunku (art. 190a)			
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Skazani ogółem, w tym:	5 839	4 992	1 637	1 531	813	668
Grzywna samoistna	2 116	1 830	507	429	234	186
Pozbawienie wolności	1 759	1 436	687	660	368	295
Ograniczenie wolności	1 928	1 687	428	431	206	175

Jak wynika z powyższej tabeli liczba osób skazanych w przypadku każdego z omawianych przestępstw malała, zaś w przypadku przestępstw z art. 190 k.k. sądy wydając wyrok skazujący, orzekały najczęściej karę grzywny. Wskazać należy, że dotychczas prowadzona statystyka w Ministerstwie Sprawiedliwości nie obejmowała danych dotyczących przestępstw stricte dokonanych w związku z windykacją.

Przepis art. 777 § 1 k.p.c., definiuje pojęcie tytułu wykonawczego, który jest elementem niezbędnym do wszczęcia i przeprowadzenia egzekucji. Zgodnie zaś z treścią art. 3 ust. 1 u.k.s., czynności w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym wykonuje komornik, zaś na podstawie art. 758 k.p.c. sprawy egzekucyjne należą do właściwości sądów rejonowych i działających przy tych sądach komorników.

Pomimo ww. regulacji niejednokrotnie dochodzi do sytuacji, w których pracownicy firm windykacyjnych stosują lub grożą zastosowaniem środków przymusu określonych w dziale III k.p.c., a które to środki zastrzeżone są jedynie dla komorników sądowych i sądów. Nie należą do rzadkości sytuacje, w których celem odzyskania należności pracownicy firm windykacyjnych wymuszają spełnienie świadczeń. Wymuszanie to przybiera różnorodną formę, taką np. jak: sugerowanie posiadania uprawnień zbliżonych do komorników sądowych, wchodzenie do mieszkań i pozorowanie zajęcia ruchomości, nachodzenie w miejscu pracy, żądanie ujawnienia posiadanego majątku, czy też żądanie wskazania numeru rachunku bankowego. W większości przypadków firmy windykacyjne podejmują działania windykacyjne wobec konsumentów. Pomimo tego, że konsumentom przysługują szeroko zakrojone prawa, określone m.in. w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2021 r. poz. 275), ustawie z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 2070) oraz w ustawie z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz.U. z 2020 r. poz. 287), to ochrona praw konsumentów na etapie postępowania windykacyjnego wymaga wzmocnienia. Zwrócił na to również uwagę Rzecznik Praw Obywatelskich³.

Tytułem przykładu można wskazać, że pomimo tego, iż Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, dalej: „Prezes UOKiK”, może wydać decyzję o uznaniu działań przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazania zaniechania jej stosowania, to w praktyce takie decyzje w odniesieniu do firm windykacyjnych zapadają stosunkowo rzadko. Jedną z takich decyzji Prezesa UOKiK dotyczyła firmy One Debt Partners, która windykowała należności od osób, które zostały wcześniej wprowadzone w błąd przez operatora telekomunikacyjnego przez podszywanie się pod ich dotychczasowego operatora. W lutym 2017 r. kupiła ona wierzytelności od spółki PGT z Warszawy. Półtora miesiąca przed transakcją UOKiK wydał decyzję, w której nałożył na PGT 1,97 mln zł kary. Wcześniej opublikował też ostrzeżenie konsumentom przed tą firmą. Decyzją UOKiK firma została zobowiązana do usunięcia skutków stosowanych przez nią

³ <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/w-jaki-sposob-rozwiazac-problem-niewlasciwych-praktyk-w-sektorze-windykacyjnym>, (dostęp na dzień 21.02.2022 r.)

nieuczciwych praktyk. Ponadto spółka musiała wycofać z sądów wszystkie powództwa w sprawach długów powstałych w wyniku umów z PGT, a także wystąpić do komorników o umorzenie wszystkich takich postępowań egzekucyjnych⁴.

Jednocześnie można wskazać na zwiększający się rynek wierzytelności i zwiększającą się wartość obsługiwanych wierzytelności przez firmy windykacyjne.

Poniższy wykres przedstawia wartość nominalną wierzytelności obsługiwanych i zarządzanych przez firmy zrzeszone w ZPF w latach 2010–2020 oraz szacunek IBnGR dla całego rynku na koniec czerwca 2020.

Zródło: IBnGR na podstawie danych ZPF oraz szacunek IBnGR dot. wartości całego rynku na koniec czerwca 2020.

W okresie ostatnich niespełna dziesięciu lat wartość nominalna wierzytelności zarządzanych przez firmy windykacyjne zrzeszone w ZPF wzrosła z 29,5 mld zł w 2010 roku do 110,6 mld zł na koniec czerwca 2020 roku. Łącznie analizowany wolumen wzrósł o 275%. Natomiast średnioroczne tempo wzrostu wyniosło 15,1% w latach 2011–2019. Rynek zarządzania wierzytelnościami szczególnie dynamicznie rozwijał się w latach 2012–2014, kiedy to roczne tempo wzrostu przekraczało poziom 20%. Uwzględniając, że udział firm zrzeszonych w ZPF w rynku zarządzania wierzytelnościami kształtuje się na poziomie około 87%, można szacować na podstawie danych ZPF i GUS, że wartość nominalna przeterminowanych wierzytelności zarządzanych przez całą branżę windykacyjną wyniosła na koniec czerwca 2020 roku około 127 mld zł⁵.

Rosnące w zawrotnym tempie przychody i zyski spółek windykacyjnych to przede wszystkim efekt coraz szerszego strumienia przeterminowanych długów, który zalewa polski rynek. Wierzytiele - głównie banki - na wielką skalę pozbywają się nie tylko wierzytelności konsumpcyjnych, ale coraz częściej także hipotecznych.

Z badania rynku przeprowadzonego w 2016 r. przez Konferencję Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce (branżową organizację skupiającą między innymi największe firmy windykacyjne) wynika, że w 2105 roku wartość obsługiwanych zobowiązań finansowych osiągnęła niemal 67 mld zł.

Z kolei według NBP, przeterminowane zadłużenie polskich gospodarstw domowych wobec banków wzrosło na koniec 2015 r. do 38,8 mld zł, a średnia wartość kredytów mieszkaniowych z utratą wartości wyniosła 12 mld zł, podczas gdy rok wcześniej było to 10,9 mld zł⁶.

Zgodnie z raportem Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową (IBnGR) opracowanym ze Związkiem Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce (ZPF) w 2020 r. branżę zarządzania wierzytelnościami tworzą przedsiębiorstwa zajmujące się szeroko rozumianą obsługą zobowiązań przeterminowanych na zlecenie wierzycieli pierwotnych lub poprzez zakup wierzytelności w imieniu

⁴ https://uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=15677, (dostęp na dzień 21.02.2022 r.)

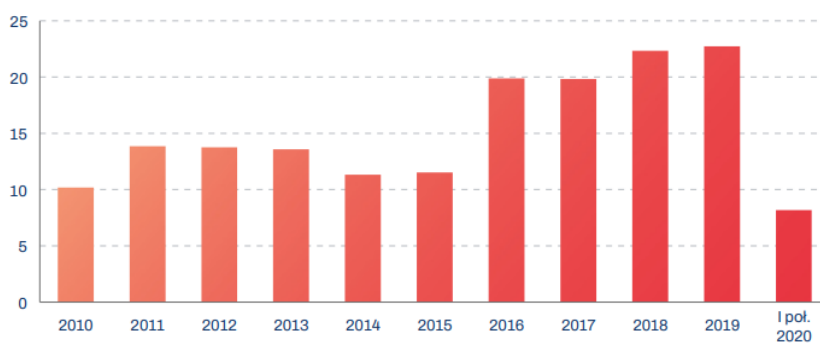
⁵ https://zpf.pl/pliki/raporty/znaczenie_ryнку_zarządzania_wierzytelnościami_raport_pelny.pdf, s. 24, (dostęp na dzień 21.02.2022 r.)

⁶ <https://www.money.pl/gospodarka/wiadomosci/arttykul/firmy-windykacyjne-licza-zyski.95.0.2064991.html#>, (dostęp na dzień 21.02.2022 r.)

własnym oraz podmioty nie nabywające bezpośrednio wierzytelności, ale uczestniczące w procesie windykacyjnym, w tym kancelarie prawne.

Ostatnie lata przyniosły istotne zmiany na rynku zarządzania wierzytelnościami, [...] które były połączone ze wzrostem skali wykorzystania usług windykacyjnych przez podmioty gospodarcze – zarówno finansowe, jak i niefinansowe. Na przestrzeni ostatnich trzech lat sektor pozyskiwał ok. 34,5 mld zł przeterminowanych należności w skali roku. Według szacunków IBnGR wartość przeterminowanych zobowiązań obsługiwanych przez branżę zarządzania wierzytelnościami wyniosła łącznie na koniec czerwca 2020 roku około 127 mld zł.⁷

Poniższy wykres przedstawia wartość pozyskanych wierzytelności w latach 2010 – I poł. 2020 (w mld zł).

Źródło: IBnGR na podstawie danych ZPF.

Liczba zarządzanych wierzytelności przez przedsiębiorstwa zrzeszone w ZPF wzrosła w okresie grudzień 2010 – czerwiec 2020 o 120%, z poziomu 7,25 mln do 15,96 mln spraw. W ujęciu liczbowym, średnioroczne tempo wzrostu rynku zarządzania wierzytelnościami w latach 2011–2019 wyniosło 8,7% (CAGR).

Aktywność firm windykacyjnych wzrosła widocznie od 2016 roku. Wartość pozyskiwanych portfeli (zakupionych i przyjętych na inkaso), przez członków ZPF, kształtowała się średniorocznie na poziomie około 20 mld zł w latach 2016–2019. Dla porównania w latach 2010–2015 roczna wartość pozyskiwanych wierzytelności nie przekraczała 15 mld zł.

Z uwagi na specyfikę postępowania windykacyjnego, w postępowaniu tym w większości przypadków nie dochodzi do zawarcia umowy z konsumentem. Na przykład przepisy ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, w tym art. 12 ww. ustawy (dotyczy roszczeń przysługujących konsumentowi w razie dokonania nieuczciwej praktyki rynkowej) ma w postępowaniu windykacyjnym ograniczone zastosowanie. Skuteczna ochrona osób, wobec których prowadzona jest windykacja, wymaga wprowadzenia nowych mechanizmów ochronnych. Projektodawca proponuje szereg rozwiązań, które w sytuacji naruszenia lub zagrożenia interesu osób zobowiązanych pozwoli im zażądać zaniechania takich praktyk oraz usunięcia ich skutków. Projekt ustawy wprowadza ponadto mechanizmy, które pozwolą osobom zobowiązanim na szybkie i efektywne zastosowanie ochrony przed bezprawną windykacją.

Niewystarczająca świadomość prawna obywateli, a ponadto fakt, że zainicjowanie postępowania sądowego wiąże się z zaangażowaniem czasu i środków finansowych sprawia, że dłużnicy w przypadku naruszenia przez firmy windykacyjne ich dóbr osobistych, rzadko korzystają z ochrony prawnej na drodze sądowej. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu sądowym np. na podstawie art. 415 k.c. lub art. 24 k.c. nie jest szybką ścieżką do realizacji praw osób, wobec których podjęto działania windykacyjne.

Wskazać przy tym należy, że Minister Sprawiedliwości nie sprawuje nadzoru nad działalnością firm windykacyjnych, ani nad działalnością osób, które przeprowadzają czynności windykacyjne. Nadzór administracyjny Ministra Sprawiedliwości obejmuje wyłącznie działalność komorników sądowych i

⁷ https://zpf.pl/pliki/raporty/znaczenie_ryнку_zarządzania_wierzytelnościami_raport_pelny.pdf, s. 8, (dostęp na dzień 21.02.2022 r.)

sądów powszechnych. W ocenie projektodawcy, to minister do spraw gospodarki jest właściwym organem do prowadzenia rejestru przedsiębiorstw windykacyjnych oraz prowadzenia rejestru windykatorów.

Konieczność interwencji legislacyjnej uzasadniona jest ponadto licznymi bulwersującymi opiniami publiczną przykładowi związanymi z dzia lnosci  firm windykacyjnych. Mowa jest tu np. o wezwaniach do spełnienia s wiadcze , które wierzycielom nie przysluguj , w tym tych, które zostały prawomocnie oddalone lub nie stwierdzone tytułem wykonawczym. Proponowane zmiany legislacyjne mają więc s lżyć temu, aby wyrugowa c nieformalne dzia lania firm windykacyjnych prowadzonych bez podstawy prawnej i z pominięciem kompetencji uprawnionych organów egzekucyjnych.

Częstymi praktykami podmiotów zajmujących się odzyskiwaniem d lug w są m.in. wizyty tzw. „windykatorów terenowych” w miejscu zamieszkania d lżnika, kierowane do kontrahenta informacje o potrzebie pobrania od niego próbek pisma do ekspertyzy grafologicznej, czy o konieczności przeprowadzenia „lustracji” jego mieszkania, ujawnienie informacji o zad lżeniu osobom trzecim, podejmowanie czynności windykacyjnych w porze nocnej albo w dniach wolnych od pracy, a także intensywne komunikaty kierowane do d lżnika w formie pisemnej lub elektronicznej. Niewątpliwie takie postępowanie jest przekroczeniem granic dozwolonych prawem dzia lania w celu zaspokojenia należności.

Bezprawne są również sytuacje, w których mimo tego, że d lżnik zaprzecza istnieniu zobowiązania, windykatorzy kontynuuj  swoje dzia lanie i wysylaj  do rzekomego d lżnika kolejne wezwania, które de facto zmierzają do wywarcia na d lżniku presji i sk lonienia go w ten sposób do spełnienia s wiadczenia, mimo spornego charakteru roszczenia i by  może niewielkich szans wierzyciela na uzyskanie zasądzającego orzeczenia. W lciw  dla wierzyciela drog  dochodzenia roszczeń w powyższych przypadkach powinno być sądowe postępowanie rozpoznawcze ewentualnie alternatywne metody rozwiązywania sporów.

W ocenie projektodawcy dotychczasowe rozwiązania prawne nie zapewniają należytej ochrony obywateli przed bezprawnymi czynnościami windykacyjnymi. Osoby, które czuły się pokrzywdzone dzia laniami firm windykacyjnych, z uwagi na u lomno c dotychczasowych rozwiązań, zazwyczaj nie podejmowały dzia lania zmierzających do uzyskania należytej ochrony prawnokarnej. Jednym z nielicznych instrumentów prawnych, z których korzystali rzekomi d lżnicy, pokrzywdzeni dzia laniami windykatorów, była s cie ka cywilnoprawna. Jednakże proces cywilny wymaga od stron wzmo zonego zaangażowania i nak ladu s rodk w pi ni żnych m.in. na opłaty sądowe, pomoc prawną oraz niesie za sobą ryzyko oddalenia powództwa, które wi z  się z dodatkowymi kosztami należnymi stronie przeciwnej.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane nar dzia interwencji, i oczekiwany efekt

Z uwagi na problemy przedstawione w pkt 1 OSR, w celu osiągnięcia skuteczniejszych metod ochrony praw, ochrony naruszonych dóbr osobistych oraz zminimalizowania wyr dzonych szkód osobom zobowiązanym, proponuje się poni zej zaprezentowane rozwiązania.

Uwagi ogólne

Proponowanym rozwiązaniem jest określenie zasad dzia lno ci windykacyjnej rozumianej jako całokształt czynności faktycznych i prawnych zmierzających do polubownego spełnienia przez osobę zobowiązaną należnego od niej s wiadczenia pi ni żnego. Chodzi tutaj o wprowadzenie unormowa  określających podmioty uprawnione do podjęcia dzia lno ci windykacyjnej, regulujących kwestie udzielania i cofania zezwoleń na prowadzenie tej dzia lno ci oraz kompetencje w lciwego w tym zakresie organu i wreszcie sprawowania nadzoru nad dzia lno ci  firm windykacyjnych.

Kolejne regulacje poświęcone zostały unormowaniu statusu windykatora, w szczególności kwestii nabywania uprawnień zawodowych oraz jego praw i obowiązków.

Regulacje te dotyczą w szczególności warunków uzyskania licencji i zasad jej przyznawania i ewentualnego cofnięcia, kwestii związanych z samym dokumentem potwierdzającym posiadanie licencji oraz szczególowych zagadnień związanych z prowadzeniem czynności windykacyjnych przez windykatorów.

Najobszerniejszą cząc projektowanej regulacji poświęcono zasadom prowadzenia samej windykacji oraz nadzorowi nad dzia lno ci  firm windykacyjnych i windykatorów.

Założeniem projektowanej ustawy jest to, że wykonywanie dzia lno ci gospodarczej w zakresie

windykacji jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 162 z późn. zm.), wymaga uzyskania zezwolenia i wpisu do rejestru.

Obowiązki i wymagania przewidziane w projekcie ustawy nie znajdują zastosowania w stosunku do osób nieprowadzących działalności gospodarczej w tym obszarze. Ustawa nie znajdzie ponadto zastosowania do podmiotów prowadzących czynności windykacyjne wobec osób niebędących konsumentami lub rolnikami indywidualnymi w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego i ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1655 z późn. zm.). Ustawa nie znajdzie więc zastosowania w przypadkach, w których czynności windykacyjne są podejmowane wobec przedsiębiorców. Przewidziane w projekcie ustawy obowiązki i wymagania nie znajdują zastosowania do czynności windykacyjnych wykonywanych przez osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi - o ile nie zajmują się zawodowo działalnością windykacyjną. Przepisów projektowanej ustawy nie będzie się również stosowało do czynności wykonywanych przez komorników sądowych oraz wykonywanych przez organy administracji publicznej w postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Powyższe rozwiązania zagwarantują również, że do słabszej strony stosunku prawnego (konsumenta) nie będą miały zastosowania jakkolwiek obowiązki wynikające z zapisów ustawy. To na silniejszej stronie stosunku prawnego (przedsiębiorcy) w wypadku egzekwowania należności od konsumenta, będą cięższe dodatkowe obowiązki przewidziane w projektowanych zapisach.

Definicja działalności windykacyjnej

Projekt ustawy zakłada definicję działalności windykacyjnej jako „całokształt czynności faktycznych i prawnych zmierzających do polubownego spełnienia przez osobę zobowiązaną należnego od niej świadczenia pieniężnego z wyłączeniem czynności zastrzeżonych dla komorników sądowych i wykonywanych przez organy administracji publicznej w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 1996 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2022 r. poz.:479, 1301, 1692 i 1967)”.

Podkreślić przy tym należy, że kazuistyczne zdefiniowanie „działalności windykacyjnej” i szczegółowe wymienienie określonych czynności, które składałyby się na pojęcie „działalności windykacyjnej”, mogłoby doprowadzić do łatwego obchodzenia przepisów ustawy poprzez np. podejmowanie przez przedsiębiorców tylko niektórych czynności windykacyjnych wchodzących w skład ustawowej definicji „działalności windykacyjnej”, w konsekwencji zaś przepisy projektowanej ustawy nie miałyby w takich okolicznościach zastosowania. Podkreślić również należy, że „windykacja” jest pojęciem nieostrym, trudnym do jednoznacznego, precyzyjnego zdefiniowania. Kazuistyczny przepis ustawy definiujący działalność windykacyjną w sposób pozytywny, zawierający np. zamknięty katalog czynności windykacyjnych, wypaczy *ratio legis* projektowanej ustawy, której założeniem jest to, aby wszelkie czynności prawne i faktyczne zmierzające do spełnienia świadczenia, podlegały przepisom ustawy.

W projektowanych przepisach zakłada się, że wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie windykacji jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców i wymaga uzyskania zezwolenia i wpisu do Rejestru Przedsiębiorstw Windykacyjnych i Windykatorów, zwanego dalej „rejestrem”.

W celu wydania zezwolenia, należało będzie złożyć odpowiedni wniosek zawierający:

firmę przedsiębiorcy, jego siedzibę i adres;

numer w rejestrze przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP), a przypadku spółki, o której mowa w art. 7 w ust. 1 pkt 2 numer z odpowiedniego rejestru spółek państwa siedziby spółki albo numer w Krajowym Rejestrze Sądowym oddziału tej spółki;

dane członków organu zarządzającego oraz organu nadzorczego spółki;

aktualne zaświadczenie, że osoby wchodzące w skład organu zarządzającego oraz organu nadzorczego nie były skazane za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;

adres stałego miejsca wykonywania działalności.

Wraz z wnioskiem przedsiębiorca będzie musiała złożyć oświadczenie o kompletności i prawdziwości danych zawartych we wniosku.

Podkreślić należy, że niecelowe jest stworzenie szerokiego, pozytywnego katalogu działań windykacyjnych, których prowadzenie będzie możliwe na podstawie proponowanej ustawy. Nie jest również zasadne określenie szerokich, pozytywnych uprawnień windykatora. Wprowadzenie takich katalogów uprawnień jest sprzeczne z założeniami ustawy, która ma na celu ochronę dłużników poprzez określenie zasad windykacji należności, a nie stworzenia nowej korporacji zawodowej *quasi* komorników sądowych. Właściwym jest zaprojektowanie katalogu czynności i działań zabronionych. Natomiast stworzenie swoistego sprecyzowanego katalogu „bezwzględnych praw windykacyjnych” mogłoby sugerować, że sama windykacja jest prowadzona w imieniu państwa (a tak nie jest) oraz stwarzać ryzyko, że „pozytywny katalog uprawnień windykatora” wiązał się będzie z konkretem w postaci możliwości przymusowego wyegzekwowania długu. Przyjęcie takiego rozwiązania byłoby oczywiście błędne i prowadziło do naruszenia państwowego monopolu w zakresie stosowania przymusu egzekucyjnego. Podobną metodą posłużono się w ustawie z dnia 6 lipca 2001 r. o usługach detektywistycznych (Dz. U. z 2020 poz. 129 z późn. zm.), gdzie nie wprowadzono dla detektywa prawa do śledzenia osób, a posłużono się zapisem, w którym to detektyw może wykonywać czynności polegające na uzyskiwaniu, przetwarzaniu i przekazywaniu informacji o osobach.

Niezależnie od powyższego, proponowane zapisy ustawowe stworzą firmom windykacyjnym możliwość:

- 1) prowadzenia działalności windykacyjnej;
- 2) wykonywania działalności gospodarczej w zakresie windykacji;
- 3) podejmowania każdej czynności faktycznej lub prawnej zmierzającej do polubownego spełnienia przez osobę zobowiązaną należnego od niej świadczenia pieniężnego;
- 4) zatrudniania na podstawie umowy o pracę windykatorów;
- 5) używania w nazwie oraz dla określenia działalności lub reklamy wyrazów „przedsiębiorstwo windykacyjne”, „przedsiębiorca windykacyjny”, „działalność windykacyjna”.

Projekt ustawy zakłada, że działalność windykacyjna będzie mogła być prowadzona wyłącznie przez spółkę akcyjną o kapitale zakładowym wynoszącym co najmniej 5 mln zł oraz po uzyskaniu zezwolenia wydanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki i wpisie do Centralnego Rejestru Przedsiębiorstw Windykacyjnych i Windykatorów. Powyższe wymagania związane są z tym, że działalność windykacyjna niesie za sobą szczególne ryzyko wyrządzenia szkody. Nie bez znaczenia jest również okoliczność, iż egzekucja sądowa pozostaje w sferze imperium państwa – jest częścią porządku prawnego. Cechą egzekucji sądowej jest stosowanie przymusu. Działalność windykacyjna w świetle proponowanych zmian, pozostanie poza sferą imperium państwa. Projekt ustawy, jednakże w kompleksowy sposób normuje działalność firm windykacyjnych. Efektywna realizacja nadzoru nad firmami windykacyjnymi, w tym np. realna możliwość wyegzekwowania nałożonych w toku postępowania nadzorczego kar, wymaga m.in. wprowadzenia wysokiego kapitału zakładowego. Wyżej wymienione przesłanki będą gwarantowały, że firmy windykacyjne zachowają minimalny poziom rzetelności działania oraz stabilności finansowej.

Dotychczas działalność windykacyjna nie była działalnością regulowaną, zaś podmioty wykonujące tę działalność nie były rejestrowane i nie podlegały wpisom do żadnych baz czy też rejestrów. Projektowana ustawa przewiduje to, że podmioty zajmujące się usługami windykacyjnymi będą obligatoryjnie wpisywane do Centralnego Rejestru Przedsiębiorstw Windykacyjnych i Windykatorów. Mając na uwadze powyższe oraz wobec niewystarczających danych statystycznych (liczba podmiotów prowadzących działalność windykacyjną objętych w 2020 r. badaniami Głównego Urzędu Statystycznego wyniosła 87), nie jest możliwe oszacowanie liczby podmiotów wykonujących działalność windykacyjną, które nie osiągną zakładanego minimalnego kapitału zakładowego.

Czynniki związane z sytuacją geopolityczną i makroekonomiczną, w tym rosnąca inflacja, wzrost kosztów kredytu, pożyczek, prawdopodobnie wpłynie na pogłębienie się zadłużenia gospodarstw domowych wobec sektora bankowego i pozabankowego. Na koniec 2020 r. ponad 2,8 miliona Polaków miało problemy z terminową spłatą zobowiązań kredytowych i pozakredytowych. Łączna

wartość zaległych zobowiązań wyniosła blisko 81,4 mld zł⁸. Należy się spodziewać, że z przyczyn zasygnalizowanych powyżej, w 2022 r. liczba dłużników oraz kwota ich zaległości może wzrosnąć. Jest to niewątpliwie negatywne zjawisko, którego skutki społeczne należy minimalizować. Aktywna ochrona indywidualnych interesów konsumentów oraz ochrona interesu zbiorowego osób, wobec których podejmowane będą czynności windykacyjne wymaga tego, aby przy prognozowanym wzroście liczby dłużników i wartości ich długu, podmioty podejmujące wobec tych osób windykację prowadziły działalność windykacyjną w formie spółki akcyjnej z kapitałem zakładowym na poziomie 5 mln zł. Uzasadnione jest to bezpieczeństwem obrotu oraz koniecznością profesjonalizacji podejmowanych czynności windykacyjnych, albowiem czynności windykacyjne niewątpliwie głęboko ingerują w prawa i obowiązki obywatelskie. Przedsiębiorstwa windykacyjne muszą mieć kapitał zakładowy na zaproponowanym poziomie, ponieważ tylko wówczas istnieje szansa realnej odpowiedzialności odszkodowawczej w przypadku wyrządzenia ewentualnych szkód.

Podkreślić należy, że kapitał zakładowy przewidziany dla firm windykacyjnych jest wyraźnie niższy od kapitału założycielskiego, który został przewidziany dla utworzenia banku. Kapitał założycielski banku, nie może być bowiem niższy od 5 mln euro, tj. około 23,5 mln zł. Faktycznie wymagana przepisami prawa bankowego wysokość kapitału zakładowego dla banków jest wyższa o minimum 15% (zob. art. 30 ust. 2 ustawy prawo bankowe), a więc wynosi 5,75 mln euro, tj. około 27 mln zł. Minimalny kapitał zakładowy instytucji pożyczkowej wynosi 200 000 zł, przy czym wskazać należy, że tak jak w przypadku banku, kwota ta może zostać wniesiona tylko i wyłącznie jako suma pieniężna. Projektowana ustawa nie zakłada takich ograniczeń w zakresie kapitału zakładowego firm windykacyjnych. Wkład na kapitał zakładowy firm windykacyjnych będzie mógł być wniesiony, w przeciwieństwie do banków i firm pożyczkowych, również w formie niepieniężnej.

Wymagania co do prowadzenia działalności windykacyjnej w formie spółki akcyjnej oraz kapitału zakładowego na poziomie 5 mln zł, wynikają ponadto z konieczności ochrony indywidualnych interesów konsumentów oraz ochrony interesu zbiorowego osób, wobec których podejmowane są czynności windykacyjne.

Bezpieczeństwo obrotu oraz konieczność profesjonalizacji tej gałęzi działalności gospodarczej, wymaga wprowadzenia kryteriów, o których mowa powyżej. Zwrócić również należy uwagę, że ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2057 z późn. zm.) wprowadziła wymóg prowadzenia biura informacji gospodarczej jedynie w formie spółki akcyjnej, o kapitale nie mniejszym niż 4 mln zł. Prowadzenie biura informacji gospodarczej wiąże się z nieporównywalnie mniejszym ryzykiem wyrządzenia szkody osobom trzecim niż to, które wynika z prowadzenia bezpośredniej działalności windykacyjnej. Podkreślić również należy, że na polskim rynku działa szereg spółek o bardzo wysokim kapitale własnym, przekraczającym setki milionów złotych. Osiągnięcie tego pułapu nie powinno stanowić większych trudności również dla profesjonalnych podmiotów działających w sektorze windykacji należności. Przykładowe przedsiębiorstwa działające ww. sektorze, ujęte w poniższym zestawieniu, posiadają kapitały własne na poziomie setek milionów złotych⁹.

Przedsiębiorstwo	Kapitał własny, dane za III Q 2021 r. (w tys. zł)
Kredyt Inkaso S.A.	293 175
Kruk S.A.	2 423 138
BEST S.A	566 484
Giełda Praw Majątkowych „Vindexus” S.A.	212 750

⁸ InfoDług – Ogólnopolski raport o zaległym zadłużeniu i niesolidnych dłużnikach – MARZEC 2021

⁹ Opracowano na podstawie skonsolidowanych raportów kwartalnych umieszczonych na

<https://www.bankier.pl/>

Podkreślić należy, że przepisy ustawy nie nakładają obowiązku korzystania z usług przedsiębiorstwa windykacyjnego przez osobę, która nabyła wierzytelność powstałą w wyniku cesji lub jest wierzycielem pierwotnym. Przepisy ustawy nie ograniczą też możliwości ich dochodzenia przez wierzycieli przeciwko dłużnikom, na drodze postępowania sądowego lub mediacyjnego. W każdym zaś przypadku wierzyciel będzie mógł po uzyskaniu tytułu wykonawczego skierować sprawę do komornika sądowego, celem wyegzekwowania należności.

Projekt ustawy koncentruje się na kompleksowym uregulowaniu działalności windykacyjnej i windykatorów, jako sposobu stałego prowadzenia działalności gospodarczej.

Status prawny i kompetencje windykatora

Wykonywanie czynności windykacyjnych rozumianych jako faktyczne działania zmierzające bezpośrednio do dobrowolnej zapłaty dochodzonej należności zostało zastrzeżone dla windykatorów zatrudnionych w firmie windykacyjnej na podstawie umowy o pracę. Windykatorem będzie mogła być jedynie osoba wpisana do rejestru windykatorów i posiadająca licencję. O wydanie licencji będą mogły ubiegać się osoby dające rękojmię należytego wykonania zawodu.

W celu uzyskania licencji, będzie trzeba spełnić poniżej przedstawione wymagania:

- posiadanie obywatelstwa państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;
- posiadanie pełnej zdolności do czynności prawnych;
- niekaralność za przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- posiadanie nieposzlakowanej opinii potwierdzonej wywiadem środowiskowym sporządzonym na zlecenie komendanta powiatowego policji właściwego, dla miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o licencję windykatora;
- wobec ubiegającego się o licencję nie toczy się postępowanie o umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- ukończenie studiów wyższych lub posiadanie wykształcenia średniego i ukończenie prowadzonego przez szkołę wyższą kursu specjalistycznego obejmującego zagadnienia z podstaw prawa cywilnego, prawa karnego, postępowania cywilnego i postępowania karnego lub posiada wykształcenie wyższe;
- posiadanie zdolności, ze względu na stan zdrowia, do wykonywania zawodu windykatora, potwierdzonej badaniami lekarskimi i psychologicznymi;
- ukończenie 24 lat;
- brak wpisu do rejestru dłużników niewypłacalnych Krajowego Rejestru Sądowego oraz brak ujawnienia w Krajowym Rejestrze Zadłużonych.

Proponowane powyżej kryteria zapewnią precyzyjny dobór osób na stanowisko windykatora, przejrzyste warunki zatrudnienia. Obowiązek posiadania nieposzlakowanej opinii kandydata na windykatora oraz ukończenie 24 roku życia, jest uzasadnione tym, że tylko osoba mająca kwalifikacje etyczne, odpowiednią dojrzałość emocjonalną oraz wrażliwość, może zapewnić podstawowy standard prowadzenia czynności windykacyjnych wobec dłużników borykających się z dużymi kłopotami materialnymi, a niejednokrotnie również z problemami natury psychicznej.

Zauważyć należy, że proponowane w ustawie kryteria, dotyczące uzyskania licencji windykatora, są przesłankami daleko mniej wymagającymi od tych, które stawiane są chociażby kandydatom na komorników sądowych, czy też osobom ubiegającym się o uzyskanie licencji doradcy restrukturyzacyjnego (patrz: art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 22 marca 2018 roku o komornikach sądowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 850 z późn. zm.), art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o licencji doradcy restrukturyzacyjnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 242 z późn. zm.)).

Projektowane regulacje mają zagwarantować, aby czynności windykacyjne wobec osób zobowiązanych były prowadzone w sposób nie naruszający ich praw. W przypadku odebrania licencji wskutek zaistnienia przesłanek dana osoba nie będzie mogła ponownie ubiegać się o wydanie licencji.

Wydanie licencji odbywa się na wniosek osoby ubiegającej się o licencję windykatora. Organem właściwym do wydania licencji będzie wojewoda właściwy miejscowo ze względu na miejsce

zamieszkania osoby ubiegającej się o wydanie licencji. W przypadku osoby nieposiadającej miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej organem właściwym będzie wojewoda mazowiecki. Za wydanie licencji windykatorka ważnej przez okres 4 lat, wnioskodawca zobowiązany jest do wniesienia opłaty za wydanie dokumentu w wysokości 50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z ostatniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Osoba posiadająca licencję windykatorka, której ważność wygasa z uwagi na upływ terminu, na jaki została udzielona, może wystąpić o jej przedłużenie na okres kolejnych 4 lat. Wniosek o przedłużenie ważności licencji składa się, w terminie co najmniej 90 dni przed upływem okresu jej ważności.

Wojewoda dokonuje cofnięcia licencji, gdy osoba posiadająca licencję windykatorka:

- przestała spełniać którykolwiek z wymogów określonych w ustawie;
- pisemnie zrzekła się licencji;
- została skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- rażąco naruszyła zasady prowadzenia czynności windykatorky, w szczególności wykonując czynności windykatorky naruszyła prawa osoby zobowiązanej.

Ponadto wojewoda może zawiesić prawa wynikające z licencji w przypadku powzięcia wiadomości o wszczęciu przeciwko windykatorkowi postępowania karnego o umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Windykatorka podczas wykonywania czynności jest zobowiązany do:

- kierowania się zasadami współżycia społecznego i dochowania najwyższej staranności;
- posiadania przy sobie legitymacji pracowniczej oraz okazywania jej osobie zobowiązanej, w taki sposób, aby miała możliwość jej odczytania i ewentualnego utrwalenia zawartych w niej danych;
- podania swojego imienia (imion) i nazwiska, numeru licencji oraz poinformowania o możliwości i sposobie zweryfikowania faktu posiadania licencji w Rejestrze – w razie bezpośredniego kontaktu z osobą zobowiązaną albo kontaktu za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej lub kontaktu telefonicznego.

Wprowadza się obowiązek wydania przez przedsiębiorstwa windykatorky legitymacji pracowniczych zatrudnionych w danym przedsiębiorstwie windykatorky. Legitymacja ta powinna umożliwiać identyfikację osoby przeprowadzającej czynności windykatorky oraz umożliwiać sprawdzenie czy posiada ona stosowną licencję, poprzez umieszczenie numeru licencji w jej treści. Wprowadza się także wyraźny zakaz, aby legitymacja miała cechy wprowadzające w błąd co do charakteru pracy windykatorka, nie może być wzorowana na legitymacjach służbowych komorników, innych funkcjonariuszy publicznych oraz służb mundurowych i specjalnych.

Windykatorka nie może wprowadzać osób zobowiązanych w błąd i wzbudzać przeświadczenie, iż działa on jako komornik lub administracyjny organ egzekucyjny. Wynika to z założenia, iż czynności windykatorky wobec osób zobowiązanych opierają się na zasadzie dobrowolności. W przypadku gdy osoba zobowiązana nie reguluje dobrowolnie zobowiązań lub w przypadku sporu co do istnienia wierzytelności, jedyną możliwością dochodzenia zwrotu wierzytelności jest skorzystanie z przymusu państwowego w postępowaniu egzekucyjnym na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego.

Zasady prowadzenia działalności windykatorky

Zasady prowadzenia działalności windykatorky zostały uregulowane w rozdziale 2 przedmiotowego projektu.

Przewiduje się, że działalność windykatorky będzie prowadzona na podstawie zezwolenia wydawanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki. Wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności windykatorky będzie odbywało się na wniosek zainteresowanej spółki. Po uzyskaniu zezwolenia firma windykatorky będzie wpisywana do Centralnego Rejestru Przedsiębiorstw Windykatorky i Windykatorków.

Działalność windykatorky będzie mogła być prowadzona jedynie przez przedsiębiorstwa działające w formie spółek akcyjnych o minimalnym kapitale zakładowym 5 mln zł. Działalność ta będzie mogła być prowadzona również przez spółki z państw członkowskich Unii Europejskiej lub państwa

członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, przy czym niezbędne będzie utworzenie w tym celu oddziału na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W odniesieniu do formy prawnej zagranicznych osób prawnych przewiduje się, że działalność będzie mogła być prowadzona w formie spółki działającej na zasadach spółki akcyjnej.

Wymogi dotyczące minimalnego kapitału zakładowego mają zagwarantować spełnianie standardów określonych ustawą. Tylko większe spółki będą mogły spełniać wymogi odnośnie do zatrudniania na podstawie umowy o pracę windykatorów posiadających licencję windykatora, zapewnić rzetelne prowadzenie i przechowywanie dokumentacji akt prowadzonych postępowań windykacyjnych oraz przechowywanie pieniędzy wierzycieli.

Wszystkie dokumenty i pisma sporządzane w związku z działalnością windykacyjną będą musiały zawierać oznaczenie firmy windykacyjnej, w tym jej adres; wskazanie numeru w Rejestrze oraz numeru w Krajowym Rejestrze Sądowym; imiona i nazwiska osób upoważnionych do reprezentowania firmy windykacyjnej.

Ma to istotne znaczenie dla zapewnienia rzetelności działania firm windykacyjnych, ochrony obywateli przed ewentualnymi nadużyciami firm windykacyjnych lub innych podmiotów podszycujących się pod taką działalność, jak również umożliwienia efektywnego nadzoru nad działalnością regulowaną w ustawie oraz ustalenia osób odpowiedzialnych za ewentualne nieprawidłowości. Równie istotny jest nakładany obowiązek prowadzenia akt windykacyjnych, w tym sporządzania noty windykacyjnej oraz ewidencjonowania prowadzonych windykacji w formie na bieżąco aktualizowanej listy windykacji.

Nota windykacyjna jako podstawa podjęcia czynności windykacyjnych przez windykatorów będzie wystawionym przez osoby upoważnione do reprezentacji firmy windykacyjnej dokumentem wskazującym m.in. wysokość dochodzonych należności, pierwotnego i aktualnego wierzyciela i źródło zobowiązania. Będzie ona częścią akt windykacyjnych, które firma windykacyjna będzie miała obowiązek prowadzić oddzielnie dla każdej osoby zobowiązanej. Oprócz noty windykacyjnej akta te będą zawierały dokumentację wszystkich podejmowanych z udziałem osoby zobowiązanej czynności windykacyjnych, doręczonych jej pism, pouczeń i formularzy, złożone przez nią pisma, w tym skargi i zastrzeżenia, wykaz wykonanych połączeń telefonicznych, wiadomości tekstowych oraz wiadomości przesłanych elektronicznie, zestawienie wszystkich dokonanych przez osobę zobowiązaną płatności. Akta windykacyjne będą wydawane niezwłocznie na każde żądanie sądu, prokuratora, wojewody oraz organów nadzoru.

Ponadto, firma windykacyjna będzie miała obowiązek prowadzenia i aktualizowania listy prowadzonych windykacji zawierającej w szczególności: dane osób zobowiązanych, oznaczenie akt windykacyjnych, wykaz podejmowanych czynności windykacyjnych ze wskazaniem daty i miejsca, złożonych w toku windykacji sprzeciwów i zastrzeżeń.

Podobnie jak akta windykacyjne, odpis aktualnej listy windykacji wydawany będzie niezwłocznie na każde żądanie sądu, prokuratora, wojewody oraz organów nadzoru.

Wprowadza się przesłanki wydania, odmowy i cofnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności windykacyjnej. Przy podejmowaniu decyzji w przedmiocie zezwolenia na prowadzeniu działalności windykacyjnej minister właściwy do spraw gospodarki będzie badał na podstawie dołączonych do wniosku dokumentów w szczególności czy przedsiębiorstwo windykacyjne spełnia wymogi co do minimalnego kapitału zakładowego oraz braku karalności osób wchodzących w skład organów zarządzających i nadzorczych przedsiębiorstwa windykacyjnego.

Nakłada się na przedsiębiorstwa windykacyjne obowiązek aktualizowania danych osób wchodzących w skład organów zarządzających i nadzorczych tych przedsiębiorstw. Wraz z informacją o tych zmianach przedsiębiorstwo windykacyjne będzie zobowiązane przedstawić odpowiednie dokumenty potwierdzające, iż osoby te spełniają wymóg niekaralności.

Przewiduje się utworzenie Rejestru Przedsiębiorstw Windykacyjnych i Windykatorów. Rejestr będzie zawierał dane przedsiębiorstw windykacyjnych pozwalające na jego identyfikację, a także dane windykatorów, którym wydano licencję windykatora, które umożliwią zidentyfikowanie tej osoby na podstawie zdjęcia załączonego do wniosku o wydanie licencji. Jawność rejestru ma zapewnić osobom zadłużonym możliwość weryfikacji czy określone przedsiębiorstwo lub osoba prowadząca czynności windykacyjne posiada stosowne zezwolenia. Stworzenie i prowadzenie rejestru powierza się ministrowi właściwemu do spraw gospodarki.

Projekt przewiduje, iż minister właściwy do spraw gospodarki będzie dokonywał z urzędu stosownych

wpisów do rejestru po uprawomocnieniu się decyzji o wydaniu lub cofnięciu zezwolenia. Wpisy w rejestrze dotyczące aktualizacji danych przedsiębiorstw windykacyjnych będą dokonywane na wniosek tych przedsiębiorstw.

Zasady prowadzenia windykacji

Projekt ustawy zakłada, że czynności windykacyjne będą mogły być podejmowane wyłącznie przez windykatorów, a prawo do bezpośredniego kontaktu z osobą zobowiązaną będzie przysługiwać wyłącznie windykatorowi. Wprowadzenie tego wymogu związane jest z koniecznością wyeliminowania niepożądanych zjawisk społecznych w postaci windykacji długów przez osoby pozbawione nadzoru, niszczące zasad współżycia społecznego lub reguł komunikowania się między wierzycielem żądającym od dłużnika spełnienia świadczenia a dłużnikiem.

Projektuje się, że podstawą podjęcia czynności windykacyjnych będzie nota windykacyjna, która będzie doręczona osobie zobowiązanej przy pierwszej czynności windykacyjnej. Nota windykacyjna zawierać będzie m.in. wysokość dochodzonych należności, pierwotnego i aktualnego wierzyciela, źródło zobowiązania, informację o tym, czy doszło do upływu terminu przedawnienia objętej wnioskiem o windykację należności, wezwanie do zapłaty, pouczenie o możliwości złożenia sprzeciwu na każdym etapie czynności windykacyjnych.

Ustawa zobowiązuje przedsiębiorstwa windykacyjne do stosowania najwyższych standardów w prowadzonej działalności gospodarczej oraz przestrzegania zasad współżycia społecznego i zasad uczciwej konkurencji. Dotychczas niejednokrotnie dochodziło do sytuacji, że przedsiębiorcy, których działalność gospodarcza polegała na odzyskiwaniu swoich albo cudzych wierzytelności posługiwali się pracownikami, do których zadań należało m.in. wykonywanie do dłużników, częstokroć kilkudziesięciu telefonów dziennie lub wielokrotne nachodzenie ich w miejscu zamieszkania. Dotychczasowe działania firm windykacyjnych i osób zajmujących się windykacją, często polegały na prowadzeniu czynności windykacyjnych w sposób nadmierny, nakierowany na zastraszanie dłużnika i wywierający silną presję psychiczną i emocjonalną na dłużnikach, naruszały godność osoby ludzkiej i nie przystawały do zwyczajów panujących w obrocie w państwach o rozwiniętej gospodarce rynkowej. W ocenie projektodawcy zdecydowanie najskuteczniejszym środkiem do walki z dotychczasowymi patologiami związanymi z dochodzeniami należności przez firmy windykacyjne, jest wprowadzenie ustawowych obowiązków, nakazów i zakazów na przedsiębiorstwa windykacyjne i windykatorów.

Przedsiębiorstwa windykacyjne, będą zobowiązane m.in. do udzielania informacji osobom zobowiązanym o prowadzonym wobec tych osób postępowaniach windykacyjnych, poinformowania osoby zobowiązanej, że objęta windykacją należność jest przedawniona, pouczenia osoby zobowiązanej o prawie zaprzestania czynności windykacyjnych (sprzeciwu) oraz prawie złożenia zastrzeżenia, a także do powstrzymania się od jakichkolwiek form nieuczciwej konkurencji. Przepisy projektowanego rozdziału 4 ustawy, zawierają ponadto liczne przepisy, które mają zapewnić ochronę osób zobowiązanych przed bezprawnym działaniem przedsiębiorstw windykacyjnych i samych windykatorów. Przykładowo - w świetle projektowanych przepisów niedopuszczalny będzie kontakt telefoniczny z osobą zobowiązaną w dni ustawowo wolne od pracy oraz wykonywanie do niej wielokrotnych połączeń telefonicznych, czy też tekstowych. Windykatorzy będą mieli ponadto zakaz „nachodzenia” osób zobowiązanych w ich miejscach zamieszkania lub zatrudnienia. Projekt ustawy zakłada ponadto, że w toku prowadzonej windykacji, na każdym jej etapie, osoba zobowiązana będzie miała prawo do złożenia sprzeciwu, a sprzeciw ten będzie skutkował zaprzestaniem czynności windykacyjnych wobec osoby zobowiązanej. W przypadku zaś gdy przedsiębiorstwo windykacyjne nie będzie wywiązywało się ze swoich obowiązków, które nakłada na nich projektowana ustawa, osoba zobowiązana będzie miała w takim przypadku, prawo wniesienia zastrzeżenia do organu nadzoru.

Wydaje się, że przepisy projektowanej ustawy przyczynią się, do zwiększenia ochrony osób zobowiązanych, m.in. poprzez wyminięcie katalogu (otwartego) bezprawnych czynności, których nie będą mogły dopuszczać się przedsiębiorstwa windykacyjne i windykatorzy, co zapewni stabilną ochronę dóbr osobistych osób zobowiązanych.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w przepisach art. 47, art. 49 oraz art. 50, gwarantuje ochronę prywatności, ochronę tajemnicy komunikowania się i gwarantuje nietykalność mieszkania. Przepisy projektowanej ustawy zapewnią osobom zobowiązanym, w toku postępowania windykacyjnego, wzmoczoną ochronę tych konstytucyjnych wartości.

Nadzór nad przedsiębiorstwami windykacyjnymi i windykatorami

Projekt określa, iż organami nadzoru nad działalnością przedsiębiorstw windykacyjnych i windykatorów będą: minister właściwy do spraw gospodarki oraz Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) wyłącznie w zakresie określonym ustawą z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 2059 ze zm.), natomiast w zakresie dotyczącym wyłącznie windykatorów - ze względu na zadania wojewody dotyczące wydawania i cofania licencji windykatora – wojewoda.

Organ nadzoru ma prawo w wyznaczonym terminie nie krótszym niż 14 dni żądać:

- 1) przekazania przez przedsiębiorstwo windykacyjne dokumentacji związanej z działalnością windykacyjną, a w szczególności akt windykacyjnych i list prowadzonych windykacji;
- 2) złożenia przez przedsiębiorstwo windykacyjne niezbędnych wyjaśnień.

W ramach sprawowanego nadzoru organ nadzoru sprawuje również kontrolę nad działalnością przedsiębiorstwa windykacyjnego, w tym jako instytucją obowiązaną w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w zakresie zgodności jego działania z przepisami tej ustawy.

Projekt określa także sposób, zakres przedmiotowy przeprowadzania i dokumentowania kontroli nad działalnością przedsiębiorstwa windykacyjnego oraz uprawnienia osoby dokonującej kontroli, w tym prawo:

- 1) wstępu na teren nieruchomości, obiektu, lokalu lub ich części albo innych miejsc, gdzie jest wykonywana działalność windykacyjna objęta zezwoleniem, w dniach i w godzinach, w których ta działalność jest lub powinna być wykonywana w celu sprawdzenia, czy działalność ta jest zgodna z przepisami prawa;
- 2) żądania ustnych lub pisemnych wyjaśnień osób wchodzących w skład zarządu przedsiębiorstwa windykacyjnego;
- 3) żądania ustnych lub pisemnych wyjaśnień od pracowników przedsiębiorstwa windykacyjnego, okazania dokumentów oraz udostępnienia danych mających związek z przedmiotem kontroli;
- 4) nakładania kar pieniężnych za:
 - utrudnianie czynności kontrolnych;
 - brak akt windykacyjnych, listy windykacji, dokumentacji dotyczącej zatrudnianych windykatorów oraz realizowanych czynności windykacyjnych albo prowadzenie ich w sposób niezgodny z zasadami określonymi w ustawie.

W projekcie określono ponadto możliwość nakładania zarówno przez osobę kontrolującą, jak i organ nadzoru kar pieniężnych – na przedsiębiorstwo windykacyjne, w szczególności za:

- 1) uniemożliwienie lub utrudnianie przeprowadzenia czynności kontrolnych, prowadzonych przez organ nadzoru,
- 2) brak prowadzenia akt windykacyjnych, listy prowadzonych windykacji, dokumentacji dotyczącej zatrudnianych windykatorów oraz realizowanych czynności windykacyjnych albo prowadzenia tej dokumentacji w sposób niezgodny z zasadami określonymi w ustawie.

Wysokość kar pieniężnych została znacząco zróżnicowana ze względu na rodzaje naruszeń prawa oraz możliwość ich popełnienia w różnych warunkach. Nie bez znaczenia pozostaje możliwość ich różnicowania np. ze względu na wagę, ilość naruszeń oraz wielkość kapitału zakładowego przedsiębiorstwa windykacyjnego ukaranego karą pieniężną.

Kary pieniężne nakładane są w drodze decyzji administracyjnej przez organ nadzoru.

Dodatkowo w przypadku ujawnienia nieprawidłowości w działalności finansowej przedsiębiorstwa windykacyjnego organ nadzoru zawiadamia KNF.

W projekcie określono zasady współpracy pomiędzy organami nadzoru, a sądami, prokuraturą, Policją oraz innymi organami administracji publicznej w zakresie informacji dotyczących spełniania warunków wymaganych prawem do wykonywania działalności w zakresie usług windykacyjnych oraz przestrzegania przez przedsiębiorstwo windykacyjne przepisów prawa.

Określono również w projekcie, iż opłaty oraz kary pieniężne określone w ustawie stanowią dochód budżetu państwa.

Przepisy karne, przeciwdziałające nieuczciwym zachowaniom firm windykacyjnych

Przedstawiony projekt zmierza do szerszej penalizacji zachowań windykatorów, którzy w sposób bezprawny dochodzą wierzytelności. Proponowane rozwiązania mają na celu ograniczenie praktyk firm windykacyjnych, które w sposób nadmierny, nakierowany na zastraszenie dłużnika, zakłócają jego spokój i prywatność. Wydaje się, że, aktualne uregulowania prawne w tym obszarze nie stwarzają dostatecznych podstaw i środków do zwalczania oraz obrony przed niezgodnymi z prawem działaniami firm windykacyjnych oraz windykatorów. Zaproponowane w projekcie ustawy nowe typy czynów zabronionych, w tym szersza penalizacja zachowań, gdzie pokrzywdzonymi są osoby, wobec których jest prowadzona windykacja, zapewnią skuteczniejszą ochronę przed karygodnymi praktykami firm windykacyjnych oraz windykatorów.

W art. 60 ust. 1 projektu wprowadzono przepis, w którym spenalizowano zachowania polegające na podejmowaniu czynności windykacyjnych przez osoby, które nie posiadają licencji windykatora albo przez osoby, którym ta licencja została cofnięta, określając, że czyn ten zagrożony będzie karą grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

W ustępie 3 zaś zaproponowano wprowadzenie typu uprzywilejowanego przestępstwa z art. 60 polegający na tym, że sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, odpowiednio obniżając zagrożenie karne przewidziane tym przepisem tj. określając, że sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Proponowana regulacja jest konsekwencją uregulowań wprowadzanych ustawą odnośnie do możliwości wykonywania czynności windykacyjnych jedynie przez windykatorów posiadających licencję wydaną przez właściwego wojewodę oraz zatrudnionych w przedsiębiorstwie windykacyjnym. Jednocześnie w ustępie 2 przywołanego przepisu określono, że tej samej karze, o której mowa w ustępie 1 podlegał będzie ten kto wprowadza w błąd lub wyzyskuje błędne przekonanie innej osoby co do wymagalności lub wysokości windykowanych należności, w tym wysokości odsetek oraz sposobu ich naliczenia. Konieczność interwencji legislacyjnej w ww. zakresie uzasadniona jest licznymi bulwersującymi opinią publiczną przykładami związanymi z dotychczasową działalnością przedsiębiorców w zakresie windykacji długów, w tym informacjami o kierowaniu przez nich wezwań do spełnienia świadczeń, które wierzycielom nie przysługują, w tym tych, które zostały prawomocnie oddalone lub nie są stwierdzone tytułem wykonawczym. Proponowane zmiany legislacyjne mają na celu wyeliminowanie nieformalnych działań przedsiębiorstw windykacyjnych prowadzonych bez podstawy prawnej i z pominięciem kompetencji uprawnionych organów egzekucyjnych.

W art. 61 ustawy zaproponowano wprowadzenie regulacji, zgodnie z którą kto prowadzi czynności windykacyjne wobec osób niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym albo znacznym, niewidomych albo słabowidzących w stopniu znacznym, nieposiadających pełnej zdolności do czynności prawnych lub powyżej 75 roku życia; podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3. W ustępie 2 przywołanego przepisu określono, że tej samej karze podlega ten kto prowadzi czynności windykacyjne wobec należności, które uległy przedawnieniu.

Konieczność wprowadzenia powyższej regulacji jest konsekwencją zakazów wprowadzonych w art. 5 ust. 2 pkt 1) i 2) ustawy.

W art. 62 ustawy zaproponowano wprowadzenie regulacji zgodnie, z którą kto w prowadzonej przez siebie działalności, nie będąc do tego uprawnionym, używa pojęć: „przedsiębiorstwo windykacyjne”, „przedsiębiorca windykacyjny”, „firma windykacyjna”, „kancelaria windykacyjna”, „działalność windykacyjna” lub „windykator” lub innej nazwy bądź określenia wprowadzających w błąd co do posiadania zezwolenia na prowadzenie działalności windykacyjnej, podlega karze grzywny, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

Proponowane rozwiązanie ma na celu ukrócenie praktyki prowadzenia przez różne podmioty działalności o charakterze windykacyjnym, bez spełnienia wymogów określonych w ustawie dla przedsiębiorstw windykacyjnych i windykatorów, pod nazwa bądź firmą, która wprowadza w błąd co do posiadania przez przedsiębiorcę zezwolenia na prowadzenie działalności windykacyjnej.

Zmiany w zakresie terminów przedawnienia dla konsumentów

Kolejne propozycje dotyczą zmiany w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2022 r. poz. 246).. Proponuje się wprowadzenie art. 6a, który jako przepis szczególny znajdzie pierwszeństwo przed regulacją ogólną z art. 125 § 1 k.c. Podnieść należy, że dla roszczeń związanych

z prowadzeniem działalności gospodarczej termin przedawnienia wynosi 3 lata (art. 118 k.c.), natomiast takie roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu przedawnia się z upływem 6 lat (art. 125 § 1 k.c.). W ocenie projektodawcy sytuacja, w której roszczenie przedsiębiorcy będącego kredytodawcą, instytucją pożyczkową, przedawnia się z upływem 3 lat, a roszczenia tych podmiotów m.in. przeciwko konsumentowi, stwierdzone już prawomocnym orzeczeniem sądu dopiero po 6 latach, jest niespójna i wymaga interwencji legislacyjnej. Sytuacja, w której wyspecjalizowany przedsiębiorca będący kredytodawcą nie dochodzi swojej wierzytelności przez tak długi okres m.in. przez zainicjowanie przeciwko konsumentowi postępowania egzekucyjnego, nie znajduje uzasadnienia. Proponuje się zatem 3 letni okres przedawnienia, który wpłynie na to, że konsument - osoba zobowiązana nie będzie pozostawał przez wiele lat w niepewności co do tego, czy wierzyciel zdecyduje się na wszczęcie wobec niego postępowania egzekucyjnego. Skrócenie okresu przedawnienia w powyższym zakresie powinno doprowadzić również do ograniczenia wielokrotnego przelewu wierzytelności, zwiększenia transparentności i przyspieszenia czynności zmierzających do odzyskania wierzytelności przez firmy windykacyjne. Konsumenty – osoby zobowiązane nie będą już więc po wielu latach od wydania przeciwko nim tytułu egzekucyjnego „zaskakiwani” prowadzonymi wobec nich czynnościami windykacyjnymi, czy też wnioskami egzekucyjnymi i wszczynanymi postępowaniami egzekucyjnymi.

Następne propozycja dotyczy zmiany w ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (Dz.U. z 2021 r. poz. 2057 z późn. zm.). Zawarte w art. 14 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy odesłanie do umów, o których mowa w art. 187¹ k.p.c., stało się bezprzedmiotowe. Ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1469) uchylono bowiem art. 187¹ k.p.c. Wobec powyższego, interwencja legislacyjna, która usunie z przepisu art. 14 ust. 1 pkt 1 ustawy odesłanie do uchylonego w 2019 r. art. 187¹ k.p.c. jest wskazana.

Zmiany w zakresie zgłaszania dłużników do biura informacji gospodarczej

Kolejna propozycja odnosi się do podwyższenia łącznej kwoty wymagalnych zobowiązań dłużnika będącego konsumentem (wobec którego niejednokrotnie podejmowane są już czynności windykacyjne), z kwoty co najmniej 200 złotych na kwotę co najmniej 500 zł. Podkreślić należy, że wymagalne zobowiązanie w kwocie co najmniej 200 zł, które decyduje o możliwości złożenia wniosku do biura informacji gospodarczej, pozostaje na tym samym poziomie od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczej i wymianie danych gospodarczych ponad 10-letni upływ czasu od dnia wejście w życie ustawy, spadek siły nabywczej pieniądza oraz ochrona konsumentów – osób zobowiązanych przed tym, by ci nie znajdowali się w „rejestrze dłużników” posiadając stosunkowo niewielkie zobowiązanie, wymaga podwyższenia tej kwoty do poziomu co najmniej 500 zł. Powyższe względy uzasadniają ponadto podwyższenie łącznej kwoty wymagalnych zobowiązań dłużnika niebędącego konsumentem, z kwoty co najmniej 500 zł na kwotę co najmniej 1000 zł.

Ponadto projektodawca proponuje, aby wierzyciel mógł przekazać do biura informacji gospodarczej o zobowiązaniu dłużnika będącego konsumentem wyłącznie wówczas, gdy zobowiązania te są wymagalne od co najmniej 60 dni. Zmiana ta będzie rozwiązaniem korzystnym dla konsumentów – osób zobowiązanych, kredytobiorców, albowiem będą oni mieli zakreślony dłuższy czas na zgromadzenie środków finansowych i ewentualną spłatę wymagalnych zobowiązań.

W celu ograniczenia zjawiska przekazywania przez wierzycieli do biura informacji gospodarczej o zobowiązaniu dłużnika będącego konsumentem – osobą zobowiązaną, które jest już przedawnione, projektodawca proponuje, aby do biura mogły być przekazane informacje o zobowiązaniu dłużnika będącego konsumentem tylko wtedy, gdy nie upłynęły 3 lata od dnia wymagalności zobowiązania. Dotychczasowe rozwiązanie umożliwia wpisywanie wierzytelności, które są już od dawna przedawnione. Podkreślić bowiem należy, że zgodnie z art. 118 k.c., dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej termin przedawnienia wynosi trzy lata. W ocenie projektodawcy 3-letni okres na złożenie do biura informacji o wymagalnym zobowiązaniu dłużnika, jest w pełni wystarczający, a dotychczasowy 6-letni okres jest niezasadnie długi. Nie ma bowiem racjonalnych argumentów przemawiających za tym, aby wierzyciel, po wielu latach od upływu terminu wymagalności zobowiązania, składał wnioski do biura informacji gospodarczej o zobowiązaniu

dłużnika. Takie zachowanie ze strony wierzycieli jest niejednokrotnie już tylko przejawem złej woli, które może naruszać zaufanie konsumentów – osób zobowiązanych do m.in. rynku finansowego. Przedstawione w projekcie propozycje mają się przyczynić do zapewnienia wyższego poziomu ochrony konsumentów, w tym osób zobowiązanych. Podnieść bowiem należy, że kryzys związany z COVID-19 i wynikające z niego ograniczenia zakłóciły funkcjonowanie gospodarki oraz miały poważny wpływ na rynek konsumentów, w tym kredytobiorców. Kryzys ten objął zwłaszcza tych konsumentów, którzy już uprzednio byli narażeni na zagrożenia, w związku z czym wiele gospodarstw domowych utraciło stabilność finansową. Również z tych względów uzasadnione jest wprowadzenie rozwiązań chroniących takie osoby przed nieusprawiedliwionymi działaniami windykacyjnymi.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Belgia

W prawie belgijskim – działalność windykacyjna zarówno wierzycieli jak i przedsiębiorstw windykacyjnych została uregulowana na podstawie przepisów ustawy o polubownym dochodzeniu długów konsumenckich z 20 grudnia 2022 r. („*Loi relatif au recouvrement amiable des dettes du consommateur*”) obciąża windykatorów szeregiem obowiązków, które dotyczą tylko przedsiębiorstw windykacyjnych, osobno przepisy określają zakazane praktyki windykacyjne każdej osoby, która windykuje niezaspokojone długi wobec konsumentów.

Jeśli chodzi o zasady ogólne to przepisy ww. ustawy w art. 3 ust. 1 zakazują każdej praktyki w obszarze windykacji długów, która: narusza prawo do prywatności konsumentów, może wprowadzić konsumenta w błąd, narusza godność konsumenta. Dalsze przepisy określają szczegółowe praktyki, które są zakazane i podlegają sankcjom – jest to art. 3 ust. 2 tej ustawy, która zawiera otwartą listę zakazanych praktyk windykacyjnych. Naruszenie zakazu stosowania nielegalnych praktyk windykacyjnych podlega sankcjom cywilnym, karnym i administracyjnym, określonym w art. 14, 15, 16 tej ustawy.

Zakres podmiotowy ustawy obejmuje praktyki każdej osoby, która nakłania konsumenta do pozasądowego uregulowania niespłaconych wierzytelności: zarówno samego wierzyciela (w tym także cesjonariusza, który nabył dług), jak i pośrednika, który interweniuje na rzecz wierzyciela. Nie obejmuje jednak ona działań podejmowanych w sytuacji, gdy wierzyciel posiada ważny tytuł wykonawczy przeciw dłużnikowi (np. orzeczenie sądowe).

Obowiązki te dotyczą również podmiotów zagranicznych, które dokonują windykacji, jak również przedstawicieli zawodów prawniczych w tym adwokatów, którzy wykonują działania windykacyjne.

W przypadku jakichkolwiek skarg na działalność windykacyjną prawników dotyczących stosowania przez nich niedozwolonych praktyk windykacyjnych, o których mowa w belgijskiej ustawie, istnieje możliwość składania skarg do belgijskiej izby adwokackiej („*Ordre des barreaux francophones et germanophone*” dla języka francuskiego i niemieckiego oraz „*Nederlandse Orde van Advocaten*” dla języka niderlandzkiego).

Ww. ustawa zawiera szczegółowe ograniczenia w podejmowaniu działalności windykacyjnej tj.:

- zakazuje wprowadzania w błąd co do charakteru działań windykatora.
- Zakazane są wszelkie formy wyrażania się na piśmie lub zachowania, które stwarzają fałszywe wrażenie, że windykator przedstawia dokument pochodzący od sądu, urzędnika sądowego lub adwokata, zabronione jest także stwarzanie takiego wrażenie tylko za pomocą formy lub nazwy handlowej używanej w korespondencji przedsiębiorstwa windykacyjnego. W tym zakresie zakazane jest przedstawianie się przez przedsiębiorstwo windykacyjne na papierze firmowym z dopiskami wskazującymi na wymiar sprawiedliwości lub wzmiankujące o wykonywaniu przez pracowników przedsiębiorstwa windykacyjnego funkcji urzędowych, na przykład tytułowanie pracowników przedsiębiorstwa windykacyjnego tytułami, które sugerują sprawowanie funkcji w ramach sądu czy

administracji np. „inspektor”. Dopuszczalne jest opatrywanie tytułami zawodowymi pism przedsiębiorstwa windykacyjnego, który faktycznie pochodzą od prawników. Dopuszczalna jest używanie przez przedsiębiorstwo windykacyjne nazw takich jak „kancelaria prawnika” lub „kancelaria prawna”.

- Zabronione jest wysyłanie korespondencji lub komunikowanie niezgodnych z prawem groźby prawne lub błędne informacje dotyczące konsekwencji braku zapłaty długu np. groźenie zajęciem rzeczy, podszywanie się pod uprawnienia komorników sądowych, podszywanie się przez pracowników przedsiębiorstwa windykacyjnego pod uprawnienia wierzycieli np. do wnoszenie pozwów.

- Zabronione jest oznaczania korespondencji kierowanej przez przedsiębiorstwa windykacyjne jakakolwiek wzmianka na kopercie, z której wynika, że korespondencja dotyczy odzyskania długu Na przykład wzmianki na kopercie typu „*niezapłacone dług*”, „*opóźnienie w płatnościach*”, „*odzyskiwanie należności*” itp.

- Zabronione jest wywieranie jakiegokolwiek presji na dłużników mające na celu podpisanie weksla przez dłużnika lub żądanie przejęcia długu przez osobę trzecią lub uznanie długu przez dłużnika. W tym zakresie zakazane jest na przykład aktywne oferowanie elektronicznego systemu płatności lub polecenia zapłaty do zapłaty długu. Natomiast w zakresie dozwolonych działań windykacyjnych konsument może zostać poproszony o podpisanie cesji wierzytelności lub uznania długu, ale nie można tego w stosunku do niego dokonywać ani ukrywać takich czynności poprzez zastosowanie połączenia z elektronicznym systemem płatności.

- Zabronione jest nękania dłużnika, który wyraźnie oświadczył, że kwestionuje swój dług. Konsument, który oświadczył wraz z uzasadnieniem na piśmie i odpowiednio przekazał do wierzyciela czy firmy windykacyjnej informację, że kwestionuje swój dług nie może już być obiektem działań windykatorów odnośnie tego długu.

- Zabronione jest przeprowadzania rozmów telefonicznych z dłużnikiem w godzinach od 22.00 do 8.00 rano oraz nachodzenia go w tych godzinach w miejscu zamieszkania.

W odniesieniu do skarg na działania przedsiębiorstw windykacyjnych istnieje możliwość zgłoszenia skarga za pomocą formularza online, które mogą być podstawą wszczęcia postępowania przeciwko przedsiębiorstwu windykacyjnemu przez przedstawicieli belgijskiego ministerstwa gospodarki („agents commissionnés par le Ministre qui a les Affaires économiques”).

Irlandia

W przypadku Irlandii zarówno wierzyciele jak i firmy windykacyjne, są objęci regulacjami sekcji 11 irlandzkiej ustawy o przestępstwach przeciwko osobie innych niż ze skutkiem śmiertelne z 1997 r. („*Non-Fatal Offences Against the Person Act 1997*”) Zgodnie z przepisami tej ustawy przestępstwem są szczegółowo określone formy przeprowadzania windykacji długów:

- zabronione jest przedstawianie żądań zwrotu długów tak częste że mogą wywołać one niepokój u dłużnika lub jego rodziny, uczucia udręczenia lub upokorzenia;

- zabronione jest fałszywe sugerowanie, że brak zapłaty długu skutkować będzie postępowaniem karnym;

- zabronione jest sugerowanie, że pracownik przedsiębiorstwa windykacyjnych mają status funkcjonariuszy publicznych;

- zabronione jest posługiwanie się fałszywymi oficjalnymi oznaczeniami na dokumentach firm windykacyjnych.

Przepisy prawa irlandzkiego przewidują karę grzywny do 1500 euro za te przestępstwa.

Wielka Brytania

Przepisy dotyczące windykacji długów w Wielkiej Brytanii mają szereg podstaw prawnych i są szczególnie rozbudowane i szczegółowe. Główne przepisy dotyczące przeprowadzania windykacji przez przedsiębiorstwa windykacyjne są określone w przepisach będących przepisami wykonawczymi do ustawy o kredycie konsumenckim *Consumer Credit Act 1974 and the Consumer Credit Act 2006*. Są to regulacje dotyczące windykacji długów w ramach przedsiębiorstw sektora finansowego, które zostały określone w przewodniku dot. kredytów konsumenckich („*Consumer Credit sourcebook*”) z 1 kwietnia 2014 r. wydanego przez brytyjski urząd nadzoru finansowego („*Financial Conduct Authority*” – „*FCA*”) Zgodnie z prawem brytyjskim przedsiębiorstwa windykacyjne są kwalifikowane jako przedsiębiorstwa sektora finansowego i podlegają nadzorowi regulacyjnemu urzędu nadzoru na rynkiem instytucji finansowych. Określa to miejsce przedsiębiorstw windykacyjnych w prawie brytyjskim obok banków, operatorów kart płatniczych i kredytowe, firm pożyczkowych i innych.

Przewodniku dot. kredytów konsumenckich („*Consumer Credit sourcebook*”) wskazuje na podstawowe zasady windykacji długów w Wielkiej Brytanii. Są to: zasada uczciwości względem dłużników, zasada przejrzystości działań względem dłużników oraz zasada rozsądku (umiarkowania) co do stawiania żądań dłużnikom (np. w zakresie terminów spłaty długów).

W zakresie szczegółowych regulacji, które muszą przestrzegać przedsiębiorstwa windykacyjne w brytyjskim przewodniku dot. kredytów konsumenckich („*Consumer Credit sourcebook*”) znajdują się następujące.

- Przedsiębiorstwo windykacyjne musi przekazywać informacje dłużnikom w sposób jasny, przejrzysty i niewprowadzający ich w błąd. W tym względzie zakazane jest wysyłanie listów mające wygląd pozwów sądowych; niewyjaśnianie dłużnikom czym jest przedsiębiorstwo windykacyjne i jaka jest jego rola w procesie odzyskiwania długu; używanie skomplikowanego języka prawniczego względem dłużników nieposiadających kompetencji do jego zrozumienia; nieudzielanie informacji o saldzie zadłużenia dłużnika na jego wniosek; nieinformowanie dłużnika o wynikach weryfikacji jego oświadczenia kwestionującego dług, kontaktowania się z dłużnikiem w nierozsądnych terminach, kierowanie do dłużnika próśb o kontakt pod numery telefoniczne premium o podwyższonej opłacie.

- Przedsiębiorstwo windykacyjne kontaktując się z dłużnikami nie ma prawa fałszywie przedstawiać swoich uprawnień lub swojego statusu prawnego w odniesieniu do procesu windykacji długu, nie może twierdzić, że pracuje dla sądu lub dla komornika; nie może oświadczać, że podejmie działania, które nie są prawnie dopuszczalne; nie ma prawa używać nazwy firmy lub logo, które fałszywie sugerowałyby, że przedsiębiorstwo windykacyjne jest jednostką sądu, organem administracji publicznej lub profesjonalnym prawnikiem; wprowadzania dłużnika w błąd, iż podejmowane działania przez przedsiębiorstwo windykacyjne są częścią toczącego się przeciwko dłużnikowi postępowania sądowego, przedstawianie informacji dłużnikowi o grożącej mu odpowiedzialności karnej za niespłacenie długu, grożenie mu wniesieniem sprawy do sądu niedogodnej dla dłużnika właściwości miejscowej (np. sądu szkockiego dla dłużnika przebywającego na terytorium Anglii).

- Przedsiębiorstwo windykacyjne nie ma prawa nękać fizyczne lub psychiczne dłużnika w celu dokonania przez niego zapłaty długu. Nie mają prawa wywierać presji na dłużnika, aby ten spłacił dług jednorazowo lub w kilku ratach w nieracjonalnie wysokich kwotach, gdy miałyby negatywny wpływ na jego sytuację finansową. Przedsiębiorstwo windykacyjne nie ma prawa wywierać presji na spłatę długu w nierozsądnie krótkim terminie; lub na pozyskiwanie przez dłużnika funduszy na spłatę zadłużenia przez sprzedaż nieruchomości, zaciąganie pożyczek krótkoterminowych lub zwiększanie globalnej kwoty istniejącego

zadłużenia.

- Zakaz nękania fizycznego lub psychicznego dłużnika obejmuje również zakaz zbyt częstego kontaktowania się z dłużnikiem, korzystanie w stosunku do dłużnika z więcej niż jednego przedsiębiorstwa windykacyjnego w tym samym czasie w odniesieniu do tego samego długu, lub nieinformowanie dłużnika, że jego wierzytelność stała się przedmiotem cesji, nieprzekazywanie dłużnikowi rzetelnej informacji nt. historii jego zadłużenia, w tym co do porozumień dotyczących sposobu płatności jego długów, zakazany jest taki sposób komunikacji z dłużnikiem, który nie daje mu rozsądnej ilości czasu na zasięgnięcie specjalistycznej porady lub przemyślenie i przedstawienie propozycji spłaty długu, wykonywanie w stosunku do dłużnika jakichkolwiek gestów czy oświadczeń będących próbami lub groźbami publicznego zawstydzania dłużnika za pośrednictwem mediów społecznościowych lub pozostawianie mu nieodpowiednich wiadomości telefonicznych, czy groźenie poinformowaniem o długu członków rodziny lub osób trzecich takich jak sąsiedzi.

- Zakazane jest używanie oszukańczych i nieuczciwych metod windykacji długu przez wysyłanie do dłużnika fałszywie zaadresowanych listów podważających jego wiarygodność i wizerunek, przekazywanie nieprawdziwych danych nt. dłużnika instytucjom finansowym, innym wierzycielom czy innym przedsiębiorstwom windykacyjnym, odmowa kontaktu z wyznaczonym przez dłużnika pełnomocnika, usiłowanie pobierania z konta dłużnika większych lub częstszych płatności niż uzgodnione, po uzyskaniu zgody dłużnika na dostęp do jego konta.

- Przedsiębiorstwo windykacyjne nie może dochodzić kosztów odzyskania długu od dłużników, jeśli możliwość taka nie została przewidziana w umowie zawartej przez dłużnika z wierzycielem. W szczególności zakazane jest dochodzenie przez przedsiębiorstwo windykacyjne kosztów windykacji od dłużnika bez brak wyraźnego określenia kwoty, która mogła być zaliczona na poczet kosztów windykacji w pierwotnej umowie lub zwiększanie wszelkich innych kosztów windykacji długu.

- Uszczegółowieniem regulacji dotyczących zakazu nękania dłużnika są postanowienia ww. przewodnika dot. kredytów konsumenckich dotyczące odwiedzania dłużnika przez pracowników przedsiębiorstwa windykacyjnego - niewyjaśnianie powodów wizyty pracowników firmy windykacyjnej i nieinformowanie dłużnika o terminie wizyty pracownika przedsiębiorstwa windykacyjnego, odwiedzanie dłużnika w sytuacji gdy wiadomo, że przebywa on na zwolnieniu lekarskim lub, że jest chory, zakaz obejmuje również odwiedzania dłużnika w miejscu zatrudnienia, lub w innym miejscu gdzie czasowo przebywa np. w szpitalu.

- Przedsiębiorstwa windykacyjne nie mogą podejmować działań w odniesieniu do długów, które są przedawnione. W tym względzie zakazane jest informowanie przez pracowników przedsiębiorstwa windykacyjnego dłużnika, że wierzyciel może go pozwać go o zapłatę długu, gdy jest on już przedawniony lub, że wierzyciel może wszcząć egzekucję tego długu. Sankcjonowanie naruszeń tych zasad należy do organ nadzoru finansowego (Financial Conduct Authority). Każdy podmiot może złożyć skargę na działalność instytucji finansowej, w tym przedsiębiorstwa windykacyjnego, telefonicznie, pisemnie i przez stronę internetową. Brytyjski organ nadzoru finansowego ma szerokie uprawnienia względem podmiotów mających status podmiotów. Może on cofnąć zezwolenie na działanie przedsiębiorstwa windykacyjnego, zakazać danej osobie pracy w instytucjach mających charakter instytucji finansowych, zawiesić prawo do działania przedsiębiorstwa na okres do 12 miesięcy, upublicznić informacje o nieprawidłowych działaniach przedsiębiorstwa, nałożyć sankcję finansową na przedsiębiorstwo, zakazać uczestnictwa przedsiębiorstwu w stowarzyszeniu branżowym.

Poza regulacjami o charakterze ściśle finansowym innymi aktami prawnymi, które regulują działanie przedsiębiorstwa jest ustawa o nieuczciwych praktykach handlowych jest brytyjska

ustawa o nieuczciwych praktykach handlowych z 2008 r. („*Unfair Trading Regulations 2008*”). Regulacje tej ustawy mają na celu wyeliminowanie stosowania przez przedsiębiorców agresywnych praktyk handlowych. Innym aktem, który jest na gruncie brytyjskiego porządku prawnego do zwalczania nadużyć ze strony przedsiębiorstw windykacyjnych jest ustawa o złośliwej komunikacji z 1988 r. („*Malicious Communications Act 1988*”). Przepisy tej ustawy zakazują m.in. wysyłania listów lub rzeczy w celu wywołania u adresatów uczucia niepokoju. Ustawa ta zakazuje w szczególności przekazywania wiadomości, która są nieprzyzwoite lub rażąco obraźliwe; zawierają groźby lub informacje, co do których powszechnie wiadomo, że są fałszywe. Innym takim aktem jest ustawa o wymiarze sprawiedliwości w sprawach karnych i porządku publicznym z 1994 r. („*Criminal Justice Act & Public Order Act*”) i jego sekcja (4) (a). Przepis ten zakazuje celowego nękania i kierowania gróźb lub obraźliwych słów lub zachowań. Na podstawie tych przepisów można ścigać daną osobę, w tym pracowników przedsiębiorstwa windykacyjnego, tylko za działania w sferze publicznej. Kolejnym takim jest ustawa o ochronie przed molestowaniem z 1997 r. („*Protection from Harassment Act 1997*”). Przepisy tej ustawy również określają, że przestępstwem - zgodnie z prawem brytyjskim - jest nękanie i narażanie osób na strach przed przemocą. Przesłanką odpowiedzialności jest powtarzalność faktu molestowania.

Hiszpania

W Hiszpanii nie ma szczegółowych przepisów regulujących działalność przedsiębiorstw windykacyjnych. Ograniczenia tej działalności określają: hiszpański kodeks cywilny, hiszpańska ustawa o ochronie konsumentów i lokatorów oraz hiszpańska ustawa o ochronie danych osobowych.

W opracowaniach dotyczących działań przedsiębiorstw windykacyjnych w Hiszpanii podkreśla się, że możliwość podejmowania działań przez przedsiębiorstwo windykacyjne wobec dłużnika uwarunkowane jest zgodą dłużnika na przekazywanie jego danych przez wierzyciela w przypadku zawierania umowy, z której wynika dług. W opracowaniach dotyczących działalności przedsiębiorstw windykacyjnych w Hiszpanii wskazuje się, że najskuteczniejszą i najszybszą drogą ochrony przed przedsiębiorstwami windykacyjnymi jest skierowanie skargi do hiszpańskiego urzędu ochrony danych osobowych („*Agencia Española de Protección de Datos*”) o naruszenie przez nie przepisów dotyczących ochrony danych osobowych.

Zgodnie z ogólnymi postanowieniami hiszpańskiego prawa cywilnego i konsumenckiego - aby przedsiębiorstwo windykacyjne mogło podjąć działania względem dłużnika wierzyciel musi przekazać dłużnikowi wezwanie do zapłaty. Dopiero brak zapłaty długu w terminie określonym w wezwaniu do zapłaty stanowi podstawę do podjęcia działań przez przedsiębiorstwo windykacyjne.

Podstawą działań przedsiębiorstwa windykacyjnego jest klauzula umowna informująca dłużnika, że wierzyciel może zlecić dochodzenie swojego długu przedsiębiorstwu windykacyjnemu.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
przedsiębiorstwa windykacyjne	87 liczba podmiotów objętych badaniem GUS	Działalność przedsiębiorstw windykacyjnych w 2020 r. (GUS)	- określenie zasad prowadzenia działalności windykacyjnej; - możliwość wystąpienia z wnioskiem o zezwolenie na prowadzenie działalności windykacyjnej;

			<ul style="list-style-type: none"> - obowiązek sporządzania not windykacyjnych i prowadzenia akt windykacyjnych dla każdej osoby zobowiązanej oraz listę prowadzonych windykacji; - obowiązek wydawania akt i dokumentów na każde żądanie sądu, prokuratora oraz organów nadzoru; - obowiązek stosowania się do decyzji wydawanych przez organy nadzoru;
windikatorzy	<p style="text-align: center;">5 672</p> <p>liczba osób zajmujących się windykacją w podmiotach objętych badaniem GUS</p>	Działalność przedsiębiorstw windykacyjnych w 2020 r. (GUS)	<ul style="list-style-type: none"> - obowiązek posiadania licencji windykatora; - obowiązek kierowania się zasadami współzycia społecznego i dochowania najwyższej staranności profesjonalisty przy wykonywaniu czynności windykacyjnych; - określenie zasad przeprowadzania windykacji oraz zasad wizyt w miejscu zamieszkania zobowiązanego; - obowiązek dokumentowania czynności windykacyjnych protokołem windykacyjnym; - zaostrenie karalności zachowań, które bezprawnie były stosowane przy tzw. czynnościach windykacyjnych
minister właściwy do spraw gospodarki	1		<ul style="list-style-type: none"> - obowiązek nadzoru nad przedsiębiorstwami windykacyjnymi i windykatorami; - możliwość wydania, odmowy wydania i cofnięcia w drodze decyzji zezwolenia na prowadzenie działalności windykacyjnej; - prowadzenie Centralnego Rejestru Przedsiębiorstw Windykacyjnych i Windykatorów; - obowiązek prowadzenia postępowań dotyczących

			<p>zastrzeżeń;</p> <ul style="list-style-type: none"> - możliwość nałożenia w drodze decyzji na firmę windykacyjną kary pieniężnej; - określenie w drodze rozporządzenia wzoru licencji windykatora, z uwzględnieniem potrzeby identyfikacji osoby posiadającej licencję oraz sposób wnoszenia opłaty za wydanie licencji; - możliwość przeprowadzania kontroli przedsiębiorstw windykacyjnych; - możliwość zwracania się do organów administracji publicznej o przekazanie informacji, materiałów i danych będących w ich posiadaniu, istotnych dla prowadzonego postępowania wobec przedsiębiorstwa windykacyjnego; - obowiązek zawiadomienia Komisji Nadzoru Finansowego o nieprawidłowościach w działalności finansowej spółki prowadzącej działalność windykacyjną; - możliwość żądania od firmy windykacyjnej podjęcia działań polegających na wyeliminowaniu dostrzeżonych naruszeń oraz przedłożenia stosownych wyjaśnień z podjętych działań;
osoby zobowiązane	ok. 2,8 mln	Ogólnopolski raport o zaległym zadłużeniu i niesolidnych dłużnikach - MARZEC 2021 - 41. Edycja BIG InfoMonitor	<ul style="list-style-type: none"> - dostęp do przejrzystej i uczciwej procedury zapewniającej ochronę przed naruszeniem praw i wolności konstytucyjnych; - możliwość wniesienia zastrzeżenia do organu nadzoru; - możliwość wniesienia sprzeciwu wobec podejmowanych czynności

			<p>windykacyjnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - lepsza ochrona dzięki zmianie przepisów karnych chroniących osoby zobowiązane; - podwyższenie łącznej kwoty wymagalnych zobowiązań dłużnika z kwoty co najmniej 200 złotych na kwotę co najmniej 500 zł; - podwyższenie łącznej kwoty wymagalnych zobowiązań dłużnika niebędącego konsumentem, z kwoty co najmniej 500 zł na kwotę co najmniej 1000 zł;
wojewoda	16		<ul style="list-style-type: none"> - możliwość wydania, odmowy wydania, zawieszenia i cofnięcia licencji windykatorka;
Organy uprawnione do prowadzenia postępowań karnych oraz postępowań w sprawach o przestępstwa skarbowe (naczelnik urzędu skarbowego, naczelnik urzędu celno-skarbowego, Szef Krajowej Administracji Skarbowej, Straż Graniczna, Policja, Żandarmeria Wojskowa, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralne Biuro Antykorupcyjne)		Ustawa z dnia 10 września 1999 r. Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2021 r. poz. 408 z późn. zm.)	<ul style="list-style-type: none"> - obowiązek powiadomienia organu nadzoru o wszczęciu postępowania karnego przeciwko osobie posiadającej licencję windykatorka
Sądy powszechne	<p>sądy rejonowe 318</p> <p>sądy okręgowe 47</p> <p>sądy apelacyjne 11</p>		możliwość żądania dostępu do dokumentów
Komisja Nadzoru Finansowego	1		<p>Możliwość:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzenia kontroli firm windykacyjnych; - wydania publicznego ostrzeżenia; - nakazania firmie lub windykatorkowi zaprzestania danego zachowania; - zawieszenia w wykonywaniu czynności

			członka zarządu firmy windykacyjnej odpowiedzialnego za naruszenie; - nałożenia kary pieniężnej;
--	--	--	--

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa projektowana ustawa zostanie zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”.

Planowane jest poddanie projektu konsultacjom publicznym oraz opiniowaniu.

Termin na przedstawienie stanowisk w ramach konsultacji publicznych będzie wynosił 21 dni.

W ramach konsultacji publicznych projekt otrzymają następujące podmioty:

- 1) Bank Gospodarstwa Krajowego;
- 2) Biuro Informacji Kredytowej S.A.;
- 3) Federacja Konsumentów;
- 4) Fundacja im. Stefana Batorego;
- 5) Fundacja na Rzecz Bezpiecznego Obrotu Prawnego;
- 6) Kongres Polskiego Biznesu;
- 7) Krajowa Izba Gospodarcza;
- 8) Krajowa Izba Radców Prawnych;
- 9) Krajowa Rada Komornicza;
- 10) Krajowa Rada Notarialna;
- 11) Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa;
- 12) Krajowy Związek Banków Spółdzielczych;
- 13) Naczelna Rada Adwokacka,
- 14) Polski Związek Pracodawców Prawniczych;
- 15) Polska Rada Biznesu;
- 16) Polskie Towarzystwo Gospodarcze;
- 17) Polski Związek Zarządzania Wierzytelnościami;
- 18) Stowarzyszenie Konsumentów Polskich;
- 19) Związek Banków Polskich;
- 20) Związek Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce;
- 21) Asekuracja Sp. z o.o.;
- 22) BEST S.A.;
- 23) Cross Finance Sp. z o.o.;
- 24) EOS Poland Sp. z o.o.;
- 25) Giełda Praw Majątkowych „Vindexus” S.A.;
- 26) Intrum Iustitia Sp. z o.o.;
- 27) Hoist Polska Sp. z o.o.;
- 28) Kredyt Inkaso S.A.;
- 29) KRUK S.A.;
- 30) LINK FINANCIAL S.A.;
- 31) SAF S.A.;
- 32) ULTIMO S.A.

W ramach opiniowania projekt otrzymają:

- Główny Urząd Statystyczny;
- Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego;
- Komisja Nadzoru Finansowego;
- Narodowy Bank Polski;
- Naczelny Sąd Administracyjny;
- Prezes Narodowego Funduszu Zdrowia;
- Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych;
- Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej;

- Rzecznik Finansowy;
- Rzecznik Praw Dziecka;
- Rzecznik Praw Obywatelskich;
- Sąd Najwyższy;
- Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny;
- Urząd Ochrony Danych Osobowych;
- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
- Urząd Zamówień Publicznych;
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

oraz:

- Rada Dialogu Społecznego;
- Niezależny Samorządowy Związek Zawodowy „Solidarność”;
- Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych;
- Forum Związków Zawodowych;
- Business Centre Club – Związek Pracodawców;
- Federacja Przedsiębiorców Polskich;
- Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej;
- Konfederacja Lewiatan;
- Związek Rzemiosła Polskiego;
- Związek Przedsiębiorców i Pracodawców.

Wyniki konsultacji zostaną omówione po ich zakończeniu w raporcie z konsultacji publicznych i z opiniowania.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

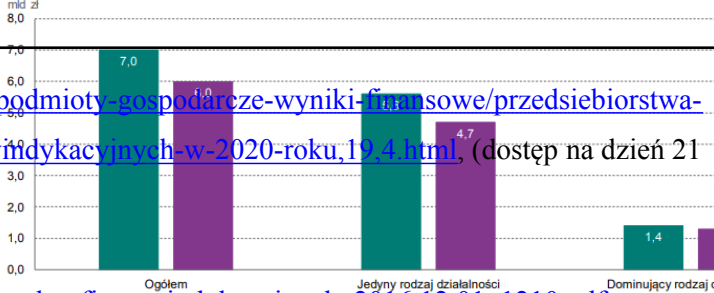
(ceny stałe z 2022 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											Łącznie (0-10)	
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Źródła finansowania													

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Na obecnym etapie prac nie jest możliwe jednoznaczne określenie dochodów oraz wydatków jakie zostaną poniesione przez budżet państwa.</p> <p>Niewątpliwie dochodem dla budżetu państwa będzie opłata za wydanie licencji windykatora w wysokości 50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z ostatniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Jednak, należy mieć na uwadze, że część tej kwoty będzie pokrywała przygotowanie tych licencji.</p> <p>W wyniku różnych naruszeń oraz ich częstotliwości i wagi zarówno Komisja Nadzoru Finansowego jak i minister właściwy do spraw gospodarki mogą nałożyć różnego rodzaju kary pieniężne w drodze decyzji np. do 200 000 zł, do 5 000 000 zł albo kwoty stanowiącej równowartość 10% całkowitego rocznego przychodu wykazanego w ostatnim zbadanym sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy.</p> <p>Na obecnym etapie prac nie jest możliwe jednoznaczne wskazanie skali wzmocnienia etatowego niezbędnego do obsługi postępowań prowadzonych przed Komisją Nadzoru Finansowego oraz ministrem właściwym do spraw gospodarki.</p> <p>Wskazać również należy, że w wyniku zmian w kodeksie karnym oraz kodeksie wykroczeń projektuje się zmiany, które wprowadzają nowe typy przestępstw zagrożone zarówno karą grzywny, karą ograniczenia i karą pozbawienia wolności.</p> <p>Tab. Egzekucja świadczeń pieniężnych w latach 2018 - 2020</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Rok</th> <th>wpływ spraw</th> <th>załatwienie</th> <th>pozostałość</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2020</td> <td>3 981 892</td> <td>3 038 140</td> <td>5 732 617</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>3 550 453</td> <td>2 795 089</td> <td>4 784 597</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>4 612 757</td> <td>5 536 39</td> <td>1 205 428</td> </tr> </tbody> </table> <p>Powyższe dane nie wskazują tendencji wpływu spraw prowadzonych przez komorników. Można jedynie zauważyć wyraźny spadek wpływu tych spraw w latach 2019 i 2020 w porównaniu do 2018 roku. Ponadto widać wyraźny wzrost liczby spraw pozostałych na następny okres sprawozdawczy.</p> <p>Projektowana regulacja określa iż utrzymanie i rozwój Rejestru, w celu realizacji zadań określonych w ustawie, zapewnia minister właściwy do spraw gospodarki.</p> <p>Proponowane zmiany mogą przyczynić się do zwiększenia liczby spraw prowadzonych przez komorników sądowych oraz stwarzać ryzyko pozostałości na lata następne. Podkreślić jednak należy, że w związku z ciągłym wzrostem liczby kancelarii komorniczych, ryzyko zwiększenia pozostałości na lata następne jest nikłe.</p> <p>Jak wynika z danych przedstawionych w pkt 7 OSR firmy windykatyjne w 2020 r. przyjęły do obsługi ponad 5 mln spraw. Zakładając, że w ok. 10% przypadków sprawy te zostaną „przejęte” przez komorników, to wpływ spraw wzrośnie do poziomu niewiele niższego do tego z 2018 r.</p>	Rok	wpływ spraw	załatwienie	pozostałość	2020	3 981 892	3 038 140	5 732 617	2019	3 550 453	2 795 089	4 784 597	2018	4 612 757	5 536 39	1 205 428
Rok	wpływ spraw	załatwienie	pozostałość														
2020	3 981 892	3 038 140	5 732 617														
2019	3 550 453	2 795 089	4 784 597														
2018	4 612 757	5 536 39	1 205 428														

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki							
Czas w latach od wejścia w życie zmian	0	1	2	3	5	10	Łączni e (0 - 10)

W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2022 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	<p>Przedmiotowy projekt wpłynie na działalność firm windykacyjnych poprzez uregulowanie zasad prowadzenia przez nie działalności. Działalność windykacyjną będą mogły prowadzić jedynie spółki akcyjne lub określone w ustawie spółki zagraniczne w formie spółki działającej na zasadach spółki akcyjnej o kapitale zakładowym wynoszącym co najmniej 5 mln zł.</p> <p>W chwili obecnej liczbę podmiotów zajmujących się windykacją można szacować na ok. 87 – na takiej licznie podmiotów Główny Urząd Statystyczny oparł badanie dotyczące działalności tych przedsiębiorstw¹⁰.</p> <p>W raporcie CMT Advisory Sp. z o.o. „Perspektywy wzrostu branży windykacji. Przegląd aktualnych tendencji i możliwych kierunków rozwoju branży.” z 2016 r. zauważono, że „rynek wiarytelności podlega konsolidacji, której przejawem były m.in. przejęcia średnich graczy przez duże podmioty zagraniczne posiadające dostęp do relatywnie tańszego finansowania. Z opublikowanego raportu Grupy BEST S.A. wynika, że w latach 2000-2003 na polskim rynku działało ok. 800 podmiotów, obecnie jest ich ok. 300, a w efekcie postępujących procesów konsolidacyjnych liczba ta będzie się stopniowo zmniejszać”¹¹.</p> <p>W poprzednich edycjach badania GUS wielkość tej grupy wynosiła w 2018 r. 98 podmiotów, a w 2019 r. 97 podmiotów.</p> <p>Zgodnie z raportem GUS za 2020 rok w badanej grupie przedsiębiorstw windykacyjnych działało:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 23 spółki akcyjne, – 46 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz – 18 podmiotów o innych formach prawnych. <p>Wobec powyżej przedstawionych danych, należy zauważyć, 64 podmioty musiałyby dokonać takiej zmiany.</p> <p>Ponadto, wydaje się, że część tych przedsiębiorstw może zakończyć działalność wobec wymogu posiadania kapitału zakładowego w wysokości minimum 5 mln zł. Nie jest jednak możliwe określenie, ile takich podmiotów zrezygnowałoby z prowadzenia działalności windykacyjnej ze względu na zbyt niski kapitał zakładowy, gdyż możliwe jest również połączenie spółek i dalsza działalność na rynku po przekształceniu.</p> <p>Za raportem należy również wskazać, że wśród zbadanych podmiotów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 50 jednostek wskazało windykację jako jedyny zakres 						
	m							

		<p>swojej działalności,</p> <ul style="list-style-type: none"> – dla 25 podmiotów był to zakres dominujący, – dla 12 firm – zakres uboczny. <p>Ponadto, według stanu na koniec 2020 r. w podziale na kapitał krajowy i zagraniczny: dla 71 podmiotów windykacyjnych przeważającymi udziałowcami byli inwestorzy krajowi, a dla 16 firm – inwestorzy zagraniczni.</p> <p>Ponadto, firmy windykacyjne zostaną poddane nadzorowi i zostaną nałożone na nie obowiązki, takie jak prowadzenie akt windykacyjnych.</p> <p>Obecnie na polskim rynku największe firmy windykacyjne działają w ramach grup kapitałowych. Oprócz windykacji pozasądowej i sądowej oferują one m.in. sekurytyzację wierzycelności czy usługi detektywistyczne. Do grup kapitałowych należą kancelarie prawne, a także podmioty świadczące usługi pośrednictwa finansowego oraz udzielające pożyczek. Ponadto są one właścicielami giełd wierzycelności, biur informacji gospodarczych oraz TFI, dzięki którym zarządzają funduszami inwestycyjnymi¹².</p> <p>Pięć największych firm windykacyjnych przyjęło w 2018 r. wierzycelności o wartości 19,9 mld zł, co stanowiło 65,0% rynku. Jeszcze większa koncentracja miała miejsce na rynku wierzycelności konsumenckich, gdzie pięć największych firm przyjęło wierzycelności o wartości 14,0 mld zł, co dało 70,4% udział w rynku. W przypadku obsługi wierzycelności korporacyjnych rola tych firm była mniejsza, a udział w rynku wynosił 37,7%.</p> <p>W segmencie inkaso pięć największych firm windykacyjnych przyjęło w 2018 r. łącznie 66,1% wszystkich wierzycelności pod względem wartości, a w przypadku inkaso wierzycelności konsumenckich aż 73,0%. Firmy te odgrywają także istotną rolę w obsłudze wierzycelności na rzecz funduszy sekurytyzacyjnych (57,4% wierzycelności pod względem wartości)¹³.</p> <p>Wartość aktywów firm windykacyjnych w 2018 r. wyniosła 6,0 mld zł i była o 14,5% niższa niż w 2017 roku. Firmy, dla których działalność windykacyjna była jedynym rodzajem działalności kontrolowały w 2018 r. 78,6% aktywów firm windykacyjnych (wykres poniżej).</p>								
<p>¹⁰ https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/przedsiębiorstwa-finansowe/dzialalnosc-przedsiębiorstw-windykacyjnych-w-2020-roku,19,4.html, (dostęp na dzień 21 lutego 2022 r.)</p> <p>¹¹ https://cmt-advisory.pl/wp-content/uploads/2019/11/CMT_Analiza_rynku_firm_windykacyjnych_2016-12-01_1210.pdf (dostęp na dzień 21 lutego 2022 r.)</p>		 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kategoria</th> <th>Wartość (mld zł)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ogółem</td> <td>7,0</td> </tr> <tr> <td>Jedyny rodzaj działalności</td> <td>6,0</td> </tr> <tr> <td>Dominujący rodzaj działalności</td> <td>1,4</td> </tr> </tbody> </table> <p>Wartość kapitału własnego firm windykacyjnych w 2018 r.</p>	Kategoria	Wartość (mld zł)	Ogółem	7,0	Jedyny rodzaj działalności	6,0	Dominujący rodzaj działalności	1,4
Kategoria	Wartość (mld zł)									
Ogółem	7,0									
Jedyny rodzaj działalności	6,0									
Dominujący rodzaj działalności	1,4									

		<p>obniżyła się o 13,0% i wynosiła 1,7 mld zł. Istotny wpływ na spadek kapitału miało 40 firm dla których windykacja była jedynym rodzajem działalności (spadek o 16,2%). W 2018 r. obserwowano także spadek zobowiązań i rezerw na zobowiązania, które wyniosły 4,3 mld zł. i były 0,8 mld zł mniejsze niż rok wcześniej.</p> <p>W 2018 r. przychody z całokształtu działalności wyniosły 1,3 mld zł i były o 28,6% mniejsze niż w 2017 r. Spadkowi przychodów towarzyszył spadek kosztów z całokształtu działalności. Jednakże koszty malały dużo wolniej (spadek o 19,3%) niż przychody i wyniosły 1,3 mld zł w 2018 roku. Tendencja ta spowodowała, że firmy windykacyjne odnotowały łącznie stratę netto w wysokości 0,05 mld zł wobec 0,1 mld zł zysku w 2017 r.</p> <p>Niektóre firmy windykacyjne w ramach swoich grup kapitałowych zwiększyły obecność na rynkach zagranicznych, inne dywersyfikowały krajowe portfolio ograniczając w nich udział wierzycelności bankowych. Obserwowano także istotny wzrost zaangażowania w wierzycelności konsumenckie oraz przesunięcie działalności w kierunku inkaso.</p> <p>Wyniki finansowe firm windykacyjnych, publikowane przez GUS, nie obejmują działalności grup kapitałowych, w ramach których funkcjonują największe firmy windykacyjne, mające istotny wpływ na sytuację całej branży. O ile niektóre firmy windykacyjne odnotowały w 2018 r. straty netto, to w przypadku grup kapitałowych obserwowano zyski netto¹⁴.</p> <p>Od roku 2014 w Polsce rozpoczęła się wzmożona rywalizacja o udziały w rynku wierzycelności. Należy przytoczyć przykład przejścia Navi Lex przez szwedzką grupę Hoist, Casus Finance przez norweski Lindorff, czy spółki Ulitmo przez B2Holding.</p> <p>W 2016 roku na polski rynek windykacyjny wkroczył amerykański przedstawiciel sektora – PRA Group Inc – a także dwa fundusze private equity - Abris Capital Partners oraz Waterland Private Equity Investments .</p> <p>Nasilające się procesy fuzji i przejęć w branży nie są jednorazowymi wydarzeniami, lecz wyraźnym trendem, który w najbliższej przyszłości prawdopodobnie się utrzyma. Determinantem tak licznych przejęć przede wszystkim była chęć wejścia na polski rynek przez dużych zagranicznych graczy dysponujących tańszym finansowaniem¹⁵.</p> <p>Powyższa analiza przeprowadzona przez NBP oraz przykłady przytoczone z raportu CMT Advisory wskazują, że największą obsługę wierzycelności konsumenckich oraz korporacyjnych zapewniają największe przedsiębiorstwa windykacyjne. Prowadzi to do tendencji zrzeszania się tych podmiotów w grupy kapitałowe i konsolidację rynku wierzycelności. Projektowane przepisy (wymagany minimalny kapitał zakładowy na poziomie 5 mln złotych i obowiązek</p>
<p>¹² Pod kierownictwem K. Markowskiego, D. Tymoczko, „Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2018 r”, NBP Warszawa 2019, s 230-231</p> <p>¹³ Tamże, s. 233</p>		<p>prowadzenia działalności w formie spółki akcyjnej) wpasowują się w aktualne trendy rynku.</p> <p>Windykatorzy będą musieli uzyskać licencję. Zgodnie z projektowanymi przepisami osoby, które będą chciały uzyskać</p>

		<p>te licencję będą musiały spełnić określone ustawą wymogi. Dodatkowe jednorazowe koszty dla przedsiębiorców windykacyjnych, jakie mogą wynikać z utworzenia dodatkowego adresu internetowego przeznaczonego do składania zastrzeżeń.</p> <p>Również wymogi prowadzenia szczegółowej dokumentacji mogą prowadzić do dalszego zwiększenia kosztów prowadzenia działalności firm windykacyjnych.</p> <p>Wpływ proponowanych rozwiązań na funkcjonowanie przedsiębiorstw windykacyjnych zależy od przyjętego modelu prowadzenia działalności gospodarczej oraz zakładanego poziomu rentowności w stosunku do każdego z przedsiębiorców.</p> <p>Projektowane wymogi przewidziane dla firm windykacyjnych, mogą prowadzić do pewnego zwiększenia kosztów prowadzenia działalności tych firm, jednakże należyty poziom rzetelności i przejrzystości w prowadzeniu czynności windykacyjnych, wymaga nałożenia na przedsiębiorców windykacyjnych obowiązków, które mogą skutkować wzrostem kosztów prowadzonej działalności. Oszacowanie, jednakże wpływu proponowanych zmian na koszty działalności firm windykacyjnych oraz oszacowanie kosztów dostosowania do proponowanych wymogów, na obecnym etapie, nie jest możliwe.</p>
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	<p>Zwiększenie bezpieczeństwa finansowego dłużników poprzez uregulowanie działalności firm windykacyjnych, określenie warunków prowadzenia działalności przez firmy windykacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie jawnego rejestru przedsiębiorstw windykacyjnych, • zezwolenie wydawane w drodze decyzji przez ministra właściwego do spraw gospodarki, • określenie co powinny zawierać dokumenty sporządzane w związku z działalnością przedsiębiorstwa, • sporządzanie listy prowadzonych windykacji, <p>określenie minimalnego poziomu kompetencji osób wykonujących czynności związane z windykacją.</p> <p>Ponadto podniesiona zostanie łączna kwota wymagalnych zobowiązań dłużnika z 200 do 500 zł, co zmniejszy możliwość znalezienia się w tzw. rejestrze dłużników.</p>
Niemierzalne	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, w szczególności osoby niepełnosprawne i starsze	<p>Projektowana regulacja pozwoli dłużnikom na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa od bezprawnych działań.</p> <p>Podwyższenie łącznej kwoty wymagalnych zobowiązań dłużnika będącego konsumentem z kwoty co najmniej 200 złotych na kwotę co najmniej 500 zł pozwoli na zmniejszenie ryzyka znalezienia się w „rejestrze dłużników” za</p>

¹⁴ Tamże s. 234 - 236

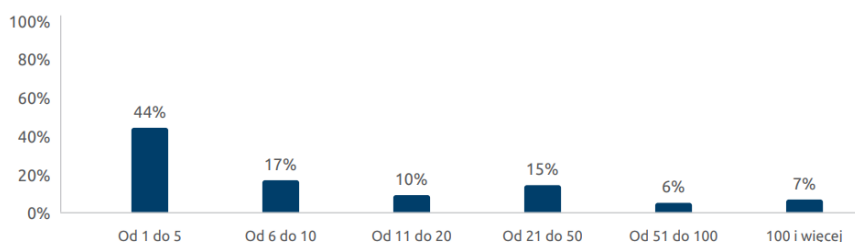
¹⁵ perspektywy wzrostu branży windykacji. Przegląd aktualnych tendencji i możliwych kierunków rozwoju branży., CMT Advisory, Poznań 2016

	<p>zobowiązania o stosunkowo niskiej kwocie. Rozwiązania zaproponowane w projekcie ustawy wpłyną pozytywnie na kontrahentów firm windykacyjnych, zapewniając im rzetelną i profesjonalną obsługę oraz nie powinny wywołać zmian warunków przekazywania długów firmom windykacyjnym. Podkreślić należy, że regulacje zawarte w ustawie nie będą miały żadnego bezpośredniego wpływu na wysokość dyskonta przy cesji zadłużenia.</p>																														
<p>Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń</p>	<p>Do bezprawnych działań można zaliczyć m.in. podawanie się za funkcjonariuszy publicznych, stosowanie nadużyć w postaci zastraszania, nachodzenia w miejscu zamieszkania, czy uporczywego nękania np. w postaci agresywnych rozmów telefonicznych.</p> <p>Między innymi na te problemy zwracali uwagę miejscy rzecznicy konsumentów na Spotkaniu Rzecznika Praw Obywatelskich z przedstawicielami Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce oraz z Krajową Radą Rzeczników Konsumentów w 2017 r. na podstawie skarg jakie otrzymywali od osób zadłużonych¹⁶.</p> <p>Należy również mieć na uwadze, że zgodnie z raportem GUS przedsiębiorstwa windykacyjne w ciągu 2020 r. przyjęły do obsługi 5,4 mln wierzytelności (bez funduszy inwestycyjnych zewnętrznych) o wartości nominalnej 23,2 mld zł, w których 83,4% stanowiły wierzytelności konsumenckie, a średnia wartość przyjętych do obsługi wierzytelności 4 275 zł.</p> <p>Tablica 1. Działalność badanych przedsiębiorstw windykacyjnych w 2020 r.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">WYSZCZEGÓLNIENIE</th> <th colspan="2">Wierzytelności</th> <th rowspan="2">Ogółem</th> </tr> <tr> <th>konsumenckie</th> <th>korporacyjne</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Liczba spraw przyjętych do obsługi w 2020 r. w tys. szt.</td> <td>4 905</td> <td>526</td> <td>5431</td> </tr> <tr> <td>Wartość ogółem wierzytelności przyjętych do obsługi w 2020 r. w mln zł</td> <td>19 371</td> <td>3 846</td> <td>23 217</td> </tr> <tr> <td>Wierzytelności przyjęte na zlecenie (inkaso) w 2020 r. (od podmiotów niepowiązanych osobowo lub kapitałowo) w mln zł</td> <td>14 343</td> <td>2 421</td> <td>16 764</td> </tr> <tr> <td>Wierzytelności zakupione - w 2020 r. (bezpośrednio lub pośrednio przez podmiot powiązany osobowo lub kapitałowo) w mln zł</td> <td>5028</td> <td>1 425</td> <td>6 453</td> </tr> <tr> <td>Wartość czynnych wierzytelności – stan na koniec 2020 r. w mln zł</td> <td>89 178</td> <td>19 600</td> <td>108 778</td> </tr> <tr> <td>Wartość odzyskanych wierzytelności w 2020 r. w mln zł</td> <td>2 912</td> <td>1 674</td> <td>4 586</td> </tr> </tbody> </table> <p>Zgodnie z powyższymi danymi ogółem w 2020 r. przyjęto do obsługi ponad 23,2 mld zł przez firmy windykacyjne, a udało się im odzyskać ponad 4,5 mld zł, co stanowiło ok. 20% przyjętych do obsługi długów z czego większość stanowiły wierzytelności konsumenckie. Ponadto zauważyć należy, że prawie 27,8% wartości wierzytelności zostało zakupionych bezpośrednio i które po wyegzekwowaniu stanowiły bezpośredni zysk dla firmy windykacyjnej.</p>	WYSZCZEGÓLNIENIE	Wierzytelności		Ogółem	konsumenckie	korporacyjne	Liczba spraw przyjętych do obsługi w 2020 r. w tys. szt.	4 905	526	5431	Wartość ogółem wierzytelności przyjętych do obsługi w 2020 r. w mln zł	19 371	3 846	23 217	Wierzytelności przyjęte na zlecenie (inkaso) w 2020 r. (od podmiotów niepowiązanych osobowo lub kapitałowo) w mln zł	14 343	2 421	16 764	Wierzytelności zakupione - w 2020 r. (bezpośrednio lub pośrednio przez podmiot powiązany osobowo lub kapitałowo) w mln zł	5028	1 425	6 453	Wartość czynnych wierzytelności – stan na koniec 2020 r. w mln zł	89 178	19 600	108 778	Wartość odzyskanych wierzytelności w 2020 r. w mln zł	2 912	1 674	4 586
WYSZCZEGÓLNIENIE	Wierzytelności		Ogółem																												
	konsumenckie	korporacyjne																													
Liczba spraw przyjętych do obsługi w 2020 r. w tys. szt.	4 905	526	5431																												
Wartość ogółem wierzytelności przyjętych do obsługi w 2020 r. w mln zł	19 371	3 846	23 217																												
Wierzytelności przyjęte na zlecenie (inkaso) w 2020 r. (od podmiotów niepowiązanych osobowo lub kapitałowo) w mln zł	14 343	2 421	16 764																												
Wierzytelności zakupione - w 2020 r. (bezpośrednio lub pośrednio przez podmiot powiązany osobowo lub kapitałowo) w mln zł	5028	1 425	6 453																												
Wartość czynnych wierzytelności – stan na koniec 2020 r. w mln zł	89 178	19 600	108 778																												
Wartość odzyskanych wierzytelności w 2020 r. w mln zł	2 912	1 674	4 586																												

¹⁶ <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/w-jaki-sposob-rozwiazac-problem-niewlasciwych-praktyk-w-sektorze-windykacyjnym>

(dostęp na dzień 21.02.2022 r.)

Wobec ilu kontrahentów prowadzili Państwo działania windykacyjne w ciągu ostatnich 24 miesięcy?

Według badania Kaczmarek Inkasso małe i średnie przedsiębiorstwa w ciągu ostatnich 2 lat przekazały do profesjonalnej windykacji średnio 96 faktur. Działania takie prowadziły średnio wobec 50 partnerów biznesowych.

Biorąc pod uwagę badane przedsiębiorstwa w przypadku ponad 40% firm, które skierowały sprawy do windykacji, ich relacje z dłużnikami nie uległy zmianie.

Czy w ciągu ostatnich 24 miesięcy udało się Państwu odzyskać zaległe należności od kontrahentów we współpracy z firmą windykacyjną?

● tak ● nie ● nie wiem / trudno powiedzieć

Należy również zwrócić uwagę na dotychczasową skuteczność firm windykacyjnych w odzyskiwaniu zaległych należności. Zgodnie z wyżej przedstawionym wykresem w ciągu dwóch lat 76% badanych przedsiębiorstw odzyskało swoje należności.

Wprowadzane procedury sprzeciwu i zastrzeżeń, które za każdym razem wydłużają proces prowadzenia windykacji mogą prowadzić również do pogorszenia ściągalności długów w czasie.

Podkreślić należy, że niejednokrotnie kontrahenci muszą czekać, aż partner otrzyma pieniądze od swoich odbiorców. Inne powody opóźnień lub braku płatności od kontrahentów to trudna sytuacja firmy, spadek sprzedaży i zleceń oraz inne priorytety, jak np. pensje dla pracowników¹⁷.

Wprowadzane zmiany z jednej strony pozwolą na przeprowadzenie bardziej przejrzystego procesu windykacji, ale z drugiej strony zwiększenie liczby procedur, które muszą zostać wykonane może przyczynić się do wydłużenia windykacji.

Ponadto należy również zauważyć, że osoba zobowiązana może żądać w każdej chwili zaprzestania prowadzenia wobec niej czynności windykacyjnych. W takim wypadku dalsza windykacja jest niemożliwa i pierwotny wierzyciel będzie musiał szukać innych ścieżek ściągnięcia długu. Wydaje się więc, że egzekwowanie i przekazywanie długów przez firmy windykacyjne się wydłuży i stanie się utrudnione.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

tak

nie

nie dotyczy

¹⁷ <https://kaczmarek.pl/getattachment/2c1477be-b793-4dd4-add8-4d7927f347da>

☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☒ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.	☐ tak ☒ nie ☐ nie dotyczy

Komentarz:

Projektowana regulacja zwiększy liczbę dokumentów poprzez wprowadzenie obowiązku posiadania licencji przez windykatorów oraz prowadzenia akt windykacyjnych, not windykacyjnych, sprawozdań i listy prowadzonych windykacji przez przedsiębiorstwa windykacyjne. Wprowadzony zostanie nadzór na działaniem przedsiębiorstw windykacyjnych oraz wprowadzona zostanie procedura wydawania zgody na działalność przedsiębiorstw windykacyjnych przez ministra właściwego ds. gospodarki.

Powyższe obciążenia regulacyjne w postaci prowadzenia akt windykacyjnych i listy prowadzonych windykacji nie powinny znacząco wpłynąć na bieżącą działalność tych firm pod względem wydłużenia czasu potrzebnego na prowadzenie dokumentacji.

Z punktu widzenia przedsiębiorcy, w celu utrzymania porządku prowadzonych spraw, należy właściwie prowadzić akta windykacyjne oraz wiedzieć jakie aktualnie sprawy się prowadzi, oraz którzy pracownicy prowadzą poszczególne sprawy.

Wydaje się, że większą ilość czasu windykator będzie musiał spędzić przy sporządzaniu protokołów windykacyjnych, które mają być sporządzane z każdej czynności windykacyjnej. Nawet przy stworzeniu szablonu takiego protokołu, który będzie musiał zostać wypełniony za każdym razem, należy się spodziewać, że będzie on musiał zostać wypełniany przez ok. 10-15 minut, co przy założeniu dokonania ok. 20 takich czynności (np. telefony, spotkania, maile) należy się spodziewać znaczącego dodatkowego obciążenia czasowego windykatorów, którzy mogą prowadzić kilka spraw jednocześnie.

Nota windykacyjna, tak jak i protokoły windykacyjne należą do akt windykacyjnych, które przedsiębiorstwo windykacyjne będzie miało obowiązek prowadzić oddzielnie dla każdej osoby zobowiązanej. Nota jako podstawa podjęcia czynności windykacyjnych przez windykatorów będzie wystawionym przez osoby upoważnione do reprezentacji przedsiębiorstwa windykacyjnego dokumentem, który pozwoli na określenie m.in. wysokości dochodzonych należności, pierwotnego i aktualnego wierzyciela, źródła zobowiązania i pozwoli na jaśniejsze przeprowadzenie procesu windykacji. Ponadto wydaje się, że nie będzie prowadziła do znacznego obciążenia pracą ze względu na jej jednorazowe wydanie w określonej sprawie.

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowane przepisy będą miały wpływ na rynek pracy. Z uwagi na to, że projekt ustanawia wymogi dla wykonywania dotychczas nieregulowanej działalności windykatorów przez określenie obowiązku świadczenia usług windykacyjnych na podstawie licencji windykatora profesja ta stanie się prawnie regulowaną. Ponadto projekt ustanawia warunki uzyskania licencji, zasady jej przyznawania i ewentualnego cofnięcia. Zgodnie z przepisami ustawy licencję zawodową windykatora będą mogły wykonywać osoby m.in. będącymi obywatelami Unii Europejskiej, EOG lub Szwajcarii, niekarane, a także odpowiednio przeszkolone w zakresie prawa cywilnego i prawa karnego. Ograniczony zatem zostanie krąg osób, które będą mogły wykonywać zawód windykatora, co ma prowadzić do wykonywania tego zawodu przez osoby charakteryzujące się wysokimi kompetencjami oraz o wysokim poziomie moralnym. Ponadto z uwagi na

przeciwdziałanie ewentualnym możliwościom uwolnienia się od odpowiedzialności firmy windykacyjnej, wprowadza się wymóg wykonywania zawodu windykatora w oparciu o umowę o pracę z podmiotem będącym firmą windykacyjną. Umowa o pracę jest stabilną podstawą stosunku prawnego łączącego pracodawcę z pracownikiem. Dzięki umowie o pracę, pracownika-windykatora trudniej będzie można zwolnić z wykonywania pracy, w szczególności polecenia przez pracodawcę wykonania zadania sprzecznego z obowiązującymi regulacjami prawnymi, a także z zasadami współżycia społecznego.

Przedmiotowe zmiany spowodują konieczność odpowiedniego wyselekcjonowania obecnie współpracujących w jakiegokolwiek formie z firmami windykacyjnymi osób lub ich rekrutacji w oparciu o wymogi przedstawione w projekcie dla uzyskania licencji windykatora oraz sfinansowanie kosztów związanych z uzyskaniem uprawnienia.

Wydaje się, że pomimo nałożenia wymogu uzyskania licencji windykatora, liczba osób zainteresowanych wykonywaniem tego zawodu nie powinna zmaleć. Nałożenie bowiem na przedsiębiorstwa windykacyjne obowiązku zatrudnienia windykatorów na podstawie umowy o pracę sprawi, że taka forma zatrudnienia będzie atrakcyjniejsza dla potencjalnego kandydata na windykatora, ponieważ umowa o pracę zapewnia większą stabilność zatrudnienia oraz większe prawa przysługujące osobie, która jest zatrudniona na takiej podstawie, w postaci np. urlopu wypoczynkowego, zasiłku chorobowego etc.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne	☐ demografia	☐ informatyzacja
☐ sytuacja i rozwój regionalny	☐ mienie państwowe	☐ zdrowie
☒ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ inne:	

Omówienie wpływu	Projektowana ustawa wpłynie na sądy poprzez wzrost wpływu spraw karnych z powodu nowych typów czynów zabronionych. Ponadto, w przypadku niezastosowania się przez firmę windykacyjną do żądania dostarczenia dokumentów organowi nadzoru, sąd okręgowy właściwy miejscowo może na wniosek organu nałożyć grzywnę.
------------------	--

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Przewiduje się, że projektowana ustawa wejdzie w życie 1 stycznia 2023 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Projektowana regulacja może zostać poddana ewaluacji po 2 latach od wejścia w życie.

Proponuje się następujące mierniki ewaluacji:

- liczba przedsiębiorstw windykacyjnych wpisanych do Centralnego Rejestru Przedsiębiorstw Windykacyjnych i Windykatorów;
- liczba windykatorów wpisanych do Centralnego Rejestru Przedsiębiorstw Windykacyjnych i Windykatorów;
- liczba decyzji dotyczących wydania, odmowy wydania i cofnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności windykacyjnej;
- liczba decyzji dotyczących wydania, odmowy wydania i cofnięcia licencji windykatora;
- liczba postępowań i skazań z art. 190a. 191 k.k.;
- liczba postępowań i skazań z art. 139 k.w.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak.

